

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.Є. ЖУКОВСЬКОГО "ХАІ"
БЕРЕЗІВСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ**

*Світлій пам'яті нашого друга та колеги
Валентини Петрівни Шевченко
присвячується*

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРІ»**

16-18 червня 2021 року, м. Одеса

Київ «Каравела» 2021

УДК 342.5 (477)

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Україна у сучасному міжнародному просторі» містить тези наукових праць, у яких розглядаються: історія дипломатії та зовнішньої політики; міжнародне право та порівняльне правознавство; публічне управління та адміністрування. Окремо увагу приділено питанням суспільної комунікації та проблемам соціально-культурного та економічного розвитку. Також розглянуто проблематику зовнішньої політики України та міжнародних відносин. Не залишилися осторонь питання впливу епідемії коронавірусу на світовий розвиток.

Редакційна колегія:

Марущак В. П. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державознавства і права Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України.

Білоусов О. С. – доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та права Державного університету «Одеська політехніка»

Красножон Л. – доктор економічних наук, завідувач кафедри економіки Університету Лойоли (Новий Орлеан, США).

Кочорадзе О. Г. – доктор історичних наук, професор Грузинського Технічного Університету, заступник головного редактора Наукового журналу «Власть и общество (История, Теория, Практика)».

Чістякова І. М. – кандидат філософських наук, доцент, завідувачка кафедри міжнародних відносин та права Державного університету «Одеська політехніка».

Гегечкорі О. В. – доцент, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України.

Прилуцька А. Є. – канд. філос. наук, проф. ХАІ, завідувачка кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ».

Смолякова І. Д. – канд. пед. наук, доцент, завідувачка кафедри фізичного виховання та спорту Державного університету «Одеська політехніка».

Шевченко Г. О. – заступник директора з навчально-методичної роботи та міжнародних зв'язків Березівського вищого професійного училища, викладач вищої категорії

Кривдіна І. Б. – канд. істор. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та права Державного університету «Одеська політехніка» (відповідальний секретар);

Кубко В. П. – канд. філос. наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа комунікацій Державного університету «Одеська політехніка».

Кудлай І. В. – ст. викладач кафедри міжнародних відносин та права Державного університету «Одеська політехніка» (технічний секретар).

Яковлєв І. В. – ст. викладач кафедри міжнародних відносин та права Державного університету «Одеська політехніка» (технічний секретар).

Рецензенти:

Пахомова Т. І. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри регіональної політики та публічного адміністрування Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України

Панченко А.О. – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та регіоналістики Одеського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України

Україна у сучасному міжнародному просторі: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16-18 червня 2021 р., м. Одеса). Київ : Каравела, 2021. 214 с.

ЗМІСТ

Оборський Г. О. Використання сучасних технологій моніторингу якості освіти в закладах вищої освіти України.....8

СЕКЦІЯ 1 «ІСТОРІЯ ДИПЛОМАТІЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ»

Ali Saghir. Confessional system of state power and governance of Lebanon.....10

Bilousov A. Helsinki Act on Security and Cooperation in Europe: History, Content and Significance for World Development.....13

Чістякова І.М., Чебан Е. О. Роль ООН у вирішенні світових конфліктів.....14

Шевченко Б. Г. Найважливіші історичні події розвитку Австрії...18

СЕКЦІЯ 2 «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВознавство»

Бабіна В. О. Інший погляд на регіоналізацію та європейський правовий простір.....21

Воробйова Г. В., Гавриленко Н. Н. Темпоральність гендерної дипломатії.....24

Латишева В. В. Міжнародний досвід формування пенсійного забезпечення.....28

Панченко Г. О. Європейська практика впровадження управлінських інновацій.....31

СЕКЦІЯ 3 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

Єрмаков Р. І. До питання про періодизацію історії міського самоврядування в Одесі у XVIII - на початку XIX століття.....35

Заянчуковский Р. Д., Яковлєв І. В. Конгрес української інтелігенції в суспільно-політичних процесах України.....37

Коваль З. В. Деякі стійкі управлінські безпекові закономірності інформаційно-психологічної епохи.....40

Латишева В. В., Царюк Ю. С. Європейський досвід у сфері публікації відкритих даних на регіональному та місцевому рівні....43

Марущак В. П. Фактори становлення та розвитку держави.....46

Марущак О. І. Взаємоплив податків і права.....49

Озернюк Г. В., Животенков М. Правове регулювання біометричних паспортів.....53

Стець В. В. Органи місцевого самоврядування як особливі суб'єкти забезпечення кібербезпеки України.....	56
Фальковский А. О., Чумаченко Д. А. Інститут астренту: доцільність введення в законодавство України.....	59
Ющук М. О. Державні інвестиції в соціальну сферу суспільства, як гарантія стабільного соціально-економічного розвитку держави.....	61

СЕКЦІЯ 4 «СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ»

Бабіна В. О., Дорошенко П. В. Політичні комунікації для внутрішньополітичного розвитку країни.....	64
Бачинська К. В. Координація монетарної та фіскальної за умов інфляційного таргетування.....	68
Букач В. М. Національна політика та правові інститути в Україні у 1920-х роках.....	71
Волкова І. В. До питання про розвиток базових компетентностей під час вивчення іноземної мови у ЗВО.....	74
Gibinski Lubomir, Chistyakova Irina. SEPA payment system, main characteristics.....	77
Грєєва В. І., Борщов М. І. Оздоровча (спортивна) ходьба.....	81
Грєєва В. І., Бажанова Г. І. Гнучкість і здоров'я.....	89
Грєєва В. І., Веденьєв А. О. Як стати розумнішим.....	95
Зазімко Н. С., Піменова Ю. В. Фізична культура як одна зі сфер соціальної діяльності.....	100
Козуліна С. О., Козулін В. І. Зарубіжний досвід публічної служби працівників сфери охорони здоров'я: пропозиції для України.....	102
Krasnozhon Leo. Economic Freedom and Economic Liberalism in post-Soviet Ukraine.....	105
Кубко В. П., Жовтобрух О. О. Шокова реклама в сучасному медіа контенті.....	108
Кубко В. П., Панькевич О. О. Роль засобів масової інформації у вормуванні політичного іміджу.....	112
Кудлай І. В. Вплив світових глобалізаційних процесів на сучасне суспільство та інформаційний простір.....	115
Кудлай І. В., Мікуліна Т. Діалог культур і проблеми діалогічних відносин.....	119

Куз С. М. Деякі механізми формування управлінської моделі національно-патріотичного виховання населення України.....	121
Кузьмич М. В. Формування установки на здоровий спосіб життя серед населення.....	125
Лаврус В. В. Механізми мовної стійкості як засоби інформаційно-психологічної протидії деструктивним впливам.....	126
Лешкевич Д. В., Озернюк Г. В. Вияви корупції у сфері медицини України та методи супротиву їй.....	130
Львова Є. О. Щодо питання про сучасні виклики формуванню координаційної функції соціетального конституціоналізму в глобальних умовах.....	132
Малецька І. В. Договірне регулювання академічної мобільності викладачів закладів вищої освіти.....	135
Мороз А. А. Передумови формування інституту омбудсмена в Україні.....	139
Піча В. М. Кремлівська дезінформація в українському інформаційному просторі.....	141
Сайнчин О. С., Нікітінський О. П. Слідчі версії, особливості планування та взаємодії при розслідуванні злочинів, пов'язаних із розпорядженням бюджетними коштами у сфері охорони здоров'я.....	144
Семенов С. С., Гегечкорі О. В. Вплив новітніх релігій на свідомість людини.....	147
Смолякова І. Д., Фурса Р. Г. Здоров'я молоді як соціальна цінність.....	149
Федорова А. І. Реакція на смерть Сталіна серед старообрядців Ізмаїльщини (за документами Мазаракіївського архіву).....	152
Чістякова І. М., Коротенко М. Р. Інтернет-комунікація та Інтернет-комуніканти: взаємодія і взаємопородження.....	156
Чістякова І. М., Чернов Т. О. Платіжна система SWIFT, специфіка і основні характеристики.....	159
Чокля О. І. Проблематика понятійно-категоріального апарату сфери фізичної культури і спорту в Україні.....	163
Чурілов Д. В. Кримінально-правове та криміналістичне визначення злочинів, пов'язаних з встановленням або поширенням злочинного впливу.....	167

СЕКЦІЯ 5 «ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

Кривдіна І. Б., Овчаренко Т. Д. Участь України в міжнародному переговорному процесі з кліматичних питань.....	170
Кудлай І. В., Смуk К. О. Міжнародне суспільство і міжцивілізаційні конфлікти.....	174
Моїсеєва Т. М., Гавриленко Н. Н. Підтримка України в умовах російської агресії (за матеріалами сайту посольства США в Україні).....	177
Моїсеєва Т. М., Горбачук О. І. Співробітництво України та Ізраю в сфері освіти (договірна база).....	182
Науменко Н. Д., Татакі Д. Д. Витоки формування сучасної зовнішньої політики Турецької Республіки.....	187
Озернюк Г. В. Участь України в міжнародних економічних організаціях.....	191
Татакі Д. Д., Царюк Ю.С. Східний вектор зовнішньої політики України: проблеми та перспективи співпраці з королівством Бахрейн.....	193
Шевченко Б. Г., Зеленін М. О. Стосунки України та Польщі з 2010 року.....	199
Яковлєв І. В., Реутський В. А. Деякі аспекти зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки щодо України.....	202

СЕКЦІЯ 6 «ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ НА СВІТОВИЙ РОЗВИТОК»

Зазімко Н. С., Герасіменко Н. К. Карантин – не завада для зміцнення здоров'я.....	206
Карпеченкова А. О. Вплив пандемії коронавірусу на світовий розвиток в сфері туризму на прикладі Туреччини.....	208
Яковлєв І. В., Юнко І. П. Перспективи розвитку світу після закінчення пандемії.....	209

Оборський Г. О.

в.о. ректора Державного університету «Одеська політехніка», доктор технічних наук, професор, дійсний член Академії інженерних наук України, заслужений працівник освіти України
(Одеса, Україна)

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Зміни, що відбуваються в системі сучасної освіти України, мають бути спрямовані на підвищення освітнього рівня молоді, формування професійних фахівців, здатних забезпечити конкурентоспроможність держави, її економічний розвиток та політичну незалежність.

Стратегія забезпечення якості освіти складає основу освітньої політики більшості країн світу.

В Україні якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства. Якість освіти визначається не тільки обсягом знань, але й параметрами особистісного, світоглядного, громадянського розвитку, при цьому проблема якості освітнього процесу розглядається з позицій загальнолюдської і соціальної цінності освіти. Саме ці чинники створюють нову модель системи управління сферою освіти, яка має бути відкритою і демократичною, передбачати забезпечення державного управління з урахуванням громадської думки публічного моніторингу, внаслідок чого зміниться стиль, функції управління освітою.

Всі існуючі види моніторингу можна поділити на два типи, залежно від того, хто проводить це дослідження. На цьому підґрунті виокремлюють зовнішній та внутрішній моніторинг.

Внутрішній моніторинг проводять фахівці самої установи (навчального закладу або органу управління освітою) задля поліпшення ефективності адміністрування, активізації навчально-виховної діяльності, виявлення прогалин у знаннях здобувачів вищої освіти, проведення дослідної роботи щодо раціональності педагогічної методики тощо.

Результати цього моніторингу значущі лише при внутрішньому використанні: збір даних про певні характеристики здобувачів вищої

освіти і показники їх розвитку; ресурси; конкретні факти порушення технологічності освітнього процесу та окремих його етапів, умов тощо.

Не всі результати, отримані під час внутрішнього моніторингу, після їх аналізу й узагальнення треба оприлюднювати, частину з них керівництво використовуватиме в подальшій роботі без оголошення.

Зовнішній моніторинг здійснюють незалежні спеціальні установи (центри моніторингу, соціологічних досліджень, тощо) найчастіше для отримання статистично значущої достовірної інформації, яка є основою освітньої статистики держави.

Збір інформації здійснюється переважно за показниками якості вищої освіти, що нормативно затверджені й надаються Міністерству освіти і науки України, урядовим та іншим відомствам і зацікавленим державним структурам, громадськості, як офіційна інформація про результати діяльності системи освіти відповідного рівня.

Характерною відмінністю будь-якого моніторингу (як внутрішнього, так і зовнішнього) є те, що він має бути систематичним, планомірним і систематизованим.

Для проведення дієвого зовнішнього моніторингу необхідно:

- визначити та адаптувати функціональні, інструментальні можливості кожної з нині діючих технологій моніторингу якості освіти, критерії, показники, індикатори (в тому числі і відкритої освіти) та відібрати найбільш придатні для здійснення системного моніторингу та інтегрувати їх у національну систему;
- виконавцям моніторингових досліджень обрати адекватні технології для проведення моніторингових досліджень на різних рівнях і скласти мережний графік збору даних для кожної процедури;
- вдосконалити методики та технології проведення аналізу результатів моніторингу якості освіти;
- забезпечити належне фінансування виконання державних програм, що передбачають заходи з інформатизації системи освіти та впровадження новітніх технологій в освітню сферу;
- створити єдиний портал цифрових освітніх ресурсів, що використовуються у вищій освіті тощо.

Внутрішній моніторинг (на рівні закладу вищої освіти) має проводитися, опираючись на структуру моніторингу якості загальної середньої освіти за різними напрямками досліджень: педагогічний; психологічний; соціологічний; медичний; статистичний; ресурсний;

кадровий; управлінський, враховуючи при цьому необхідність безперервного вдосконалення засобів вимірювань і технологій проведення моніторингу якості освіти.

Отже, такий підхід до проведення моніторингу якості освіти дозволить керівнику навчального закладу вищої освіти не лише підвищити результативність навчально-виховного процесу, рівень організації освітньої діяльності закладу, а й виявити додаткові напрями та показники освітньої діяльності такого закладу вищої освіти.

СЕКЦІЯ 1 ІСТОРІЯ ДИПЛОМАТІЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Ali Saghir
Ph.D
(Beirut, Lebanon)

CONFSSIONAL SYSTEM OF STATE POWER AND GOVERNANCE OF LEBANON

The Lebanese Constitution (in force since 1926 with subsequent amendments) proclaims Lebanon a parliamentary republic, where "legislative power is exercised by only one assembly - the Chamber of Deputies," and executive power - by the President of the Republic and the Council of Ministers.

However, in fact, the main role in state administration belongs to the president. The head of state appoints a government headed by a prime minister, who is formally responsible to parliament and is forced to resign in the event of a vote of no confidence in him. The President may, by "a reasoned decree with the approval of the Council of Ministers, dissolve the Chamber of Deputies before the end of its term of office." This right has been repeatedly used by the presidents of Lebanon. The president is elected for a 6-year term, while parliament is elected for only 4 years. The actual powerlessness of the parliament, fragmented into many factions, groups and clans, only increases the importance of the president, who (together with the government) actually owns a part of the legislative power due to the practice of "government legislation" which has spread in the country by issuing "laws-decrees" ...

This largely reduces the functions of parliament only to formalizing the legislative activity of the government.

The Lebanese government, according to the Constitution, has significant powers, but can actively decide state affairs only with the consent of the president. The exercise of the right to legislative initiative, the government's submission of bills to parliament is also coordinated with the president. Usually the president himself presides over government meetings, especially when discussing the most important issues.

The operation of the state mechanism of Lebanon is complicated by the confessional system existing in this country, associated with an unusually variegated religious composition of the population (there are 17 main religious communities in Lebanon).

Until now, Lebanon is a classic example of the preservation of the confessional system. The general principles for building the state system of Lebanon were formulated during the period of the French mandate.

The confessional principle is enshrined in both the Lebanese Constitution of 1926 and the National Pact of 1943 (an oral "gentlemen's agreement" between the first President of the Republic, Bishar al-Khuri, a Maronite Christian by faith, and its first Prime Minister, Riyad Solh, Muslim -Manin- Sunni). Article 95 of the Lebanese Basic Law states that "in the name of justice and harmony, communities will be fairly represented in the administrative apparatus." According to this, a certain proportion of representation in the state apparatus from various religious communities was approved. An appropriate ratio was established for the representation of religious communities in parliament, government, ministries and departments.

The electoral system and the internal structure of the parliament are built on the principles of confessionalism, which is elected on the basis of representation from religious communities and where the ratio of Christians and Muslims should be 6: 5. The composition of the parliament has been renewed several times, but 30 Maronites, 11 Orthodox Christians, 6 Greek Catholics, 4 Armenian Gregorians, 1 Armenian Catholic, 1 Protestant and 1 representative of other minorities, that is, 54 Christians and 45 Muslims - 20 Sunnis, 19 Shiites and 6 Druze.

Lebanese governments usually consist of 14 ministers. In such an office, there are usually 3 Sunnis, 3 Maronites, 2 Orthodox, 2 Catholics, 2

Shiites, 2 Druzes. In terms of regional representation, the cabinet looks like this: 3 ministers from North Lebanon, 4 from Mount Lebanon, 2 from Bekaa, 3 from Beirut and 2 from South Lebanon.

The country has a majoritarian electoral system with a relative majority. A feature of the Lebanese system that distinguishes it from other similar systems is that it is designed to ensure representation not only on a territorial, but also on a religious basis.

The confessional state structure is closely connected and deeply intertwined with the party system of Lebanon. The main political parties (with the exception of the communist one) are, as it were, a continuation of confessionalism, its implementation in a political form. Currently, there are two main blocs of political forces in Lebanon - Christian and Muslim.

One of the oldest political parties in Lebanon is the united Communist Party of Syria and Lebanon, created in 1924 and existing as an independent Lebanese party since 1958.

The most influential among Muslim organizations is the Progressive Socialist Party (PSP). It relies primarily on the Druze community (Arabs, adherents of one of the Muslim Shiite sects). The party actively calls for the unity of the Arab countries, fights against confessionalism, for progressive transformations of the socio-political life of society.

Another influential Muslim party is the Disadvantaged Movement, founded by prominent Shiite leader Musa Sadr, and its military organization Amal (Hope), which represents the largest of Lebanon's 15 religious communities. The leading role in it belongs to the relatively small Shiite bourgeoisie and intelligentsia, and the majority are representatives of the urban lower classes and poor peasants.

The Sunnis of Lebanon also have their own confessional political organization, Hizb at-Tawhid (Unity Party), but it is much weaker than Amal. This is explained by the fact that the Sunni community in Lebanon is generally in a better position than the Shiite one, and has suffered less from military clashes, population displacement and impoverishment.

In Lebanon, there are also long-standing (traditional, but little influential) pan-Arab parties - branches of the Syrian and Iraqi Arab Socialist Renaissance Party (PASV, or "Baath"), as well as a number of nasserist organizations, the most influential of which is the People's Nasserist Organization (NGO).

Bilousov A.

Doctor of Political Sciences, Professor,
Department of International Relations and Law
State University "Odessa Polytechnic"
(Odessa, Ukraine)

**THE HELSINKI ACT ON SECURITY AND COOPERATION IN
EUROPE: HISTORY, CONTENT AND IMPORTANCE FOR
WORLD DEVELOPMENT**

On August 1, 1975, in the capital of Finland, Helsinki, representatives of Austria, Belgium, Bulgaria, Hungary, German Democratic Republic, Federal Republic of Germany, Greece, Denmark, Ireland, Iceland, Spain, Italy, Canada, Cyprus, Liechtenstein, Luxembourg, Malta, Monaco, The Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, San Marino, the Holy See, the United Kingdom, the United States of America, the Union of Soviet Socialist Republics, Turkey, Finland, France, Czechoslovakia, Switzerland, Sweden and Yugoslavia signed the final act of the Conference on Security and Cooperation in Europe/

The meeting was convened at the suggestion of the socialist member states of the Warsaw Pact and was held in three stages. From July 3 to 7, 1973, the Foreign Ministers conferred in Helsinki. The second phase of the meeting was held in Geneva from September 18, 1973 to July 21, 1975, in rounds lasting from 3 to 6 months at the level of delegates and experts nominated by the participating States. The final chord was the meeting in Helsinki on July 30 - August 1, 1975 of the highest state and political leaders.

Interstate agreements have been grouped into several sections. In the first section, dealing with security issues in Europe, 10 principles were formulated that define the rules and norms of relations and cooperation of all states participating in the Conference: sovereign equality, respect for the rights inherent in sovereignty; non-use of force or threat of force; inviolability of borders; territorial integrity of states; peaceful settlement of disputes; non-interference in internal affairs; respect for human rights and fundamental freedoms, including freedom of thought, conscience, religion or belief; equality and the right of peoples to control their own destiny; cooperation between states; fulfillment of obligations under international law in good faith.

The second section agreed on the main areas of cooperation in the field of economics, science and technology, and environmental protection. The third section included issues related to security and cooperation in the Mediterranean. The fourth section contained provisions on cooperation in the field of culture, education, information and other humanitarian fields, subject to the agreed principles of interstate relations, including the principles of non-interference in internal affairs and respect for the sovereign rights of states.

The original Final Act was drawn up in English, Spanish, Italian, German, Russian and French, and handed over to the Government of the Republic of Finland for keeping in its archives. Each of the participating States received a certified copy of the Act.

The agreement on the next steps after the meeting provided for the continuation of the multilateral process launched by the all-European meeting, which resulted in a number of new agreements designed to prevent interstate conflicts and overcome their consequences. In 1994, the Meeting was renamed the Organization for Security and Cooperation in Europe.

Чістякова І. М.

кандидат філософських наук, доцент,
зав. кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Чебан Е. О.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

РОЛЬ ООН У ВИРІШЕННІ СВІТОВИХ КОНФЛІКТІВ

Позбавити прийдешні покоління від лих війни – саме таку мету поставили перед Організацією Об'єднаних Націй її засновники, які пережили руйнівні наслідки двох світових війн. З моменту свого створення Організація запобігає переростанню конфліктів у війни, сприяє відновленню миру при виникненні збройних конфліктів і сприяє зміцненню миру в регіонах, які пережили війни.

За декілька десятиліть своєї діяльності Організація Об'єднаних Націй сприяла припиненню багатьох конфліктів, завдяки діям Ради

Безпеки, яка, згідно із Статутом ООН, несе головну відповідальність з підтримки міжнародного миру та безпеки. У разі виникнення ситуації, що стосується загрози світу, Рада передусім рекомендує сторонам конфлікту спробувати досягти угоди мирним способом. В деяких випадках Рада бере на себе розслідування і посередницьку діяльність.

Якщо ж суперечка призводить до озброєного конфлікту, то первинним завданням Ради Безпеки стає швидке його припинення. У багатьох випадках важливу роль зіграли вимоги Ради про припинення вогню, перешкоджаючи розширенню військових дій. Рада також засновує операції ООН з підтримки миру, спираючи послабленню напруженості в проблемних регіонах, роз'єднанню супротивних сторін і створенню умов для міцного миру після досягнення відповідних умов. Рада Безпеки може прийняти рішення про введення примусових заходів, економічних санкцій, наприклад торгового ембарго, або міжнародних військових дій.

Один з яскравих прикладів діяльності РБ ООН відбувалася в колишній Югославії. Події в країні виникали занепокоєння міжнародної спільноти. Тому Рада Безпеки ООН вирішила не допустити переростання військових дій у широкомасштабний конфлікт. З цієї метою та для захисту цивільного населення, РБ ООН запровадила проти Югославії жорсткий режим санкцій. Згідно резолюцій РБ ООН до югославської федерації заборонялось постачати зброю та військово спорядження, проводити будь-які економічні та торговельні операції.

Згідно із Статутом ООН, Генеральна Асамблея "уповноважується розглядати загальні принципи співпраці підтримки міжнародного світу і безпеки, у тому числі принципи, що визначають роззброєння і регулювання озброєнь", а також "рекомендувати заходи мирного залагоджування будь-якої ситуації, яка могла б порушити загальне благополуччя або дружні стосунки між націями". Відповідно до резолюції від 3 листопада 1950 року (377 A(V)), озаглавленою "Єдність на користь світу", у тому випадку, якщо Рада Безпеки в результаті розбіжностей своїх постійних членів виявляється не в змозі виконати свій головний обов'язок з підтримки міжнародного миру і безпеки, відповідні дії може зробити Генеральна Асамблея. Так, Генеральна Асамблея може зібратися на надзвичайну спеціальну сесію з метою винесення рекомендацій відносно колективних заходів, включаючи застосування збройних сил.

Згідно із статтею 99 Статуту ООН, Генеральний секретар "має право доводити до відома Ради Безпеки про будь-які питання, які, на його думку, можуть погрожувати підтримці міжнародного світу і безпеки". Найважливіша роль Генерального секретаря полягає у використанні інституту добрих послуг, який має на увазі здійснення, з опорою на принципи незалежності, безсторонності і непідкупності, публічної і приватної діяльності в цілях відвертання виникнення, ескалації і поширення міжнародних конфліктів.

Найбільш ефективними стратегіями запобігання переростання суперечок в конфлікти і повторного виникнення конфліктів являються превентивна дипломатія і превентивне роззброєння. Превентивна дипломатія передбачає використання таких засобів, як переговори, посередництво і примирення. Превентивна дипломатія - раннє попередження є ключовим компонентом діяльності по запобігання. Організація Об'єднаних Націй уважно стежить за тим, що відбувається у світі, з тим щоб виявляти загрози міжнародному миру та безпеки, і у зв'язку з цим покладає на Раду Безпеки і Генерального секретаря відповідальність за здійснення превентивної діяльності. Посланці і спеціальні представники Генерального секретаря забезпечують посередництво і превентивну дипломатію в різних регіонах світу. В деяких випадках одно тільки присутність професійного посланця здатна запобігти ескалації напруги. Превентивну дипломатію доповнює превентивне роззброєння, метою якого є скорочення кількості стрілецької зброї в схильних до конфліктів регіонах. У Ліберії, Сальвадорі, Сьєрра-Леоне і Тиморе-Лешти це дозволило демобілізувати війська, а також зібрати і знищити їх зброю у рамках загальної мирної угоди. Знищення зброї гарантує, що воно не використовуватиметься в майбутніх війнах.

Операції ООН з підтримки миру є одним з найбільш ефективних інструментів, наявних у розпорядженні міжнародного співтовариства для забезпечення миру та безпеки. ООН почала свою миротворчу діяльність в роки холодної війни, коли діяльність Ради Безпеки неодноразово уривалася із-за непримиренних позицій сторін. В цілому миротворча діяльність зводилася до заходів по забезпеченню дотримання угод про припинення вогню, стабілізації обстановки на місцях і створенню передумов для політичних зусиль із мирного врегулювання конфліктів.

Миротворчий механізм ООН, задуманий як засіб врегулювання міждержавних конфліктів, знаходить усе більш широке застосування в ситуаціях, пов'язаних з внутрішньодержавними конфліктами і громадянськими війнами. Хоча військовий персонал залишається стержнем більшості операцій по підтримці світу, миротворці ООН все частіше притягуються до рішення широкого спектру складних завдань - від надання допомоги в створенні стійких інститутів управління до моніторингу прав людини, від реформування сектора безпеки до роззброєння, демобілізації, реінтеграції колишніх комбатантів і розмінування.

У десятках країн наземні міни і інші вибухонебезпечні боеприпаси продовжують нести смерть і нагадують про минулі конфлікти через роки, а іноді і десятиліття. Організація Об'єднаних Націй уявляє собі світ, вільний від загрози наземних мін і боеприпасів, що не підірвалися, в якому окремі люди і громади житимуть у безпеці, сприяючи розвитку, і в якому потерпілі від застосування мін братимуть повноправну участь у житті суспільства.

Діяльність, пов'язана з розмінуванням, - це не лише витягання мін із землі. Вона передбачає цілеспрямовані зусилля із захисту населення від мінної небезпеки, навчання потерпілих навичкам самозабезпечення і забезпечення їх активної участі в житті суспільства, а також створення умов для стабільності і стійкого розвитку.

В сучасних конфліктах близько 90% втрат доводяться на цивільне населення, і більшість жертв складають жінки і діти. Починаючи з 1999 року Рада Безпеки незмінно розглядає питання положення дітей, зачеплених озброєними конфліктами, в контексті забезпечення миру та безпеки. Рада Безпеки розробила міцну основу і надала Генеральному секретареві інструменти для боротьби з насильством відносно дітей.

Таким чином, ми стисло розглянули роль ООН у вирішенні світових конфліктів і зазначили, що головна задача організації це врегулювання міжнародних конфліктів та забезпечення миру у всьому світі. Ми довели на прикладах, що Рада Безпеки виконує свою роль запобігання навіть озброєних конфліктів, може займати також посередницьку позицію, але робити все необхідне для швидкого припинення конфліктних ситуацій, а також забезпечення захисту цивільного населення на конфліктуючих територіях.

Література:

1. Офіційний сайт ООН. Миру, гідності та рівності. Рада Безпеки. Режим доступу: <https://www.un.org/en>
2. Україна та країни Східної та Південно-Східної Азії: досвід модернізації та перспективи взаємодії: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 75-річчятворення ООН (13 листопада 2020 року). Харків: ФОП Панов А.М., 2020. 130 с. Режим доступу: <http://international-relationstourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/e7a26520484e9cd54a92a0906eaca386.pdf#page=21>

Шевченко Б. Г.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

НАЙВАЖЛИВІШІ ІСТОРИЧНІ ПОДІЇ РОЗВИТКУ АВСТРІЇ

У стародавні часи і в часи середньовіччя землями сучасної Австрії, розташованими на перехресті важливих торгівельних шляхів, головним з яких був шлях по Дунаю, проходило безліч різних племен. Деякі з них залишили свій слід в етногенезі австрійського народу; помітний вплив на формування австрійської етнічної спільності зробили кельти, які поселилися тут в V-VI століттях до нашої ери.

Завоювання австрійських земель римлянами, що почалося в II столітті до нашої ери, привело до поступової романізації місцевого кельтського населення. В адміністративному відношенні ці землі увійшли в різні римські провінції: Паннонію - на сході, Норікум - в центрі, Рецію - на Заході.

Велике значення для історії Австрії мало заселення її земель в V-VII століттях німецькими (баварами, алеманами) і слов'янськими (головним чином словенцями) племенами. Переважно германські племена баварів і алеманнів злилися з деякими слов'янськими і з залишками кельтських і інших племен раннього середньовіччя, так і формувалась австрійська етнічна спільність.

У VII-VIII століттях землі нинішньої Австрії не склали ще єдиного цілого, а входили в різні європейські держави: західні і північні (з німецьким населенням) - в Баварське герцогство, східні (зі

слов'янським населенням) - в слов'янську державу Карантанію, що потрапила незабаром в залежність від Баварії. В кінці VIII століття обидві ці держави були включені до складу Франкської імперії Карла Великого, а після її розділу в 843 році стали частиною німецького Східнофранкського королівства.

У VII-X століттях землі сучасної Австрії піддавалися нищівним набігам кочівників, спочатку аварів (VIII століття), а потім угорців (IX-X століття). У другій половині X століття на території сучасних Верхньої і Нижньої Австрії була утворена баварська Східна марка, яку стали називати Австрія. Вона згодом і стала центром австрійської держави. У XII столітті Австрія, як і багато інших європейських країн, увійшла до складу "Священної Римської імперії". У XV столітті до складу австрійської держави були включені майже всі його сучасні землі, за винятком Зальцбурга і Бургенланда. Однак це політичне об'єднання було ще нестійким, межі його часто змінювалися, входили в державу, були зв'язані між собою лише династичними зв'язками.

У XII-XV століттях Австрія була однією з процвітаючих в економічному відношенні країн Європи. Розвиток феодалізму в Австрії відрізнявся деякими особливостями. До XV століття феодальна залежність селян була в ній значно слабша, ніж в сусідніх країнах; закріпачення селян відбувалося тут повільніше через тривалі переміщення населення і набігів кочівників. В гірських районах, особливо в Тіролі, зберігалось вільне селянство, об'єднане в сільські громади.

У XV столітті Австрія стала не тільки економічним, але і політичним центром "Священної Римської імперії", а її герцоги - Габсбурги - імператорами. На тлі загального економічного і політичного підйому розквітає і культура середньовічних австрійських міст, в першу чергу Відня, потім Граца і Лінца.

У XVI столітті Австрія очолила боротьбу країн південно-східної Європи проти турецької навали. Скориставшись ослабленням у війнах з турками Чехії та Угорщини, Австрія включила більшу частину їх територій до складу своїх володінь, і почала з цього часу перетворюватись на багатонаціональну державу.

В цей період зміцнюється і розвивається економіка країни. У гірській промисловості (добування руди заліза і свинцю в Тіролі, Штирії, Верхній Австрії) уже в XVI столітті починається зародження

капіталістичних відносин. Перші мануфактури з'явилися і у виробництві оксамиту, шовку, предметів розкоші.

У XVII-XVIII століттях австрійські Габсбурги продовжували розширювати свої володіння: до Австрії були приєднані вся територія Угорщини, майже вся Хорватія і Славенія, Південні Нідерланди, деякі області Італії, ряд польських і українських земель. За своєю площею Австрія стала займати друге місце в Європі.

В XVIII-XIX століттях феодально-абсолютистська Австрія була основою католицької реакції в Європі. Вона була ініціатором інтервенції проти революційної Франції, а пізніше приймала участь у всіх коаліціях, очолювала боротьбу проти революційного руху в Європі.

Поразка наполеонівської Франції в європейських війнах початку XIX століття ще більше зміцнило зовнішнє становище Австрії. За рішенням Віденського конгресу 1814-1815 рр. їй не тільки повернули завойовані Наполеоном землі, а й віддали область Північної Італії в обмін на південні Нідерланди.

У другій половині XIX століття Австрія втратила свою гегемонію в європейських справах. Боротьба з Пруссією за верховенство серед німецьких держав закінчилась поразкою Австрії в австро-пруській війні 1866 року. Створення союзу німецьких держав (1867 г.) проходило під егідою Пруссії і без участі Австрії.

Література:

1. Віднянський С. В. Австро-Угорщина // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2003. — Т. 1 : А — В. — 688 с. : іл. — ISBN 966-00-0734-5.
2. Австрія; Австро-Угорщина // Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наукове товариство імені Шевченка ; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. — Париж—Нью-Йорк : Молоде життя, 1955—1955.
3. Австро-Угорщина // Українська радянська енциклопедія : у 12 т. / гол. ред. М. П. Бажан ; редкол.: О. К. Антонов та ін. — 2-ге вид. — К. : Головна редакція УРЕ, 1974—1985.
4. Австрія // Українська радянська енциклопедія : у 12 т. / гол. ред. М. П. Бажан ; редкол.: О. К. Антонов та ін. — 2-ге вид. — К. : Головна редакція УРЕ, 1974—1985.

СЕКЦІЯ 2

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВознавство

Бабіна В.О.

канд. політ. наук, доцент кафедри міжнародних відносин та права,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ІНШИЙ ПОГЛЯД НА РЕГІОНАЛІЗАЦІЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

Глобалізація істотно змінює співвідношення національної держави і міжнародного співтовариства, взаємодію національних правових систем і системи міжнародного права, регіональних міжнародно-правових систем. Під її впливом діяльність держав ще більше стає залежною від прийнятих міжнародних зобов'язань. Слід звернути увагу на ті факти, що одна держава, прикладом Франція, зобов'язана виконувати одночасно зобов'язання в рамках ЄС, а також взяті за іншими міжнародно-правовими договорами, включаючи в рамках Ради Європи, ОБСЄ, міжнародних організацій універсального рівня і т.п. Це підкреслює те, що глобалізація не лише посилює розширення наднаціональних структур, організацій.

Міжнародний регіоналізм має багато граней. Раніше це була реакція на несприятливе міжнародне оточення, зараз це позитивне явище, що відбиває солідарність. В результаті формується тісна мережа відносин співробітництва і примусові для держав механізми контролю. У деяких умовах регіоналізм сприяє появі специфічних видів правопорядку - наднаціонального правопорядку в рамках ЄС, як і єдиного митного або економічного союзу. На думку ряду вчених, вони спираються на загальну економічну політику, яка підпорядковує держави-члени більш ефективному міжнародному економічному порядку, ніж той, що існує у всесвітньому масштабі.

Політика «регіоналізації» спричинила кардинальні зміни практично у всіх країнах світу, які стосуються підстав, принципів і філософії державного управління та місцевого самоврядування. Головні напрямки цих змін націлені на подальшу демократизацію управління, адміністративні реформи органів влади, децентралізацію і деконцентрацію повноважень і відповідальності. Зміни також відчуються в умовах формування і розвитку поняття «європейський

правовий простір» як юридичного слідства загальноєвропейського процесу.

Концепція цього простору є результатом тривалого історичного розвитку ідей забезпечення єдності держав європейського континенту за допомогою правових засобів.

Європейський правовий простір містить все позитивне, що досягнуто у взаєминах держав Європи в різних правових формах їх співпраці. Разом з тим європейський правовий простір передбачає подальший розвиток не тільки за допомогою міжнародного права, а й шляхом відповідної еволюції і зближення європейських національних правових систем. Це своєрідна регіональна правова система наднаціонального характеру, яка об'єднує національні правові системи європейських країн та правові системи беруть участь в загальноєвропейському процесі міжнародних організацій.

Поняття «європейський правовий простір» включає в себе спрямовані на порозуміння і співпрацю правові установки, процедури, механізми. Але воно ширше і включає новий момент, а саме розвиток національних правових систем, з тим щоб забезпечити необхідні передумови загальноєвропейської правової спільності. Його зміст визначається не тільки нормами, принципами та стандартами, створеними національними правовими системами держав Європи, європейськими регіональними організаціями, а й відповідними механізмами зближення цих систем, їх інтернаціоналізацією. Зближення правових систем охоплює, в свою чергу, не тільки правові норми, а й такі важливі юридичні явища як правова культура, правова свідомість, уявлення про цінності права.

Якщо раніше, говорячи про співробітництво та зближення держав, акцентувалися в основному на міжнародному праві і його розвитку, то тепер до цього слід додати національний правовий розвиток в напрямку до правової державності. Вчені-юристи виділяють кілька рівнів аналізу європейського правового простору: правова сім'я, правова держава, співпраця в рамках міжнародних організацій, співпрацю між самими міжнародними організаціями, взаємодія правових систем і т.п.

Таким чином, глобалізація, міжнародне право та його прогресивний розвиток, що відповідає цьому еволюція внутрішньодержавного законодавства, судової практики, а також порівняльне вивчення правових систем їх взаємодія, ряд інших факторів найбільшим чином вплинули і продовжують впливати на

становлення регіональних міжнародно-правових систем. Безумовно, найефективнішою серед них є відповідна система європейського рівня, тобто європейський правовий простір або правова система Європейського Союзу.

На відміну від глобального або міжнародного права, регіональні міжнародно-правові системи можуть виявитися найбільш ефективними, оскільки займаючи свого роду проміжне становище, вони ближче і доступніше до основної соціальної цінності - людини, територіальним громадам та іншим соціальним спільнотам, традиціям і звичаям, існуючим правовим системам і правовим сім'ям, так само як і до процедур управління, контролю матеріально-фінансових ресурсів, залучення до відповідальності. У будь-якому випадку, це результат і глобалізаційних, і інтеграційних тенденцій, і відповідно процесу регіоналізації.

Щоб належним чином регулювати глобалізаційні процеси, на сьогоднішній день в системі міжнародного права необхідно вирішити ряд суттєвих проблем. Перш за все, це інститут міжнародної правосуб'єктності, яка не кодифіковано і регулюється найчастіше усталеними в міжнародному праві звичайними, рідше договірними нормами. Може бути, тому правосуб'єктність Південної Осетії, Абхазії, Палестини та інших учасників міжнародно-правових відносин не є загально визнаною. Вимагає реформування і удосконалення договірна основа функціонування Організації Об'єднаних Націй, створена в 1945 році. З того часу істотно змінилися самі міжнародні відносини, їх учасники, пріоритети і напрямки розвитку світової спільноти. Чи не зменшуючи роль і призначення ООН, ця організація не завжди своєчасно реагує на виклики сучасного світу, тієї ж глобалізації.

Безумовно, слід видаляти увагу і ефективності функціонування інших міжнародних організацій, так само як міжурядового, так і неурядового характеру, наднаціональним утворенням, транснаціональним компаніям, ролі та значенню людини і громадянина в сучасному урбанізованому світі, глобалізованому інформаційному суспільстві.

Доцільним є розробка та впровадження механізмів імплементації норм міжнародного права, забезпечення належного виконання взятих міжнародних зобов'язань, як і зближення національних правових систем, взаємодії регіональних міжнародно-правових систем в умовах їх інтеграції та глобалізації. У зв'язку з цим великі надії покладаються

на сучасну науку, зокрема, теоретико-правові науки, історико-правові науки, науку міжнародного права, порівняльного правознавства і т.п., дослідження різних сторін, тенденцій і перспектив правового розвитку.

Література:

1. Топалова Е. Х. Наближення вітчизняної системи врядування до європейських стандартів: регіональний рівень : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. наук з держ. управл. : спеціал. 25.00.02 . Од., 2008. 20 с.
2. Європейська хартія регіональної демократії: науково-практичний коментар/ Автори-укладачі: Т. М. Безверхнюк та ін.; Асоціація дослідників держ. управління. Од.: ХОББИТ ПЛЮС, 2008. 186 с.
3. Тихомиров Ю.А. // Глобализация и развитие законодательства: Очерки / Отв. ред. Ю.А. Тихомиров, А.С. Пилолкин – М.: ОАО «Издательский дом “Городец”», 2004. С.71–73.
4. Гнатовський М. М. Становлення та тенденції розвитку європейського правового простору : дисерт. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право. К., 2002. 19 с.
5. Урсул А.Д., Урсул Т.А. Глобализация в перспективе устойчивого будущего // ВВ: Вопросы права и политики. - 2013. - 5. - С. 1 - 63. URL: http://www.e-notabene.ru/lr/article_794.html
6. Рыжов В. Б. Формирование универсального международного права: отношения ЕС со странами южного полушария // Право и политика. - 2011. - 7. - С. 1149 - 1153.

Воробйова Г. В.

канд. іст. наук, ст. викл. кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Гавриленко Н. Н.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ ГЕНДЕРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.

Рівноправність жінок - основний принцип Організації Об'єднаних Націй. Преамбула Статуту Організації Об'єднаних Націй

встановлює в якості однієї з центральних цілей Організації підтвердження «віри в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості, в рівність прав чоловіків і жінок». Положення Статуту, першого міжнародного документа, конкретно присвяченого правам людини і рівноправності чоловіків і жінок відображені у Конституції України, законах України «Про державну службу» (2016/2021р), «Про дипломатичну службу» (2018р), тощо. Так у Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005/2018рр) пояснено: «Гендерна рівність - рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства» та забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у здобутті освіти і професійній підготовці, тощо. Міністерство закордонних справ України слідуючи міжнародним положенням приєдналося до міжнародного руху за гендерну рівність HeForShe у 2018 році. Згідно зі статистикою ООН, відзначено, що коли жінки приймають участь у миротворчому процесі, можливість укладення угоди на 35% вище. Очевидно, що жінки відіграють важливу роль у підтримці стабільної і безпечної дипломатії.

У XXI ст. однією з головних ознак демократичного розвитку суспільства є ліквідація різних форм дискримінації, подолання гендерної нерівності. Тому забезпечення рівності жінок і чоловіків є одним із головних питань становлення Української держави. Формування та розвиток знань про гендерну рівність потребує поглибленого осмислення основоположних засад - категорій та термінів у сфері гендерної проблематики.

Аналізуючи діяльність жінок на посадах державних управлінців в історії, треба відмітити їхній значний вклад у сферу дипломатії, переважно використовуючи методи переговорів і доказів. Жіноча логіка й інтуїція допомагали нестандартно поглянути на вже звичні явища, попередити чи навіть урегулювати конфлікти, зняти напругу. Йдеться про ті риси, яких потребує сучасна дипломатія: максимальне використання переговорів для поліпшення життя людей; зосередження на проблемах рівності, облаштування світового порядку як такого. Сьогодні моральна політика – це запобігання й вирішення протистояння на етнічному ґрунті в багатьох гарячих точках, а також підвищення рівня безпеки в регіонах за допомогою активізації дипломатичного потенціалу жінок.

Темпорально, гендерну мережу відомих державних лідерів, складають: цариця Клеопатра VII (Єгипет), Фен Ляо - (Китай), Феодора (Візантія), Княгиня Київської Русі Ольга, цариця Тамара, та інші, які справили величезний вплив на історію дипломатичних відносин імперій і держав.

Однак, історично жінки-дружини, як правило грали другорядну, але істотну роль у дипломатії управителів держав. Наприклад, «Шлюбна дипломатія» Рюриковичів лише з кінця 950-х - до 1320-х рр. перевищує сотню одружень. Таким чином, лівова частка шлюбних союзів середньовіччя припадає на київських Рюриковичів та шлюб використовувався, як інструмент укріплення дипломатичних відносин.

У подальшому результати досліджень показують, що більша частина жінок-дипломатів мусить асимілювати зі стереотипною гендерною роллю, яка тісно пов'язана з тим, що мережа жінок дипломатів під час служби за кордоном, представляє дружин дипломатів. Дружини дипломатів були змушені нести великі проблеми побуту: кочовий спосіб життя, веденням домашнього господарства, тощо. Напруга стало настільки серйозним випробуванням для дружин дипломатів, що у відповідь Японія прийняла практику виплачувати дружинам дипломатів зарплату, щоб компенсувати їм час, який вони проводять у турботах.

У ХХ ст. дипломатична практика, вперше застосована в Європі, була прийнята в усьому світі, а дипломатія розширилася, охопивши зустрічі на вищому рівні та інші міжнародні конференції, парламентську дипломатію, міжнародну діяльність наднаціональних і субнаціональних утворень, неофіційну дипломатію неурядових елементів, і робота міжнародних цивільних службовців.

До першої половини ХХ ст. відносяться витоки включення в дипломатичну роботу жінок-дипломатів. У 1923 році Олександра Михайлівна Коллонтай стала першою жінкою, главою дипломатичної місії. У 1925 році Сполучені Штати почали приймати жінок у створену американську кар'єрну службу, а десять років по тому призначили Рут Брайан Оуен послом у Данію. Франція дозволила жінці вступати на дипломатичну службу через іспит в 1930 році, хоча в той час вона ще не призначала жінок керівниками місій. У 1933 році, коли виникло питання про відправку жінок-дипломатів на службу за кордон Міністерством закордонних справ Великобританії (FCO), реакція високопоставлених чиновників була в переважній

більшості негативна. заперечення проти відправки жінок за кордон були висловлені в аналогічному ключі в МЗС Швеції. Також, у жінок, працюючих за кордоном у МЗС, були проблеми: їх часто не допускали вступати в шлюб до 1960-х або 1970-х років, і навіть коли ця офіційна заборона на шлюб була скасована.

Але загалом, становище жінок в дипломатії змінилося з 1933 року і сьогодні майже всі МЗС відправляють жінок-дипломатів за кордон. В цілому жінки складають близько 15% від всіх послів, і вони розсилаються по всьому світу.

Однак нині у кожній державі світу тією чи іншою мірою продовжує існувати гендерна асиметрія.

У Європі дві третини жінок-послів раніше працювали в Європейській комісії і одна третина - в своїх національних дипломатичних службах, при цьому домінують держави-засновники, особливо Франція, Німеччина та Італія.

Література:

1. Закон України Про дипломатичну службу. 2018-
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
2. Закон України Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. 2005/2018, ст.1-
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
3. Конституція України - 1996/2021pp - ст.24
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
4. Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок (CEDAW), прийнята в 1979 році Генеральною Асамблеєю ООН -
<https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>
5. Головченко В. Дипломатична історія України : підручн. / Володимир Головченко, Віктор Матвієнко. - Київ : Ніка-Центр, 2018. - с.54.
6. Грицай І. О. Г85 Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. - К.: «Хай-Тек Прес», 2018. - с.6,11,12
7. Петров В.П. , Воробьева Г.В. Діяльність О.М. Коллонтай на Україні і в Криму: (До 110-річчя з дня народж.) // Український історичний журнал. - 1982. - № 4. - С. 144–145.
8. The Gendered Networking of Diplomats Article in The Hague Journal of Diplomacy • March 2020 p.15

Латишева В. В.

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ
ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Інтегрування нашої держави до європейських структур обумовлює необхідність аналізу механізмів публічного врядування, що реалізуються в країнах ЄС та дослідження можливості, доцільності впровадження з відповідною адаптацією у вітчизняні реалії.

Системи пенсійного забезпечення країн ЄС постійно модернізуються, здійснюється реформування відповідно до сучасних викликів: суми виплачуваних пенсій залежать і від стану економіки в країні, тривалості життя населення та віку виходу на пенсію. А вже сьогодні кожен четвертий громадянин ЄС отримує пенсію, а їхня загальна сума – одна з найбільших статей державних видатків [1].

Сучасним країнам ЄС не властиве існування виключно солідарних чи накопичувальних стратегій: в тій чи іншій мірі, для них характерне поєднання розподільчого та накопичувального принципів.

«Система поточних платежів» («pay – as – go system») за своєю суттю є розподільчою системою, яка, зазвичай, перебуває у власності держави. Пенсійні виплати асигнуються за рахунок поточних доходів, що утворюються з сумування внесків робітників та роботодавців. Внески робітників акумулюються на спеціальному виділеному рахунку та після цього розподіляються у вигляді виплат на користь пенсіонерів [2]. Найбільш поширеним у світі є саме цей спосіб розподілу пенсійних витрат. Основою цього способу є принцип «солідарності поколінь», згідно якого працездатна частина населення забезпечує виплату пенсій попереднім поколінням.

Накопичувальна пенсійна система припускає функціонування державних, корпоративних і приватних накопичувальних пенсійних програм, за допомогою яких формується майбутня пенсія. Принципова особливість накопичувальної пенсії є те, що вона є особистою власністю

пенсіонера. Пільги в накопичувальних системах, як правило, відсутні, а пенсійні виплати повинні бути профінансовані роботодавцем, робітником або державою [3, 478].

Міжнародний досвід формування систем пенсійного забезпечення свідчить, що додаткові недержавні пенсії займають суттєву частку в загальному рівні пенсійного забезпечення, а НПФ в країнах ЄС визнані важливими соціальними інститутами щодо поліпшення матеріального становища непрацездатних членів суспільства.

Змішана пенсійна система припускає комплексне використання в пенсійній моделі елементів солідарної і накопичувальної складових [3, 478].

В європейських країнах детермінантом поділу моделей пенсійного забезпечення є рівень розвитку економіки. Зокрема, В. Роїк виділяє дві моделі організації пенсійних систем: англосаксонську (ліберально-демократичну, модель У. Бевериджа) та континентальну (класичну модель, модель О. Бісмарка) [4]. В свою чергу, науковці І. Левченко та В. Глущенко в монографії «Формування та використання недержавних пенсійних фондів» до даної класифікації додають ще соціально-орієнтовану модель пенсійного забезпечення [5, с. 42], яку по-іншому ще називають скандинавською, або приватно-корпоративною. (Корпоративне виробниче страхуванням презентує другий рівень солідарної пенсійної системи.

Виробничу пенсію одержує приблизно 50 відсотків всіх пенсіонерів, зокрема і державні службовці.

Третій рівень солідарної пенсійної системи (приватне забезпечення старості) здійснюється самим працівником шляхом формування своєї майбутньої пенсії. Потенційні пенсіонери заключають з недержавними пенсійними фондами договори орієнтовані на отримання додаткової пенсії в старості за рахунок накопичених сум. Приватна система пенсійного страхування включає страхові компанії, кредитні організації і банки. В свою чергу працівники – учасники програм приватного страхування мають можливість прийняти участь в програмах, що направлені на інвестування пенсійних накопичень плати [6, с. 25].

Скандинавська модель характеризується широким охопленням різних життєвих ситуацій тобто страхових ризиків. Отримання страхових виплат не зумовлене виплатою страхових внесків та

гарантується всім громадянам. Очевидно, що необхідною детермінантою функціонування цієї моделі повинно бути високоорганізоване суспільство, яке підпорядковується принципам суспільства добробуту [7].

Загальна пенсія складається з двох частин: преміальної пенсії (premierpension) та пенсії, заснованої на доходах (inkomstpensionen). Внески, на фінансування пенсії, пов'язаної з розміром заробітку, сплачуються як роботодавцями, так і працівниками. 16% спрямовуються у солідарну систему.

Накопичувальна система почала працювати в ХХІ ст., ставка внеску до неї становила 2.5% від базової. Працівник, що відраховував кошти до накопичувальної системи, може нею самостійно розпоряджатися. Преміальна частина з'являється на рахунку працівника миттєво. І на ній можна заробляти додаткові кошти. Можна вкладати в різні пенсійні фонди – як на біржі цінних паперів [7].

Узагальнюючи результати аналізу скандинавської системи пенсійного забезпечення, зауважимо, що, безумовно, в створеній в Швеції пенсійній системі міститься ціла низка позитивних моментів. Система умовно накопичувальних рахунків дозволяє уникнути багатьох недоліків, властивих солідарній і чисто накопичувальній системам.

Отже, пенсійні системи країн ЄС є багаторівневими. Проаналізувавши реформування системи пенсійного забезпечення в європейських країнах, бачимо загальну тенденцію – перетворення пенсійних систем в накопичувальні або змішані пенсійні системи, які містять елементи як схем з визначеними виплатами, так і схем з фіксованими внесками. Проводячи паралелі з Україною: потрібно розбудовувати змішану пенсійну систему.

Література:

1. Global Pension Asset Study 2011. Towers Watson. URL: <http://www.tower-swatson.com/assets/pdf/3761/Global-Pensions-Asset-Study-2011.pdf>. (дата звернення: 21.05.2021).
2. Satu Kahkonen, World Bank Country Director for Belarus, Moldova, and Ukraine. What Makes Pension Reform So Important for Every Ukrainian Today. URL: <http://www.worldbank.org/en/news/opinion/2017/04/20/what->

[makes-pension-reform-so-important-for-every-ukrainian-today.](#)

(дата звернення: 21.05.2021).

3. Заболотский Е.Д. Опыт реформирования пенсионных систем стран Европейского Союза и возможности его использования в России. Вестник СПбГУ. Экономика. 2017. Т. 33. Вып. 3. С. 472-497.
4. Роик В.Д. Эволюция пенсионных систем: мировые тенденции и опыт. Человек и труд. 2008. № 8. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/econpr_2014_2_8.pdf. (дата звернення: 15.05.2021).
5. Глущенко В.В., Левченко І. А. Формування та використання недержавних пенсійних фондів: монографія. Харків, 2012. 219 с.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення: Закон України від 02.03.2015 р. № 213-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-19#Text>. (дата звернення: 21.05.2021)
7. Кравченко М. В. Європейські підходи та механізми пенсійної реформи. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=849>. (дата звернення: 21.11.2020).

Панченко Г.О.

кандидат наук з державного управління
доцент кафедри публічного управління та регіоналістики
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України
(Одеса, Україна)

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ІННОВАЦІЙ

Процес реалізації реформи системи публічного управління неможливий без вивчення та врахування зарубіжного досвіду, адже у багатьох країнах вже є установлені та апробовані певні управлінські стандарти, що вже виражені не лише на національному, а й на міжнародному рівнях. Дослідження зарубіжного досвіду реформування також набуває своєї актуальності і з урахуванням факту, що в умовах активного державотворення в Україні зразки та

практики успішної управлінської діяльності допомагають визначати проблемні зони та вчасно корегувати зазначений процес шляхом послідовної їх адаптації в українські реалії.

Науковець А. Чемерис ще на початку ХХІ ст. стверджував, що критичне осмислення зарубіжного досвіду із урахуванням як новітніх економічних, політичних, управлінських знань (теорій, концепцій), так і національної специфіки в Україні дасть змогу створити сучасну, високоефективну систему державного управління [6, с. 66].

Сучасні дослідники системи публічного управління, як вітчизняні, так і зарубіжні, наголошують на тому, що застосовувати зарубіжний досвід здійснення управлінських інновацій потрібно з урахуванням як національних традицій, так і національних інтересів. Як зазначає науковець Г. Атаманчук: «Якщо технології можна запозичити, узяти з того чи іншого досвіду, то ідеологія державного управління в кожній країні повинна самостійно формуватися її інтелектуальними й політичними елітами» [1, с. 10]. Тому аналіз управлінських інновацій в зарубіжних системах публічного управління проводиться у контексті можливості адаптації успішних практик до вітчизняних потреб тенденцій розвитку, механізмів, технологій управлінської діяльності. Тут важливу роль відіграє не лише суто організаційно-управлінська спрямованість реформ, але й соціальна, тобто відбувається певна селекція результатів управлінських інновацій у зарубіжних країнах обов'язково за умови:

- співпадіння із національними завданнями системної трансформації саме українського суспільства;
- із врахуванням готовності вітчизняної системи публічного управління до впровадження інновацій

Щодо європейської практики впровадження управлінських інновацій у систему публічного управління, слід зазначити, що він має планомірний та систематичний характер удосконалення публічного управління в контексті загальнодержавної стратегії розвитку, а тому конкретна форма їх здійснення, тобто процес реформування управлінських структур та форм діяльності, є постійним елементом публічного управління. Характерною рисою для управлінських інновацій у європейських країнах є зміна взаємовідносин у системі «держава-громадянин»: із патерналістських до партнерських. Сприйняття громадян як повноправних партнерів, інтересам яких має бути підпорядкована вся діяльність держави, спричинює трансформацію всіх елементів системи публічного

управління та формування принципово нової моделі взаємодії органів публічної влади та громадян і структур громадянського суспільства.

Основою впровадження управлінських інновацій у систему публічного управління є реінжиніринг адміністративних процесів, Процес реінжинірингу адміністративних процесів відображає значущі зміни, спрямовані на якісно новий рівень організаційного розвитку будь-якого органу публічної влади. Оптимізація та вдосконалення адміністративних процесів допомагає відкривати і використовувати нові можливості, резерви й ресурси розвитку й підвищення ефективності публічного управління.

Ідеологи теорії реінжинірингу М. Хаммер і Дж. Чампі зазначають: «правильне розуміння реінжинірингу виходить за рамки лише покращення фінансових параметрів діяльності фірми, оскільки він покликаний дозволити організації по-новому оцінити власні можливості в реалізації головних цілей свого бізнесу. Отже, при застосуванні концепції реінжинірингу на практиці не можна обмежуватися організаційними змінами в «жорстких» елементах системи управління – структурах і процесах, необхідно віддавати перевагу людським, так званим «м'яким» аспектам менеджменту: організаційній культурі закладу і трудовій самосвідомості його працівників» [4, с.123].

Основні принципи реалізації реінжинірингу адміністративних процесів у європейських країнах такі:

- чітка орієнтація на досягнення запланованих цілей і очікуваних результатів;
- перехід від управління адміністративними функціями до управління адміністративними процесами й цілями;
- систематичний моніторинг та аналіз адміністративних процесів з метою розробки оптимальних моделей досягнення запланованих цілей;
- постійне удосконалення адміністративних процесів та їх пристосування до мінливих зовнішніх умов;
- дотримання обов'язкової логічної послідовності всіх адміністративних функцій і процесів та їх орієнтації на кінцеві результати нижчого й вищого рівня, які є корисними та цінними для суспільства й громадян.

Найбільш важливі інструментально-технологічні інновації у європейських системах публічного управління пов'язані з реалізацією

переваг інформаційних технологій як інструментів управлінської діяльності:

– інформатизація відкриває можливості максимальної спрямованості діяльності органів публічної влади на потреби громадянина, об'єктної персоніфікації публічного управління та формування механізмів безпосередньої політичної та адміністративно-управлінської участі кожного громадянина;

– принципово змінюється матеріально-інструментальна база публічного управління, оскільки використання інформаційних технологій, комунікацій, баз даних тощо набагато збільшує продуктивність управлінської праці і визначає формування нових технологічних засад управлінської діяльності;

– інформатизація сприяє забезпеченню прозорості діяльності органів публічної влади і формуванню ефективних механізмів громадського контролю [5, с. 178].

Отже, дослідження зарубіжного досвіду щодо реінжинірингу адміністративних процесів дозволяє зробити відповідні висновки про потенційні можливості розвитку цього напрямку в Україні. Реінжиніринг не тільки необхідний, але і можливий, однак для його успішного проведення важливо використання обґрунтованих методологій і сучасних інструментальних засобів, адекватних завданням, що вирішуються органами публічного управління на всіх рівнях. В Україні вже існує певна система впровадження процесу реінжинірингу адміністративних процесів в органах публічної влади, але для подальшого його удосконалення необхідно розробити цілісний комплекс критеріїв, прозорі та гнучкі механізми перегляду методів, форм, інструментів та системи управління в цілому і самих результатів діяльності.

Література:

1. Атаманчук Г. Методологічні проблеми сучасного державного управління. Вісн. УАДУ. 2001. № 3. С. 9-12.
2. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. Ч. 9 : Електронний документообіг. Реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади / Кандзюба С. П., Матвійчук Р. М., Сидорович Я. М., Мусієнко П. М. Київ : ФОП, 2017. 64 с.
3. Костенюк Н. І. Зарубіжні практики застосування реінжинірингу органами місцевої влади. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2019. Вип. 12. С. 98–103.

4. Хаммер М., Дж. Чампи. Реинжиниринг корпорации: манифест революції в би знесе. Москва : Манн, Иванов Фербер, 2006. 287 с.
5. Хачатурян Х.В. Інновації в державному управлінні: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2005. 252 с.
6. Чемерис А. Концептуальні засади реформування державного управління і місцевого самоврядування. Вісн. УАДУ. 2000. № 3. С. 62-71.

СЕКЦІЯ 3

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Єрмаков Р. І.

Одеський регіональний інститут державного управління
при Президентові України
(Одеса, Україна)

ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРІОДИЗАЦІЮ ІСТОРІЇ МІСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ОДЕСІ У ХVІІІ-НАПОЧАТКУ ХІХ СТОЛІТТЯ

Розглядаючи становлення міського самоврядування в Одесі наприкінці ХVІІІ-на початку ХІХ століть, неможна оминати видатних постатей, що очолювали місто в цей період. Особливістю управлінської системи Російської Імперії в Причорномор'ї було наділення призначених центральним урядом генерал-губернаторів та градоначальників великим ступенем свободи, що диктувалося потребами розвитку краю. Отже, логічно, що від особистості такого адміністратора значним чином залежало формування управлінської системи, управлінських інституцій, а отже і міського самоврядування. Найбільш відомим з управителів Одеси, безумовно, є Арман-Емануель дю Плесі де Ришельє, який діяв саме в якості одночасно генерал-губернатора та одеського градоначальника. Однак, найбільшого розвитку місто досягло за часів генерал-губернаторства М. С. Воронцова, за часів якого в Одесі бурхливо розвивалася торгівля та пов'язані з нею інституції, однак міське самоврядування як система зазнало занепаду, від якого оправилося лише в 1860-х роках. Воронцовський період в історії Одеси ХІХ століття займає

центральне місце та різко поділяє історію муніципальних інституцій на тих, що існували до Воронцова, та тих, що розвилися після нього.

В цій роботі пропонується провести періодизацію становлення міського самоврядування в Одесі в період, що розглядається, поділивши його на доворонцовський період, воронцовський період, та післяворонцовський період. Однак, постає логічне питання, чи можна при розгляді великих історичних процесів (а становлення міського самоврядування в Одесі безумовно слід вважати видатним історичним процесом) послуговуватися таким «особистісним» підходом та ставити його дослідження в залежність від існування та діяльності конкретної особи. Уявляється, такий підхід має право на існування.

Звичайно, марно було б вважати, що різниця в характері міського самоврядування в Одесі в періоди управління різних губернаторів пояснюється виключно їхнім особистим впливом. Періоди губернаторства Ришельє й Ланжерона, Воронцова та наступних губернаторів майже співпадають зі зміною імператорів на російському троні та відповідною зміною характеру управління та його правового регулювання. Не особистість, а об'єктивна реальність лежала в основі міського самоуправління Одеси. Однак, періоди розвитку самоуправління, що різко розрізняються між собою, збігаються саме з періодами управління певних губернаторів, і історично міцно з ними асоціюються. Отже, зв'язок між ім'ям губернатора та характером міського самоуправління слід вважати не причинно-наслідковим, а скоріше кореляцією.

В українській історіографії доволі часто цілі історичні епохи отримують назву від видатних особистостей, що слугують їхніми символами: наприклад доба Хмельниччини [див.: 1] і Мазепінська доба [2]. Зрештою, перший історик Одеси Аполон Скальковський послуговується саме таким, заснованим на особистостях підходом, поділяючи перше тридцятиріччя в історії Одеси на добу до призначення міським головою Ришельє, часи Ришельє та часи до початку генерал-губернаторства графа Воронцова [3, с. 123]. Отже, уявляється, що використовуючи підхід до періодизації історії Одеси, що ґрунтується на особистості генерал-губернатора, ми повертаємося до першоджерела одеської історіографії, і запропонований нами підхід, безумовно, має право на існування та заслуговує на увагу. В подальшому буде також показано яким чином призначення генерал-губернатором Михайла Семеновича Воронцова, його перебування на

посаді та припинення його діяльності впливали на розвиток міського самоврядування в Одесі самим безпосереднім чином.

Період до призначення М. С. Воронцова новоросійським та бессарабським генерал-губернатором, тобто до 1823 року характеризується як «юність» міста, коли міські інституції перебували у зародку або становленні. Цей період практично збігається з часом, коли міським головою Одеси був Ришельє, а пізніше Луї Олександр Андро де Ланжерон, отже цей період можна також умовно окреслити як «ришельєвсько-ланжеронівський».

Література:

1. Грушевський М.С. Хмельницький і Хмельниччина: Історичний Ескіз. *Грушевський, Михайло Сергійович. Твори: у 50 т. / М. С. Грушевський; редкол.: П. Сохань (голов. ред.), І. Гирич та ін. – Львів: Видавництво "Світ". – 2004. Т. 6. – С. 466–489.*
2. Оглобін О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 410 с.
3. Скальковский А. А. Первое тридцатилетие истории города Одессы. Одесса: Въ Городской типографии, 1837. 296 с.

Заянчуковский Р. Д.

здобувач вищої освіти

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

Яковлєв І. В.

канд.іст.наук, старший викладач кафедри

міжнародних відносин та права

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ УКРАЇНИ

Український народ довів свою волелюбність, довів словом і ділом. Він виборов право жити вільно на своїй, богом даній землі і в цій боротьбі українська інтелігенція завжди відігравала найважливішу роль. Роль провідників свого народу в краще майбутнє. Саме тому її постійно намагались знищити, очорнити, заборонити. Колонізаторам не до вподоби, коли в колонії вимагають

розширення прав та свобод. Колонізаторам потрібна лише покірливість та страх від колоній. Але так склалось що український народ не зламний по своїй природі, а його ідейні лідери покоління за поколінням підіймають народні маси на боротьбу за свою країну.

Загалом Іван Федорович Драч засновник Конгресу Української інтелігенції за своє довге та насичене життя, спромігся зробити значний внесок в процес розвитку української державності. Він створив дві громадські організації «Народний Рух України» та «Конгрес української інтелігенції», які в повній мірі вплинули на хід історичних подій в нашій країні. Про Рух, за роки незалежності, було написано чимало, слід відмітити монографію професора Г.І. Гончарука «Народний Рух України: історія». [1], монографію Кіндрачук Н. М. «За Україну незалежну (Роль Народного Руху України у здобутті незалежності України: 1989–1991 рр.)» [2] та монографію народного депутата України Діденко Ю. В. «Народний рух у державотворчих процесах України (1989 - 2002)» [3].

І якщо про «Рух» відомо всім, то про Конгрес інформації дуже мало. Це пояснюється тим, що Конгрес української інтелігенції був створений в середині дев'яностих років минулого сторіччя, як патріотична громадська організація і перебуваючи серед сотень політичних партій українського політикуму, вона залишилась відносно непомітною для вітчизняних дослідників. Крім того, діяльність конгресу була активною лише до кінця 2000 року, а після пішла в занепад через фактичне відсторонення від справ її засновника та незмінного лідера І. Драча.

Дякуючи інтелігенції Україна стала незалежною, а саме завдячуючи представникам української культурної еліти на чолі з поетом Іваном Драчем який тридцять років тому об'єднав навколо себе проукраїнські сили з метою створення альтернативної у відношенні до радянської влади громадсько-політичної організації Народний Рух України. І в результаті чого Рух доклав максимум зусиль задля вивільнення України з під влади тоталітарної системи Радянського Союзу.

І. Драч, ще на при кінці 80х очоливши Народний Рух України за перебудову він сформулював позицію даної організації в наступній тезі: «Українці мають право жити добре в своїй українській державі тоді, коли москалям тут буде комфортніше, ніж у Москві, євреям — краще, ніж в Ізраїлі, полякам — краще, ніж у Варшаві». (Такий вектор політичної направленості врятував Рух

(принаймні на перших етапах існування) від звинувачень в націоналізмі чи фашизмі хоча й таких випадків в подальшому було при достатньо. Дякуючи такому підходу, до вирішення національного питання, стало зрозуміло що керівництво Руху стоїть на засадах загальнолюдської поваги та толерантності, а це в свою чергу дало можливості даній організації розвиватись як кількісно так і якісно, впродовж 1989-1991 років до лав руху вступили тисячі представників української інтелігенції, значна частина з яких була науковцями, освітянами, представниками культурної еліти Українського народу [4].

Сам Іван Федорович наголошує, що його сильно критикували за цей вислів, більш того крім звичайної критики були й звинувачення в його адресу, в неповазі до українського народу. Враховуючи той факт що переважна більшість членів Народного руху України, були людьми з патріотичними поглядами, для них було незрозуміло намагання І. Драча поставити Український народ в чергу за кращим життям після «москаля, єврея та поляка».

Та все таки, даний вислів знайшов своє відображення і в інших громадсько-політичних силах країни. Ідея покращити життя для представників інших національностей за рахунок ущемлення прав та свобод українського народу стала звичайним явищем у політичному та інформаційному просторі України.

Отже, І. Драчу разом з представниками Конгресу Української інтелігенції вдалось консолідувати суспільство навколо питання відстоювання національних прав та інтересів українського народу, звернути увагу на проблему ущемлення прав україномовного населення, на загрозову трансформацію суспільних поглядів та проблему само ідентифікації серед російськомовної частини населення українського народу. На превеликий жаль в останні роки громадсько-політична діяльність Конгресу української інтелігенції значно зменшилась в порівнянні з активністю в кінці дев'яностих, проте Конгрес й досі існує і продовжує боротись за сильну та незалежну Україну.

Література:

1. Гончарук Г. І. Народний Рух України. Історія. Одеса: Астропринт, 1997. 380
2. Кіндрачук Н. М. За Україну незалежну (Роль Народного Руху України у здобутті незалежності України: 1989–1991 рр.). Івано-Франківськ: НАІР, 2013. 208 с.

3. Діденко Ю. В. Народний рух у державотворчих процесах України (1989 - 2002). Одеса : Астропринт, 2006. 176 с.
4. Конгрес Української Інтелігенції: матеріали перших всеукраїнських зборів інтелігенції. Київ: 21 березня 1998. 64 с.

Коваль З. В.

к. держ. упр., доцент кафедри державознавства і права
ОРІДУ

Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

**ДЕЯКІ СТІЙКІ УПРАВЛІНСЬКІ БЕЗПЕКОВІ
ЗАКОНОМІРНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ЕПОХИ**

Нинішню інформаційну епоху доречно охарактеризувати більш точно як епоху інформаційно-психологічну, якій властиві деякі свої управлінські та безпекові закономірності і механізми їх регулювання. Серед таких закономірностей слід назвати розширення і капітуляції держав в інформаційно-психологічну епоху, використання конструктивної державної пропаганди та новітні підходи до спростування фейків.

В ХХІ столітті активно розвиваються інформаційні, комунікаційні технології та технології психологічного впливу, саме тому суспільства набувають характер інформаційних. В таких об'єктивних умовах, цілком нагальною є необхідність удосконалення механізмів регулювання процесами обміну інформацією. Тому система державного управління, яка має доволі складну будову й нелінійний тип зв'язку між елементами, потребує стабілізації та впорядкування їх взаємодії. Система державного управління та тактика поведінки держави в інформаційно-психологічну епоху повинна визначатись обраною державною доктриною та відповідною стратегією.

З іншого боку, в сьогоденню інформаційно-психологічну епоху посилюється роль національної держави, хоча дехто поспішив похоронити потребу в державі як таку. «Держава виявилася найбільш адекватним людській природі та стійким до змін у

зовнішньому середовищі інститутом організації життєдіяльності нації...» [2].

Не сходить з порядку денного і потреба у формуванні загальнодержавницької ідеології. В нинішніх демократичних умовах саме держава, як надпартійна та позапартійна система, може і повинна сформувати загальнодержавну ідеологію [1].

Для прикладу, автор вважає Конституцію України правовою ідеологією держави, яку необхідно вдосконалювати шляхом прийняття цілого ряду законів, передбачених Основним законом. Саме тоді правова ідеологія держави отримає свою цілісність і стане позитивно впливати на процеси розвитку українського суспільства, яке живе в інформаційно-психологічній епосі.

Кожна епоха має свої закономірності, інформаційно-психологічна епоха не виключення. Одними з таких виступають закономірності розширення держав в інформаційно-психологічну епоху і закономірності капітуляції держав в інформаційно-психологічну епоху. Характер таких закономірностей стійкий і передбачуваний, за умови, коли держава має достатньо набутих засобів та механізмів інформаційно-психологічної стійкості та непередбачуваний, коли таких засобів та механізмів немає.

Автором встановлена та визначена закономірність розширення держав в інформаційно-психологічну епоху: в інформаційно-психологічну епоху держави розширюються спочатку інформаційно, потім психологічно і тільки потому територіально. Заключним етапом такого розширення є правове закріплення досягнутого. Аналогічно діють й закономірності капітуляції держав в інформаційно-психологічну епоху: спочатку країна капітулює інформаційно у власному суверенному інформаційному просторі, потім вона капітулює психологічно і тільки потому територіально. Заключним етапом є правове закріплення власної капітуляції.

Закономірності розширення держав в інформаційну епоху та закономірності капітуляції в інформаційно-психологічну епоху ґрунтуються на відповідних механізмах інформаційного, психологічного, організаційного та правового спрямування. Вони виступають як потужний механізм скритого втручання у зовнішні справи суверенних держав під прикриттям демократичних цінностей. За своїм характером такі механізми є комплексними та складаються з механізмів інформаційного, психологічного, організаційного (окупаційно-анексійного проникнення) та правового закріплення

досягнутого. Реалізація дії цих механізмів має свої процесуальні закономірності. Якщо в до інформаційну епоху для розширення держав потрібні були тільки окупаційно-анексійний механізм проникнення та механізм правового закріплення досягнутого, то в інформаційну епоху їм передують відповідно інформаційний та психологічний механізми. Тепер для своєї поразки державі достатньо необачливо допустити у своє суверенний інформаційний простір суб'єкта чужої маніпулятивної інформації, під виглядом демократичної процедури свободи слова, як незабаром розпочнуть свою дію деструктивні процеси зовнішнього впливу.

У даному зв'язку професор Г. Почепцов додає, що «...Інформаційний простір держави може бути розширений за рахунок віртуального, куди попадають література та мистецтво» [4].

Для отримання інформаційної переваги країні-агресору сьогодні достатньо, використовуючи зовні демократичні механізми, перекупити кілька телеканалів країни-жертви і змінити в них під себе редакційну політику. Саме таким чином можна змінювати свідомість, яка буде віддзеркалювати інтереси країни-агресора. Використовуючи непрямі й асиметричні дії, появляється можливість позбавити іншу сторону фактичного суверенітету без захоплення її території.

Нині українське суспільство практично втратило контроль над інформаційним простором. Це призвело до тотальної дезорганізації свідомості, втрати орієнтирів нації. Створились ідеальні умови для маніпулювання [5].

Одним із механізмів протидії розширенню чужих держав в інформаційну епоху та капітуляції власної в інформаційно-психологічну епоху виступає механізм інформаційно-психологічної стійкості людини, суспільства, держави. Інформаційно-психологічну стійкість доречно охарактеризувати як психологічну стійкість індивідуума, соціуму до маніпулятивної інформації, відповідних психологічних технологій, уміння їх вчасно вирізняти та набувати імунітету до їх негативних проявів. Інформаційно-психологічна стійкість виступає стратегічною потребою інформаційного суспільства.

Стаття 17 Конституції України забезпечення інформаційної безпеки оголошує найважливішою функцією держави, справою усього Українського народу [3]. Зрозуміло, що у вік інформаційних супертехнологій цю стратегічну державну функцію необхідно конкретизувати та підсилити законодавчо. Давно виникла

необхідність прийняти комплексний Закон «Про інформаційну безпеку України», в якому чітко розмежувати загрози інформаційно-технічного і інформаційно-психологічного плану та визначити задачі щодо їх усунення і правові механізми реалізації цих завдань. В законі також доречно визначити напрями досягнення Україною інформаційно-технічної та інформаційно-психологічної стійкості.

Література:

1. Демчук П. «Державна ідеологія та ідеологічна робота держави» // «Розбудова держави». - №15. – 1994 р. – С. 15.
2. Злупко С. «Східнослов'янська православна цивілізація чи колоніально-імперська інтеграція» // «Молодь України». – 24.12.1999 р. – С. 2.
3. Конституція України // Харків «Одісей». – 2014.
4. Почепцов Г. Г. Пропаганда 2 0, Георгий Почепцов; худож.-оформитель М.С. Мендор. – Харьков : Фолио, 2018.-796 с. – С. 12.
5. Романчук О. «Країна наближається до розвилки, де їй доведеться зробити вибір» // Ж. «Країна». - №27 (530). – 09.07.2020 р. – С.32

Латишева В. В.

кандидат наук з державного управління
доцент кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Царюк Ю. С.,

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ПУБЛІКАЦІЇ ВІДКРИТИХ ДАНИХ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ

Україна знаходиться на початковому етапі впровадження ініціативи з розвитку відкритих державних даних, що значно підвищує актуальність дослідження європейського досвіду роботи з відкритими даними, враховуючи, що в країнах-членах ЄС відповідна робота триває вже не один рік.

Так, у 2015 році в ЄС було проведено одне з найбільш потужних досліджень щодо оцінки впливу та потенціалу відкритих даних на розвиток економіки країн та Єврозони в цілому. Як результат було розраховано основні показники зростання ринку відкритих даних [1].

Експерти вважають, що найбільшу вигоду від розвитку відкритих даних (22 млрд. євро у 2020 році) отримає саме державний сектор. Це підтверджує, що державний сектор є основним користувачем своїх власних даних [2].

Органи державного управління прагнуть глибше зрозуміти економію витрат, яку вони можуть отримати від відкритих даних.

Економію можна розрахувати на підставі прогнозованого ВВП країн Єврозони до 2020 року. Сукупна економія для країн ЄС у 2020 прогнозується на рівні 1,7 млрд. євро. Ефективність є важливим фактором як для державного, так і для приватного сектору у всіх галузях.

Підвищення ефективності спрямовано на поліпшення розподілу ресурсів таким чином, щоб мінімізувати видатки та підвищити результати використовуючи при цьому ту ж кількість ресурсів.

Для розрахунку ефективності використовувались три ключові індикатори: збереження життя, збереження часу та користь для навколишнього середовища від використання відкритих даних.

Так, розрахунки показали, що відкриті дані можуть допомогти у порятунку 1 425 життів щорічно (наприклад у 5,5% смертей на дорозі в ЄС) [3].

Крім того, відкриті дані допоможуть економити до 629 млн. годин на дорозі.

Нині в Євросоюзі широким фронтом тривають процеси ефективного управління відкритими даними у форматі пов'язаних даних. Пов'язані дані – це набір основних принципів проектування засобів спільного використання машиночитаних даних в Інтернеті органами публічного управління, комерційними структурами та окремими громадянами.

Чотири принципи проектування пов'язаних даних були сформульовані Тім Бернерс-Лі ще в 2006 р.:

- застосовуйте уніфіковані ідентифікатори ресурсів (URI) для однозначної ідентифікації об'єктів (елементів даних);

- використовуйте стандартні HTTP URL-адреси цих URI, щоб можна було здійснювати інформаційний пошук;
- додавайте метадані відповідно з такими відкритими стандартами, як RDF;
- давайте посилання на відповідні URI, щоб користувачі змогли виявити більше інформаційних об'єктів.

Принципи пов'язаних даних допускають поширення даних як у машиночитаному, так і в людиночитаному вигляді.

Відкриття доступу до урядових даних через Інтернет означає більш високий ступінь прозорості та підзвітності, а також робить вибір більш усвідомленим.

Пов'язані дані дозволяють органам публічного управління визначати зв'язки між відповідними наборами даних інших джерел. Розміщення даних у такому контекстному оточенні створює нові знання і стимулює створення інноваційних послуг.

Тепер уряди можуть пропонувати суспільству більш ефективні послуги та програми, а комерційні структури і окремі громадяни отримують можливість розробляти нові інструментальні засоби і сервіси для роботи та аналізу даних. Парадигма пов'язаних даних не торкається права власності на вихідні дані. Хоча встановлюються нові відносини між даними, усі учасники цього процесу зберігають повний контроль над своїми вихідними даними [4].

Передбачається, що ініціативні програми упровадження відкритих даних посилять прозорість, активізують співпрацю всередині урядових структур та поза ними, дозволять створювати інноваційні послуги з доданою вартістю й підвищувати якість прийнятих рішень.

Отже, пов'язані дані забезпечують гнучку віртуальну інтеграцію урядових даних, без необхідності реінжинірингу інформаційних систем і централізованого збору даних з вихідних баз даних.

Це спрощує співпрацю різних структур публічного сектора у процесі надання ними спільних послуг.

Література:

1. Єдерблом Гелена. Принципи доступу осіб до офіційної інформації. URL: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=5&d=225>

2. Система відкритих даних в дії: Уряд відкриває понад 300 реєстрів та наборів даних. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248569951 21.
3. Семенченко А. І. Організаційно-правові механізми державного управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування: проблеми та шляхи їх вирішення / А. І. Семенченко, В. А. Коновал. URL http://ueuzi.kievcity.gov.ua/files/2014/12/1/konoval_ST_1.pdf
4. Шеверда В. А. Електронне урядування як спосіб підвищення ефективності системи державного управління / В. А. Шеверда // Менеджмент за умов трансформаційних інновацій: виклики, реформи, досягнення : матеріали міжнар. наук. конф., м. Суми, 10-12 травня 2007 р. Суми : СОІППО, 2007. Ч-2. С. 168.

Марущак В.П.

професор, зав. кафедри державознавства і права
Одеського інституту державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України
(Одеса, Україна)

ФАКТОРИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Виникнення держави в теорії держави і права переважно ілюструються теоріями виникнення держави. У радянський період це питання розглядалось з позиції марксизму-ленінізму, у підґрунті якої знаходилась теорія примата економіки в розвитку людського суспільства та виникненням на цій основі планової держави. Безумовно, економіка відіграла важливу роль у виникненні держави, але вона не могла бути єдиною передумовою виникнення держави. Поява того або іншого явлення, переважно, - це синтез елементів, що при взаємодії утворюють якісно нове явлення.

Представляється, що основними факторами, що призвели до виникнення держави були:

- економіка;
- політика;
- управління;
- релігія.

Найбільш суттєвими з них були економіка і управління.

Економіка пройшла певний історичний період розвитку до того, як стала одним з основних факторів виникнення держави. Економічна система первісної людини була примітивною, яка спиралась на використання камінних (кісних) знарядь праці та охоти. Ці знаряддя забезпечували отримання засобів існування на рівні біологічного виживання. За таких умов існувала біологічна нестабільність виживання племені.

Перехід до металевих знарядь праці суттєво змінює ситуацію в житті людини та племені. Докорінно змінюється економічна система, оскільки металеві знаряддя стали більш ефективними, вони надають можливості добувати значно більше їжі, зменшують пряму залежність людини від природи, а головне, створюють додатковий продукт. В даному випадку мова йде про ту частину створеного продукту племені, що перевищує рівень біологічного виживання людини. Можливо, що цей продукт спершу розподілявся повністю між членами племені, що призвело до покращення якості життя та росту чисельності племені. Можливо й те, що частина додаткового продукту, який мав властивості зберігатися тривалий час, резервувався племенем на випадок складних обставин.

Разом з тим, резервна частина продукту охоронялась та розподілялась вождями племені. Оскільки вожді користувались довірою інших, в них з'являлася можливість вільного доступу до резерву та можливість частину цього резерву присвоювати. Іншими словами, відбувалося присвоєння частини додаткового продукту, що, в свою чергу, призводить до майновій нерівності, що поступово посилюється з часом. Для того, щоб легалізувати своє становище вождям необхідна організація, яка б підтримала уставлені економічні відносини. Такою організацією становиться держава.

Управління відіграє не менш важливу роль у становленні держави, ніж економіка, яка сама по собі без управління не може бути причиною виникнення держави. Управління властиво істотам. Ходьба людини не є безглуздою, вона спрямована на досягнення будь-якої цілі. Несвідоме управляється свідомим. Людини, яка вперше взяла в руки скрипку може відтворити тільки какофонію. Грати на скрипці людина зможе тільки тоді, коли навчиться «управляти» скрипкою. Але це управління особисте по відношенню до самої людини. Важливість цього моменту в тому, що він говорить про об'єктивний характер управління, яке спочатку властиво для людини.

В умовах людського суспільства, яким є плем'я, управління спочатку заявляє про себе. Як вже зазначалось, спершу людське суспільство знаходилося на межі біологічного виживання, що зв'язано з обмеженими можливостями добування їжі. В цих умовах відбувається раціоналізація системи, пов'язана з її внутрішньою структуризацією, що дозволяє системі вижити. Головним елементом цієї системи стали вожді та старійшини, досвід яких збільшував шанси вижити. Разом з тим, цей інститут не надавав ніяких переваг чи привілеїв перед іншими. Така ситуація могла бути безкінечно тривалою, якби економічний та управлінський фактори не взаємодіяли один з іншим.

Розподіл додаткового продукту і його зберігання покладалося на вождів та старійшин. Їх соціальний статус надавав можливість доступу до матеріальних благ. Статус вождя став вигідним, щоб його зберігати. Тому не випадково статус вождя починає досліджуватися, поступово перетворюючись на інститут монархії. Управляюча каста племені зацікавлена у збереженні свого статусу серед членів суспільства, що може бути забезпечено за рахунок такого інституту, яким є держава.

Наступним фактором, який сприяв виникненню держави є політика. Майнова і соціальна нерівність, яка виникла на ґрунті розвитку економічних процесів і системи управління, яка склалась, призвело до створенню соціальних груп. Ці соціальні групи формували своє відношення до змін, що відбувалися, у формі політичних вимог, виходячи із звичаїв, що склалися, моралі, поняття справедливості та інших атрибутів суспільного життя. Ці політичні погляди на суспільне життя не співпадали в різних групах людського суспільства і пріоритет політичної будови суспільства потребував створення такої політичної організації, яка домінувала б над суспільством, закріплюючи суспільні відносини, що фактично вже склалися. Такою організацією є держава. Тому не випадково у більшості визначень держави вона кваліфікується як політична організація.

Важливим фактором виникнення держави є релігія. Історія свідчить, що життя людського суспільства пов'язано з віруваннями. Природно, що існувала каста осіб, яка обслуговувала їх. Вірування були пов'язані з приношенням богам, які накопичувались у служителів культу. Це вело до того, що служителі культу ставали

майново сильними і їх інтереси співпадали з інтересами управляючої касти, що було підґрунтям їх союзу.

Союз управляючої касти і релігійної призвело до того, що остання визначила верховну владу вождя як владу, що дана богом. Відбувається злиття влади вождів та представників культу, що пізніше проявляється у злитті держави і релігії. У зв'язку з цим, релігія становиться частиною держави і впливає на функціонування держави. Яскравим прикладом такого злиття є історія Древнього Єгипту.

Управління, як передумова виникнення держави, стало його невід'ємною частиною і одним з його первинною ознакою. Разом з тим, управління має свою історію і логіку розвитку. До загально визнаних основним ознакам держави відноситься публічна влада. Саме через цю ознаку проявляється і реалізується державне управління. І це не випадково. Через публічну владу здійснюється становлення організаційної структури держави, її зв'язок з населенням, управління справами держави. Оточенням держави є адміністративно-політична, соціально-гуманітарна і економічна сфери. Державі найбільш іманентна адміністративно-політична сфера, у якій вона має найбільші можливості свого проявлення і в діяльності держави віддзеркалюється у вигляді публічної влади. Внаслідок цього державне управління розвивається найбільш інтенсивно й об'ємно в цій сфері. Завершенням розвитку державного управління можна вважати розмежування формування сучасних держав на основі конвергенції держави у соціальну і економічну сфери, що виражається у формуванні правової соціальної держави.

Марущак О. І.

аспірант кафедри державознавства і права

Одеського інституту державного управління Національної академії

державного управління при Президентові України

(Одеса, Україна)

ВЗАЄМОВПЛИВ ПОДАТКІВ І ПРАВА

Податки є явищем, яке діє у сфері права і значною мірою конвертує з ним, утворюючи з ним явище економіко-правового характеру. Можливість для такої взаємодії податків і права пов'язані з

подібністю цих явища. Будучи різними за своєю суттю, вони мають тяжіння один до одного. Щоб зрозуміти цей процес необхідно здійснити порівняльну характеристику оподаткування і права.

По-перше, що варто відзначити що складність принципів права та оподаткування. Право має нормативний характер. Право представлено як система обов'язкових норм. Також це стосується податків. Вони є обов'язковими для своїх підданих. Як і право податки є відбитками, в які закладені відносини між сторонами, які вступаючи в поле цих відносин, зобов'язані регулювати свою поведінку відповідно до них.

Податки та право мають об'єктивний характер. Об'єктивним джерелом першого і другого є держава, тому що вони її невід'ємні атрибути. Цей їх зв'язок з державою визначає не тільки їх семантичне значення, але також сутність, зміст, форми, функції і так далі. Норми поведінки можуть існувати за межами держави або до неї, але вони не будуть правовими нормами, якщо останній відсутня. Також це стосується і податків. Податків стають податками, якщо вони існують в тканині держави, в іншому випадку це буде інше явища. Об'єктивність права і податків більш глибоко, ніж сама держава, тому що внутрішні сили суспільного розвитку викликати ці явища через тканину держави. Така внутрішня сила є бажанням прогресу в досягненні суспільного розвитку. Порядок є основою розвитку, оскільки постійний хаос спрямовано на знищення і в абсолютній формі в природі не існує. Право і податки впорядковують суспільні відносини, фіксуючи їх у певних правилах поведінки.

Податки і податки мають зовнішні форми свого прояву. Найбільш поширені прояв право є нормою і щоб ставка податку. Звичайним проявом права є норма, для податку – ставка. Це то, що первинно виявляється зовні. Зазвичай зовнішнім проявом права вважаються його джерела, тобто форми, в якій воно виражається: закони та інші нормативно- правові акти, судовий прецедент, міжнародний нормативно-правовий акт, нормативно-правовий договір та інше. Схоже, що це розуміння права декілька звужено, оскільки це формальний його прояв. Право, як і будь-яке явище, містить триєдиний початок походження: сутність, зміст і форму. Форма є зовнішній прояв явища в дійсності. Для права це є суспільні інститути, які регулюються правом і правові відносини. Для податку

як явища формою є також податкові інститути і відносини, що вони регулюють.

Право і податки атрибут держави і використовуються єю як інструментарій. Відсутня держава – відсутнє право і податки. Таким чином, говорячи про спільність права і податків, слід розуміти, що держава це то загальне, що містяться в регулюванні суспільних відносин і що вкладається як в право так і в податки.

В багатьох відношеннях концепція права і податків схожі в їх ознаках. Так ознакою права є справедливість та рівна міра волі. При цьому справедливість - це баланс інтересів влади і громадянина, виробника і споживача, роботодавця і працівника, і т. і., а не привілеїв і вирівнювання. Таким чином, коли справа йде про справедливість і міру волі, то це означає, що межі та зміст прав та обов'язків визначаються правилами необхідної поведінки поведінки, які визнаються більшістю населення і є обов'язковими для всіх [1.с248]. Що стосується податків здається протиріччям лічити їх мірою справедливості і волі, тому що весь час підтримується їх фіскальний характер. Але якщо і в праві цю ознаку розглядати як компроміс у суспільстві по збереженню суспільної системи і її розвитку, ми можемо сказати, що податки це - міра справедливості та свободи. Звичайно, податки можуть зіграти вкрай негативну роль у розвитку суспільства. Так, надмірне оподаткування була однією з причин, французької буржуазної революції 18 століття. Все залежить від розуміння цього явища, яке існує, оскільки зовнішня сторона далеко не завжди відповідає суті явища. Збір податків не є самоціллю держави. Це спосіб, щоб забезпечити виживання людського суспільства. Це щось на зразок контракту між людьми, які віддати частину свого багатства державі з тим, щоб вона захищала права власності громадянина і гарантувала б йому здійснення економічної діяльності в забезпеченні їхнього життя і розвитку. Ніхто б піддає сумніву необхідність існування держави, але вона може бути різною. Такою, що сприяє розвитку суспільства, і такою, яка є тираном до свого народу. Те ж стосується і податків. Потреба в них є очевидною. Але система оподаткування може бути такою, яка сприяє розвитку національної економіки, або такою, що призводить до зубожіння людини. Таким чином, говорячи про податки, є сенс говорити про справедливість і про ступінь свободи.

Ознакою права є нормативність. Нормативність визначає межі можливої і належної поведінки суб'єкта права, визначаючи обов'язки і заборони. Це також можна говорити про податки. Податки також встановлюють дозволи і заборони, визначають обов'язки суб'єктів оподаткування. Якщо цим податок не володітиме, він перестає бути таким. Звичайно, нормативність права є ширше, ніж податок. Але ці явища різномірні по відношенню один до одного, але тим не менше наявність певних характеристик, притаманних різним явищам, дає можливість говорити про точки контакту і відповідний результат впливу.

Ознакою права є також загальна обов'язковість для кожного суб'єкта права цієї держави, який вступає в типові суспільні відносини. За посередством загальної обов'язковості узгоджуються інтереси учасників регульованих відносин. Все це вірно стосовно податків. Вони є мірою відносин між державою і суспільством. Загальність податків виховує людей дотримуватися закону і держави. Всі учасники податкових відносин підлягають обов'язковій сплати податків поза межами їх соціального статусу, оскільки як і право воно забезпечує стабільність державної та суспільної системи.

Основна ознака формальної визначеності права виражається в приписах законів та інших нормативно правових актів. Податки самі по собі, як норми поведінки для учасників податкових відносин вимагають форми своєї реалізації, але їх форма абстрактна, і конкретно, вони використовують інші форми явищ, за допомогою яких вони реалізуються у практиці соціально-економічної дійсності. Основною такою формою є правова. Певні закони та інші нормативно-правові акти реалізуючи податки перетворюють їх в податкову систему.

Найбільш важливою особливістю права та податків є їх гарантії з боку держави. Держава створює умови для реалізації права та податків, захищаючи їх у різними засобами, у тому числі примусом. Добровільне дотримання закону і податків можливо, якщо інтереси учасників збігаються з вимогами, які містяться в них. Але коли мова заходить про право та податки, то компроміс між його сторонами може надати держава. Оскільки інтереси суб'єктів права та оподаткування не збігається, то компроміс досягається за допомогою примусової волі держави, що створює державні установи для зберігання цього компромісу. Спільність цієї ознаки для права і

податку веде до створення органів державного управління та захисту. Таким чином, можна стверджувати, що юридичні і податкові норми забезпечуються виконанням владної волі держави.

Наявність відповідних ознак права і податків не означає, що ці явища ідентичні. явища ці різноманітні, мають різну сутність. але наявність комплексу схожих ознак дає можливість говорити про їх конвергенцію. Право явище більш широке ніж податки, але наявність аналогічних ознак дає змогу ввести в правову тканину податки, перетворюючи цей процес в економіко-правове явище. Податки, проходячи через тканину прав, підвищують його вплив на податкові відносини, посилюючи публічний характер своїх дій. Таким чином, податки перетворюються на потужний державно-правовий інститут [2]. В реальності важко поділити економіко-правову сторону складової податків, як вони злиті в одну ціле. В теоретичному плані це можливо і необхідно, оскільки дослідження економічних і правових сторін дає можливість глибоко зрозуміти їх суть, а в подальшому синтезуючи їх отримати більшу ефективність у регулюванні економічних відносин.

Література:

1. Скакун О.Ф. Теорія держави : права. Підручник, - Харків : Ескада, 2009. – С.248
2. Соколовська А.М. Податкова система держави : теорія і практика становлення. – К. : Знання-Прес, 2004. - С.13

Озернюк Г. В.

к.ю.н., доцент кафедри міжнародних відносин та права,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Животенков М.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БІОМЕТРИЧНИХ ПАСПОРТІВ

Біометричний паспорт – документ, що посвідчує особу, читається за допомогою оптичних та електронних пристроїв, містить біометричні дані. Документ дозволяє ідентифікувати особу на основі характеристик тіла, таких як відбитки пальців або

малюнок сітківки ока. Причиною розробки цього нововведення стала всім відома трагедія 11.09.2001 року в США – теракт на ВТЦ (вежі-близнюки). Відповіддю стала Новоорлеанська угода, учасниками якої стало 188 країн. Дана домовленість кваліфікувало біометрії особи ключовою технологією ідентифікації для майбутніх закордонних паспортів і в'їзних віз.

Якщо говорити конкретно про Україну: 22 листопада 2010 року у м. Брюссель на саміті Україна — Європейський Союз, Україна взяла на себе зобов'язання перед ЄС щодо отримання громадянами України права безвізового режиму в'їзду та переміщення територією країн ЄС та вже 6 грудня 2012 року набрав чинності закон «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [1] Як і багато в чому, перша спроба не вдалася успіхом і 15 червня 2013 року її дію цієї постанови було зупинено.

З метою впровадження біометричних документів для виїзду за кордон Урядом було прийнято постанову від 7 травня 2014 № 152 "Про затвердження зразка бланка, технічного опису та порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм, його тимчасового затримання та вилучення " [2]..

З 1 жовтня 2016 року нові паспорти видаються всім громадянам України (особам з чотирнадцятирічного до вісімнадцятирічного віку, — на чотири роки; особам, які досягли вісімнадцятирічного віку, — на кожні 10 років) [3]

30 березня 2021 року Верховна Рада України внесла зміни до закону та ввела поняття «е-паспорт» та «е-паспорт для виїзду за кордон» прирівнявши їх до звичайних паспортів на законодавчому рівні. Зміни набирають чинності з 23 серпня 2021 року [4]. 15 квітня 2021 року президент Володимир Зеленський підписав цей закон. На сьогоднішній день термін "цифровий паспорт" використовується для позначення лише цілої цифрової версії біометричного паспорта, доступного через мобільний додаток «Дія».

Незважаючи на дуже особливий характер біометричної інформації, у світі фактично не існує жодних правових положень, що стосуються захисту біометричних даних.

Натомість юридичні тексти покладаються на положення, що стосуються захисту персональних даних та конфіденційності в широкому розумінні.

Ознайомившись з пропозиціями та постановами, що стосуються біометричних паспортів, можна розуміти і гідно оцінити значимість і доцільність застосування регулювань, що стосуються такого заходу безпеки (задум біометричних паспортів спочатку в підвищенні безпеки) з метою запобігання і розслідування злочинів.

Список використаних джерел:

1. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листопада 2012 р. № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 51, ст.716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text> (дата звернення 14.05.2021).
2. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2014 р. № 152. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 16.05.2021).
3. - Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 302. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2015 р. № 1132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 16.05.2021).
4. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Проект Закону про внесення змін до Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70393 (дата звернення 16.05.2021).

Стець В. В.

Одеського інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентові України
(Одеса, Україна)

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВІ СУБ'ЄКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В Україні прискорюється інформатизація усіх сфер суспільного життя на фоні постійного зростання кількості та рівня кіберзагроз. Це потребує побудови адекватної цим кіберзагрозам національної системи кібербезпеки, одним з суб'єктів якої законодавчо визначені органи місцевого самоврядування (ОМСВ). ОМСВ мають свої, відмінні від інших суб'єктів забезпечення кібербезпеки, характеристики і ознаки (особливості), які суттєво впливають на місце і роль ОМСВ в національній системі кібербезпеки. Тому з'ясування цих особливостей є важливим для створення ефективної системи забезпечення кібербезпеки України та визначення шляхів її удосконалення.

Проте, як показує аналіз останніх досліджень і публікацій з проблематики кібербезпеки, практично усі дослідники розглядають систему забезпечення кібербезпеки в цілому і тільки основних суб'єктів забезпечення кібербезпеки, до яких вони ОМСВ не відносять. В небагатьох працях ОМСВ розглянуті як суб'єкти забезпечення національної безпеки та інформаційної безпеки без акцентування на кібербезпеці; як суб'єкти захисту об'єктів критичної інфраструктури України; також розглянуті принципи застосування ОМСВ законодавства України у сфері кібербезпеки. Можна зробити висновок, що питання комплексного розгляду ОМСВ як суб'єктів забезпечення кібербезпеки України залишається малодослідженим.

Відсутність вказаних досліджень призводить до неврахування впливу певних особливостей ОМСВ на їхню управлінську діяльність у сфері кібербезпеки та законодавчого регулювання цієї діяльності. Саме тому метою дослідження було визначено виокремлення вказаних особливостей.

Головним фактором, що визначає специфіку ОМСВ, є сутність місцевого самоврядування (МСВ). Сутність МСВ, як це слідує з

Конституції України [1] та Закону України «Про місцеве самоврядування України» [2], полягає в праві фізичних осіб, які утворюють територіальну громаду на певній території, самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб МСВ вирішувати питання місцевого значення в межах повноважень, визначених Конституцією та законами України.

Тобто, ОМСВ призначені вирішувати питання місцевого значення, найбільш важливі з яких наведені в ст.143 Конституції [1]. Цей перелік місцевих питань не є вичерпним, територіальні громади та ОМСВ вирішують також інші менш важливі питання місцевого значення, віднесені законом до їх компетенції. Проте серед наведених у ст.143 питань місцевого значення немає «забезпечення кібербезпеки», що можна вважати ознакою меншої важливості для ОМСВ вирішення завдань щодо забезпечення кібербезпеки. Відповідно, ОМСВ за своїми конституційними повноваженнями не належать до основних суб'єктів з забезпечення кібербезпеки. Також аналіз положень основного Закону у сфері МСВ [2] показує відсутність предмета відання «забезпечення кібербезпеки».

Інша особливість полягає в тому, що ОМСВ здійснюють управлінські функції на певній території, яка є невеликою частиною території України, тобто вони мають територіально обмежену компетенцію. Водночас забезпечення кібербезпеки України є питанням загальнодержавного значення і відповідна діяльність органів державної влади повинна здійснюватися на будь-якій частині території України, де є елементи українського сегменту світового кіберпростору. Повна інформатизація України приведе до поширення українського кіберпростору практично на всю територію України. Відповідно ще більш загострюється проблема чіткого розмежування повноважень у сфері забезпечення кібербезпеки України між ОМСВ та державними органами влади.

Особливістю ОМСВ також є їхня організаційна відокремленість від державних органів, що підкреслює спрямованість ОМСВ на вирішення недержавних завдань. Повноваження, якими наділені ОМСВ, поділяються на самоврядні і делеговані. Важливим моментом є те, що держава не має права втручатися в реалізацію самоврядних повноважень за винятком випадків порушення положень законодавства. Питання національної безпеки є надважливими для будь-яких держав та народів. Тому надавати

повноваження недержавним суб'єктам з забезпечення кібербезпеки без можливості для державних органів втручатися, у разі необхідності, в процес їх реалізації вкрай небезпечно. Таким чином, відповідні повноваження повинні надаватися виключно через делегування окремих повноважень державних органів виконавчої влади, але на сьогодні сам механізм такого делегування чітко не визначений.

Необхідно враховувати відмінність структури системи ОМСВ від структури системи державних органів з забезпечення кібербезпеки, що також повинно бути враховано при делегуванні повноважень.

МСВ одночасно є публічно-владним інститутом та інститутом громадянського суспільства. В Україні громадянське суспільство на сьогодні ще знаходиться на етапі формування, але у міру розвитку його відношення з державою будуть змінюватися в бік більш рівноправних і залежність від держави буде зменшуватись. Це стосується також й МСВ як інституту громадянського суспільства, тому цей факт також потрібно враховувати в процесі побудови та розвитку національної системи кібербезпеки України. Ігнорування вищевказаних особливостей під час визначення компетенції ОМСВ щодо забезпечення кібербезпеки може призвести до ситуації, коли недостатній рівень кібербезпеки інформаційної інфраструктури деякої територіальної громади стане причиною катастрофічних наслідків для національної безпеки України. Тому актуальним є комплексне дослідження в різних аспектах ОМСВ як суб'єктів забезпечення кібербезпеки України, що і є напрямком подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон від 28 черв. 1996 р. № 254. Редакція від 01.01.2020. // Офіц. сайт Верхов. Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.04.2021).
2. Про місцеве самоврядування України: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. // Офіц. сайт Верхов. Ради України. Редакція від 18.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.04.2021).

Фальковський А. О.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державознавства і права
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентові України
(Одеса, Україна)

Чумаченко Д. А.

магістр права, магістр публічного управління
та адміністрування, адвокат
(Одеса, Україна)

**ІНСТИТУТ АСТРЕНТУ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ В
ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ**

Однією з найбільш важливих проблем сучасного етапу розвитку української юриспруденції є невиконання судових рішень, а також тривалість і неповнота їх виконання. В законодавстві України передбачені низка заходів, що повинні бути дієвим засобом стимулювання найшвидшого виконання судових рішень, водночас, як свідчить практика, їх ефективність є доволі сумнівною. Особливо це стосується рішень господарських судів, але проблема невиконання судових рішень не оминає й такі сфери, як цивільне та адміністративне судочинство, де присутнє не в меншій мірі. В цьому контексті є ілюстративною статистика звернення громадян України до Європейського Суду з прав людини, вона яскраво свідчить про те, що однією з найбільш поширених форм порушення прав людини в нашій державі, є саме невиконання судових рішень, відсутність дієвих механізмів захисту порушених прав на пост-судовій стадії.

Науковий пошук вирішення проблеми визначення дієвих засобів виконання судових рішень обумовив звернення до такого правового інституту як астрент, що присутній в законодавстві низки іноземних країн та доволі широко застосовується. Вказаний правовий інститут, його введення в законодавство України, на нашу думку, може стати дієвим механізмом вирішення проблеми невиконання/неповноти/тривалих строків виконання судових рішень. Також важливим аспектом проблеми внесення астрента в законодавство України є визначення його місця в системі правових

інститутів нашої держави, визначення його ролі як особливої юридичної конструкції в системі сучасної юридичної техніки.

Отже, проблематика нашого дослідження є, безумовно, актуальною та нагальною складовою сучасного юридичного наукового дискурсу. Вона має велике практичне значення, як з точки зору необхідності реформування законодавства України, втілення європейських стандартів в правову систему нашої держави, так і в контексті вироблення найбільш ефективних засобів дії права.

При введенні інституту астренту в українське законодавство необхідно врахувати наступне:

- закріпити визначення астренту у Цивільному кодексі України, під астрентом необхідно розуміти грошове стягнення, що застосовується до відповідача (боржника) у визначеному судом розмірі за кожен день прострочення виконання зобов'язання (або у інший встановлений судом проміжок часу) з метою спонукання останнього виконати судовий акт, не пов'язаний з відшкодуванням збитків, та яке стягується виключно на користь позивача(стягувача);
- встановлення двох видів астренту – постійний і тимчасовий;
- встановлення можливості встановлення астренту за ініціативою суду, як на стадії винесення рішення, так і на стадії виконання рішення суду;
- обов'язкове закріплення в процесуальних актах можливості оскарження судових рішень, пов'язаних з встановленням астренту;
- встановлення чітких критеріїв визначення розміру астренту;
- можливість звільнення боржника від сплати астренту у разі наявності поважних причин.

Отже, з пропозицій, які були викладені вище, вбачається, що для введення інституту астренту з урахуванням наших пропозицій, необхідно вносити відповідні зміни до процесуальних кодексів і до багатьох підзаконних актів та законів України, зокрема Закону України «Про виконавче провадження», в якому передбачити можливість укладення мирової угоди на стадії примусового виконання рішення, що припиняє зобов'язання по сплаті астренту. На нашу думку, мирова угода, щодо припинення астренту може бути укладена у наступних варіантах: надання відступного, прощення боргу, новація.

До зазначеного закону необхідно ввести положення, що на астрент судом видається окремий виконавчий документ, що підлягає виконанню одразу після спливу строку виконання зобов'язання в натурі.

Як зазначалось вище, у разі введення інституту астренту у національне законодавство, також необхідно захистити боржника від необґрунтованого додаткового фінансового навантаження, яке унеможливить виконання обов'язку в натурі, а тільки штучно призведе до додаткових фінансових навантажень.

Також пропонуємо внесення відповідних норм у процесуальне законодавство:

- у випадку задоволення заяви боржника на відстрочку та розстрочку виконання судового акту, астрент не нараховується у зазначений період;
- у випадку наявності об'єктивної неможливості виконання обов'язку в натурі, якщо така обставина визнана судом, то астрент перестає нараховуватись з моменту виникнення такого обов'язку;
- кредитор незаконно відмовляється від прийняття виконання від боржника, така обставина унеможлиблю звернення боржника з вимогою присудження астренту на його користь.

Ющук М. О.

аспірант кафедри державознавства та права
Одеського регіонального інституту державного
управління Національної академії державного
управління при Президентові України
(Одеса, Україна)

ДЕРЖАВНІ ІНВЕСТИЦІЇ В СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ СУСПІЛЬСТВА, ЯК ГАРАНТІЯ СТАБІЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

В сучасних реаліях, одними з ключових проблем в Україні залишаються проблеми подолання бідності та соціального розшарування населення, які негативно впливають на соціально-економічний розвиток держави. Це обумовлює необхідність залучення державних інвестицій саме до соціальної сфери

суспільства, як основного інструменту забезпечення та підтримки гідного рівня життя населення.

Поняття соціального інвестування є доволі широким та немає чіткого визначення. На державному рівні, соціальне інвестування можна розглядати як процес щодо реалізації державних соціальних інвестицій, що з'єднує соціальну та економічну сфери діяльності, в деяких випадках виступаючи як основа для якісного стрибка як в економіці, так і у суспільстві. [2]

Питаннями державного соціального інвестування, задля забезпечення високого рівня якості життя населення досліджувались багатьма вітчизняними науковцями, серед яких варто зазначити наступних: Я. Антонюка, Б. Базилюка, В. Вакуменка, В. Мартиненка, А. Чернявського, Е.М. Лібанова, А.В. Василик, Ж.В. Поплавську, В.М. Геєць, але не дивлячись на значну кількість наукових праць, питання державного соціального інвестування лишається актуальним та потребує проведення нових наукових досліджень із цього питання.

На даний час, державна політика Україна в плані соціального інвестування відстає від розвинутих європейських держав. Зокрема, із метою поліпшення якості життя найменш соціально захищених верств населення та розвитку громадської солідарності шляхом підтримки ініціативи територіальних громад та громадських організацій у 2000 році в Україні було створено Український фонд соціальних інвестицій.

Відповідно до пункту 1 Положення про Український фонд соціальних інвестицій, є неприбутковою організацією, фінансування діяльності якої провадиться за рахунок фінансових ресурсів, які надаються в межах проектів міжнародної технічної допомоги та проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються Світовим банком, іншими міжнародними фінансовими організаціями та донорами (далі - міжнародні фінансові організації), благодійних внесків, інших джерел, не заборонених законодавством України. [3]

Але, не зважаючи на діяльність вищезазначеного фонду, та зусиль держави, які носять фрагментарний і нерегулярний характер у сфері залучення інвестицій до соціальної сфери, у світових рейтингах якості життя Україна продовжує займати досить низькі позиції.

Зокрема, за опублікованими даними Social Progress Index (Індексу соціального прогресу, який характеризує соціальні та

екологічні показники країни за 2020 рік, Україна займає лише 63 позицію.

Також слід зазначити, що у 2020 році Україна лише посіла 92-ге місце у світовому рейтингу добробуту, в якому країни оцінювались за наступними критеріями: особистої свободи, соціального капіталу інвестиційного середовища, умов життя, системи охорони здоров'я, освіти, стан екології. Дана позиція є найгіршим показником серед країн Східної Європи. [4]

У статті 1 Конституції України чітко визначено, що Україна є соціальною державою, що обумовлює необхідність вдосконалення відповідної державної політики, яка направлена на покращення рівня життя та добробуту населення, незалежно від приналежності до відповідних соціальних верств. Адже, відповідно до статті 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Відповідно до статті 48 Конституції України, кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло. [1]

Враховуючи вищенаведене, вважаю, що на даний час пріоритетними напрямками державного соціального інвестування повинні стати:

- розвиток соціальної інфраструктури країни,
- допомога вразливим верствам населення,
- створення мережі закладів підтримки осіб без житла.

Достатній обсяг залучення державних інвестицій у зазначені напрямки та ефективне їх використання сприятиме створенню належних та гідних умов існування людей в країні та покращенню якісних та кількісних показників рівня життя населення, що є одним з найважливіших показників соціальної політики держави.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. О. Слівка. Соціальні інвестиції в систему безпеки людського розвитку:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/5991/1/%D0%A1%D0%9B%D0%98%D0%92%D0%9A%D0%90%20%D0%9E..pdf>

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про формування Українського фонду соціальних інвестицій» від 28.04.2000 № 740: : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740-2000-%D0%BF#Text>

4. Електронний ресурс: <https://hromadske.ua/posts/u-svitovomu-rejtingu-dobrobutu-ukrayina-pidnyalasya-na-4-poziciyi-odnak-ostannya-sered-krayin-shidnoyi-yevropi>

СЕКЦІЯ 4

СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Бабіна В. О.

канд.політ.наук, доцент кафедри міжнародних відносин та права,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Дорошенко П. В.

Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ПОЛІТИЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Однією з провідних проблем української політики як пошуку стратегічних напрямів розвитку країни є створення системи ефективної комунікації, зворотного зв'язку з виборцями, групами інтересів, які не представлені безпосередньо в органах влади.

У сфері політичної комунікації в Україні спостерігається зміщення системної двосторонньої комунікації політичних сил з виборцями у бік застосування політтехнологічних методик, за яких системна та прозора двостороння комунікація, налагодження зворотного зв'язку набувають значною мірою одностороннього характеру, та насамперед замінюється рекламування лідерів політичних сил. Така ситуація пояснюється особливостями сформованої партійної системи, еволюцією політичних партій, сьогоденними процесами внутрішньопартійного життя.

Однією з рис політичних партій сьогодні, яка може позначатися на характері політичних комунікацій, є недемократичний характер внутрішньопартійних процесів. Аналіз статутних документів парламентських партій свідчить, що первинні

осередки лише розглядають та оцінюють запропоновані керівництвом партійні документи та стратегії; делегують своїх представників на загальнопартійні з'їзди; вносять пропозиції щодо кандидатів у народні депутати України. Але списки кандидатів "пакетно" затверджуються з'їздами партій. При цьому процедура формування списків кандидатів у депутати чітко не прописана ні у статутних документах політичних партій, ні на законодавчому рівні. В статутах деяких партій дуже широкі повноваження надаються керівним органам. І тільки у деяких випадках передбачено, що керівні органи партій формуються з урахуванням регіонального представництва.

Системну політичну комунікацію можна визначити як процес, що охоплює політичну сферу життя людини, за посередництвом якого відбувається спілкування між органами влади, політичними партіями, громадськими організаціями і рухами, посадовими особами, виборцями, населенням. Налагодження та відтворення комунікаційних процесів між політичними партіями та виборцями, інформованість виборців про діяльність політичних партій сприяють легітимації політичних утворень у суспільстві, що є невід'ємною частиною інституалізації демократії та її консолідації.

Складовими політичної комунікації є комунікатор, повідомлення, канал, комунікант, реакція і зворотний зв'язок. Складну модель політичної комунікації можна трактувати як компонент політичної системи суспільства, що встановлює зв'язки між інститутами політичної системи.

Політична комунікація здійснюється через ЗМІ, політично організовані утворення і неформальні канали. Процес політичної комунікації безперервний, проте його активізація спостерігається у виборчий період, коли застосовуються найрізноманітніші шляхи впливу на електорат з метою завоювання його прихильності.

Популістичний стиль руйнує систему "демократичної комунікації" (з пріоритетом зворотного зв'язку), в якій одержувач інформації має право вибору: виконувати чи ні повідомлення, що надійшло¹¹. Така модель передбачає існування зворотного зв'язку, свободу волі набувача інформації, прозорі намагання переконати в режимі діалогу та існування різних думок та повідомлень.

Законодавство України не перешкоджає партіям здійснювати комунікацію в усіх можливих формах: проводити збори та інші зустрічі з громадянами, організовувати мітинги, походи, демонстрації, пікети; влаштовувати публічні дебати, дискусії, "круглі столи", прес-конференції; оприлюднювати в засобах масової інформації (ЗМІ) виступи, інтерв'ю, відеофільми, аудіо- та відеокліпи, публікації та повідомлення; розповсюджувати свою символіку, листівки, плакати, друковані матеріали, розміщувати інформацію на носіях зовнішньої реклами; проводити концерти, вистави, спортивні змагання, різноманітні публічні заходи за підтримки партії. [3]

Значення політичної комунікації важко переоцінити, адже вона має підтримувати цілісність суспільства, зокрема забезпечувати постійний зв'язок між владними структурами, політичними партіями, громадськими організаціями, об'єднаннями, лобістськими угрупованнями, засобами масової інформації і громадянами з приводу актуальних проблем громадсько-політичного і соціально-економічного життя. Концепт політичної комунікації відображає унікальність комунікативного процесу, якому притаманні власні джерела інформаційних контактів, особливий тип організації соціальних взаємовідносин, специфічні функціональні навантаження в рамках суспільства, власна морфологія, багаторазово опосередкований стиль спілкування макросоціальних груп.

Сучасна політична комунікація характеризується медійним характером, нині активно використовуються різні медіа-засоби, створюється медійне середовище тощо. Ці явища і процеси досліджуються і описуються науковцями і, на наш погляд, розширюють уявлення про політичну комунікацію. Серед здобутків дослідників можна вважати і створення чотирьох теоретичних моделей комунікації: модель передавання; експресивна модель; публічна модель і рецепційна модель.

У демократичному суспільстві комунікація є ефективною, якщо вона не тільки є технічно сучасною, інтерактивною, двосторонньою, але й відповідає іншим демократичним вимогам – таким, як правовий і моральний контроль суспільства над діяльністю ЗМІ, забезпечення справжнього плюралізму думок, прямий контакт між відправниками й одержувачами інформації,

децентралізація інформаційних каналів, повага до свободи слова й конфіденційності приватного життя. [2]

Взагалі основними функціями політичної комунікації є:

- поширення ідейно-політичних цінностей, знань, політичної інформації;
- формування політичної свідомості;
- поширення норм політичної культури, здійснення політико-культурного обміну, розвиток політичної культури суб'єктів політики (індивідів, груп, політичних структур);
- інтеграція та регулювання політичних відносин;
- підготовка та сприяння громадськості до участі в політичній діяльності. [1]

Отже, зазначимо, що політична комунікація – це процес, посередництвом якого відбувається спілкування між органами влади, політичними партіями, громадськими організаціями і рухами, посадовими особами і населенням. Її обов'язковими складовими є комунікатор, повідомлення, канал, комунікант, реакція і зворотний зв'язок, причому за певних обставин комунікатор і комунікант можуть міняти місцями. Проте її особливістю є те, що вона охоплює лише політичну сферу життя людини. Політична комунікація здійснюється через ЗМІ, політично організовані утворення і неформальні канали. Процес політичної комунікації є безперервним, проте зростання його активізації спостерігається у виборчий період, коли застосовуються найрізноманітніші шляхи впливу на електорат з метою завоювання його прихильності.

Список використаних джерел:

1. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина: Монографія / Бебик В.М. // Політична комунікація, її функції і засоби. Політична символіка. – 2003. – с. 296.
2. Остапенко М. Політична комунікація: теоретичні аспекти дослідження [Електронний ресурс]. / - Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/ostapenko_politychna.pdf
3. Тищенко Ю. Моделі політичної комунікації: політичні партії та громадянське суспільство / Тищенко Ю. // Моделі комунікацій політичних партій в Україні. – 2010. – с. 7-25

Бачинська К.В.

доцент кафедри державознавства і права
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
При Президентіві України,
(Одеса, Україна)

**КООРДИНАЦІЯ МОНЕТАРНОЇ ТА ФІСКАЛЬНОЇ ЗА УМОВ
ІНФЛЯЦІЙНОГО ТАРГЕТУВАННЯ**

Нещодавно Національний банк України запровадив систему монетарної політики на основі інфляційного таргетування (ІТ). Для вітчизняної практики – це новий режим монетарної політики, до впровадження якого Україна готувалась протягом останніх декількох років, створюючи відповідні умови для повноцінного функціонування нового режиму. Офіційно інфляційне таргетування як режим грошово-кредитної політики в Україні було закріплено у Основних засадах на 2017 рік та середньострокову перспективу, що схвалила Рада Національного банку[1].

Ефективність дії режиму ІТ залежить від наявності низки інституційних передумов: наявність достатньої незалежності центрального банку в питаннях розроблення монетарної політики, визначення кінцевих, проміжних, оперативних цілей та інструментів їх досягнення; необхідності встановлення перед центральним банком лише однієї цілі; необхідності аналізу результатів впливу інструментів монетарної політики; добре розвинена система комунікацій центрального банку. Крім зазначених умов, ефективність режиму ІТ залежить від ступеня адаптованості макроекономічного середовища до запровадження відповідного режиму. Науковці, що виокремлюють наступні характеристики такого середовища :

- достатньо розвиненої фінансової системи, зокрема високоліквідного ринку державних цінних паперів;
- зваженої бюджетної-податкової (фіскальної) політики та її належної координації із монетарною політикою. Дефіцит бюджету – один з основних впливових факторів на рівень інфляції. Як свідчить досвід країн, що розвиваються, чим більші проблеми з покриттям дефіциту бюджету, тим менша автономія центрального банку у здійсненні монетарної політики. Незважена бюджетна політика, яка характеризується бюджетним дефіцитом, обмежує рівень

незалежності центрального банку у виборі інструментів монетарної політики, що впливає на ефективність функціонування режиму ІТ.

- механізму ринкового регулювання цін;

- мінімізації впливу таких факторів як високий рівень доларизації в середині країни, попиту на експортну продукцію та інші, тобто факторів які мають непередбачений, але відчутний вплив на попит грошей. Зокрема науковці зауважують, що світовий досвід показує, що однією з важливих передумов успішної реалізації режиму ІТ є зниження фінансової доларизації в країні. Це пов'язано з негативними наслідками впливу явища надмірної доларизації на дію монетарного трансмісійного механізму та ефективність монетарної політики щодо досягнення намічених цілей[2].

Серед наведених умов впровадження ефективного інфляційного таргетування особливої уваги заслуговує питання координації монетарної політики із бюджетно-податковою. Як правило, монетарна політика центрального банку доповнює політику уряду і навпаки, фіскальна політика безпосередньо впливає на дії центрального банку при реалізації монетарної політики.

Рада НБУ відповідальна за співпрацю в питаннях стратегії монетарної політики. Збереження виваженої бюджетної політики, співпраця в прогнозуванні, координація дій –це основні питання, що вирішує Уряд. Більшість дій центрального банку, спрямованих на досягнення цінової стабільності, сприяє також довгостроковій фіскальній стабільності, у той час як продумана фіскальна політика, як правило, підтримує стабільність цін. Разом з тим, експерти зауважують, що з боку Уряду немає ефективної підтримки та співпраці. І хоча НБУ є незалежним у встановленні цілі цінової стабільності, потребує адекватних дій з боку Уряду в напрямку реалізації цілей монетарної політики[3].

Яскравим прикладом відсутності координації між НБУ і Урядом щодо питання цінової стабільності є підвищення мінімальної заробітної плати (МЗП) з 01 січня 2017 року у два рази. Прогноз НБУ, який був опублікований у інфляційному звіті за січень 2017 року передбачав, що у зв'язку з підвищенням МЗП інфляція уповільнюватиметься стриманішими темпами, ніж прогнозувалося раніше. І вже у січевому звіті за 2018 рік Національний банк констатував, що інфляція перевищила встановлену Основними засадами грошово-кредитної політики на 2017 рік та

середньострокову перспективу ціль Національного банку $8\% \pm 2$ в. п. і становила 13.7% р/р . на кінець року.

Таким чином, підвищення вдвічі мінімальної заробітної плати та зростання соціальних виплат урядом зумовило підвищення доходів населення, що, в свою чергу, мало суттєвий вплив на відхилення показників інфляції від офіційно проголошених. Відтак НБУ був змушений підвищити облікову ставку, щоб компенсувати негативну дію зазначених чинників.

Здається, що дії Уряду та НБУ не були скоординовані, не було зроблено попередньо ґрунтовного аналізу щодо впливу підвищення МЗП на економіку. Така ситуація є свідченням того, що з боку уряду немає ефективної підтримки режиму ІТ. Практика розвинених країн свідчить, що центральні банки і міністерства фінансів знаходяться у тісній співпраці та координують свої дії для підтримки ІТ. Така необхідність виникає у зв'язку з тим, що, як стверджують фахівці, успіх інфляційного таргетування залежить від факторів, які не завжди належать до сфери відповідальності центрального банку, або мають досягатися у взаємодії з урядом та іншими державними інститутами країни. Головним з них є відсутність фіскального домінування та розвиненість фінансових ринків. В цьому контексті вирішальним фактором є координація координації монетарної та фіскальної політики. Дослідження питання координації монетарної та фіскальної за умов нового монетарного режиму для України – інфляційного таргетування виявило низку проблем, які перешкоджають ефективній реалізації ІТ. Зокрема, існує брак у взаємодії між двома основними центрами впливу на ефективність реалізації ІТ. З боку уряду немає ефективної підтримки режиму ІТ, незважена бюджетна політика, яка характеризується бюджетним дефіцитом, обмежує рівень незалежності центрального банку у виборі інструментів монетарної політики, що впливає на ефективність функціонування режиму ІТ. Така ситуація може негативно вплинути на спроможність НБУ досягти цінової стабільності в країні.

Таким чином, існує необхідність посилення координації монетарної та фіскальної політики шляхом обміну інформацією на різних рівнях та якнайшвидшого прийняття законодавчих ініціатив розроблених урядом щодо повноцінного запровадження середньострокового бюджетного планування. Крім того, необхідною умовою для досягнення цілей монетарної політики за нового режиму

є здійснення ґрунтового аналізу впливу ініціатив різних інституцій в сфері монетарної та бюджетної політики.

Список використаних джерел:

1. Про Основні засади на 2017 рік та середньострокову перспективу Рішення Ради Національного банку України від 21 грудня 2016 року №1. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr001500-16>
2. Сомик А. В. Доларизація економіки України. Ефективна економіка № 8, 2014. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3271>
3. Взаємодія між Урядом і Національним банком України: Оцінка поточної ситуації та рекомендації. Серія консультативних робіт РР/03/2008. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2008/pp_03_2008_ur.pdf

Букач В. М.

кандидат історичних наук, приват-професор
кафедри всесвітньої історії та методології науки
Південноукраїнського національного педагогічного
університету імені К. Д. Ушинського
(Одеса, Україна)

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ПРАВОВІ ІНСТИТУТИ В УКРАЇНІ У 1920-Х РОКАХ

Одним із головних напрямів радянської національної політики в 1920-х роках в Україні було проведення українізації, поштовхом до здійснення якої слугували резолюція Х з'їзду РКП(б) «Про чергові завдання партії в національному питанні» та I Всеукраїнська нарада КП(б)У, яка відбулася у Харкові у травні 1921 року. З метою виконання рішення XII з'їзду РКП(б) з національного питання у травні 1923 року була створена комісія КП(б)У, яка опублікувала пропозиції до декрету Раднаркому УСРР, що передбачали українізацію установ Народних комісаріатів землеробства, освіти, фінансів та юстиції, міліції, апарату ВУЦВК та Ради Народних Комісарів УСРР. [5]

Серед основних урядових документів, що стали правовою базою реалізації національної політики в Українській Соціалістичній Радянській республіці була постанова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету та Ради Народних Комісарів УСРР «Про заходи забезпечення рівноправності мов та про сприяння розвитку української мови» від 1 серпня 1923 року, яка передбачала перехід держапарату та діловодства на українську мову, в тому числі й судочинства. [1] Враховуючи рішення квітневого 1925 року пленуму ЦК КП(б)У, 30 квітня 1925 року Президія ВУЦВК та РНК УСРР прийняли постанову «Про заходи термінового проведення повної українізації радянського апарату», яка передбачала заборону прийому на службу осіб, які не володіли українською мовою. [2] У розвиток цієї постанови, Народний комісаріат внутрішніх справ 10 листопада 1925 року видав наказ «Про українізацію міліції». У ньому, зокрема, місцевим адмінвідділам пропонувалося подбати про перехід службовців на українську мову при звертанні до людей, також збільшити застосування заходів адміністративного впливу до службовців, що ухилялися від вивчення української мови. [3, с. 19].

Серед працівників охоронних органів України поступово збільшувалася і частка українців. Так в 1926 році їх було 56,2%, а у 1929 році – вже 64,8%. [3, с. 20].

Процес українізації в органах внутрішніх справ поступово посилювався, про що свідчать матеріали III Всеукраїнського з'їзду адміністративних працівників (червень 1927 року), результати роботи Всеукраїнської школи командного складу міліції (1929 рік). [3, с. 21].

В той же час у постанові ВУЦВК та Ради Народних Комісарів УСРР від 1 серпня 1923 року відмічались рівність мов національних меншин, необхідність надання права всім громадянам спілкуватися з державними установами рідною мовою. З метою вдосконалення та поглиблення роботи з національними меншинами Президія ВУЦВК 29 квітня 1924 року затвердила Всеукраїнську комісію у справах національних меншин на чолі з секретарем Президії ВУЦВК, головою Центральної адміністративно-територіальної комісії А. І. Буценко.

В Україні поступово почали створюватися національні райони та національні сільські ради, одночасно з цим проводилася робота з організації судочинства мовами національних меншин. Вже наприкінці 1924 року в УСРР (без урахування Молдавської автономної республіки) діяли 5 єврейських, 2 болгарські, 2 німецькі камери народних суддів [4, с. 25]. У лютому 1925 року в Шепетівці була відкрита камера народного суду, яка розглядала справи польською мовою [6].

31 серпня 1925 року Раднарком УСРР прийняв постанову «Про штати перекладачів при окружних судах», якою були виділені 14 ставок: 8 – для перекладачів з єврейської мови, 3 – для перекладачів з німецької мови, 2 – для перекладачів з польської мови та 1 ставка для перекладачів з болгарської мови. [7]. Наприкінці 1926 року в Україні вже були сформовані 36 єврейських, 12 німецьких, 6 польських, 4 болгарські національні камери народних суддів, а також 1 польська, 2 німецькі, 4 єврейські камери народних слідчих. Головною перешкодою в організації судових та слідчих органів, що працювали національними мовами, був брак юридичної літератури відповідними мовами.

Джерела та література:

1. Вісти. – 1923. – 28 серпня
2. Вісти. – 1925. – 20 травня.
3. Греченко В. А. Українізація міліції УСРР у 1920-ті роки/ В. А. Греченко // Право і безпека. – 2016. – № 3(62). – С. 18 - 22.
4. Звіт Робітниче-селянського Уряду України за 1923 – 1924 рік до дев'ятого Всеукраїнського з'їзду Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів. – Харків: ВУЦВК, 1925. – 308 с.
5. Известия ЦК КП(б)У. – 1923. – № 1 - 2 (25 - 26). – С. 8 - 10.
6. Правда. – 1925. – 12 февраля.
7. Собрание узаконений и распоряжений Рабоче-Крестьянского Правительства Украины – Харьков: изд. НКЮ, 1925. – № 67. – Ст. 381.

Волкова І. В.

Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗВИТОК БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Підвищення якості освіти є однією з актуальних проблем як для України так і для всієї світової спільноти. Вирішення цієї проблеми пов'язано з сучасними підходами до якості вищої та неперервної освіти, в контексті Болонських реформ, матеріалів останніх Болонських семінарів, з модернізації змісту освіти, оптимізацією способів і технологій організації освітнього процесу та, звичайно, з переосмисленням мети і результату освіти.

В останнє десятиліття відбувається різка переорієнтація оцінки результату освіти з понять підготовленість, освіченість, загальна культура, вихованість, на поняття «компетентність» навчаючихся [1, с.7]

У загальному контексті європейських тенденцій глобалізації Рада Культурної Кооперації (СДСС) середньої освіти для Європи визначив ті основні, ключові компетентності, які в результаті освіти повинні освоїти молоді європейці. Відповідно і мета освіти стала співвідноситися з формуванням ключових компетентностей.

Необхідність впровадження в українську освіту компетентнісного підходу обумовлена також як загальноєвропейської, так і світовою тенденцією інтеграції, глобалізації світової економіки, і зокрема, неухильно наростаючими процесами гармонізації архітектури європейської системи вищої освіти, а також необхідністю перетворити систему освіти таким чином, щоб вона відповідала зміні освітньої парадигми, яка відбувається в останнє десятиліття.

Виконуються також приписи Ради Європи (Рада Культури та Кооперації) по впровадженню компетентнісного підходу стосовно до загальної освіти для формування нової системи універсальних знань, умінь і навичок а також для набуття досвіду самостійної діяльності та особистої відповідальності учнів. [1, с.20].

В даний час компетенція визначається як:

1. Здатність робити що-небудь добре або ефективно.

2. Відповідність вимогам, що пред'являються при влаштуванні на роботу.

3. Здатність виконувати особливі трудові функції.

При розробці рівнів володіння іноземною мовою всередині мовної компетентності Рада Європи (1990) виділяє стратегічну, соціальну, соціолінгвістичних, мовну і навчальну [1, с. 15 ; 5, с.52]. Практична спрямованість компетентнісного підходу була задана матеріалами Симпозіуму Ради Європи, де підкреслюється, що для результатів освіти важливо знати не тільки **що** , але і **як** робити .

У нових умовах навчання важливими стають:

- компетенції - як результат освіти,
- освітні технології - як спосіб формування компетенцій,
- оціночні засоби - як інструмент визначення досягнення заявлених результатів освіти. [4, с.70].

Говоріння на іноземній мові і навчання іноземної мови має відбуватися в загальному контексті комунікативних процесів - процесів прийому, передачі, переробки вербальної інформації, коли виникає необхідність звернення до людини як суб'єкту мовленнєвої діяльності, процесам породження і сприйняття мовного повідомлення. Вони об'єднані проблемою мовної, комунікативної діяльності людини, зокрема, здобувача вищої освіти, що опановує іншомовною культурою, іншому мовному системою.

Види мовленнєвої діяльності - говоріння, слухання, читання, письмо - визначаються за двома підставами: формі спілкування (усного, безпосередній або письмовій, опосередкованої) і за характером спрямованості мовної дії: «від думки до слова» або «від слова до думки» [2 , с.68]. Всі види мовної діяльності іноземною мовою повинні активуватися на практичному занятті належним чином оцінюватися викладачем .

Таким чином педагогічне оцінювання можна розглядати як систематичний процес визначення ступеня відповідності наявних знань, умінь і навичок попередньо запланованим.

Отже необхідно вносити корективи до педагогічного оцінювання результатів освіти, тобто корелювати компетентності і результати навчання.

Керуючись цими положеннями і результатами психолінгвістичних досліджень вчених, при розробці робочої навчальної програми за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» курсу німецького мови в

Одеському національному політехнічному університеті були вироблені наступні компетенції та відповідні їм результати навчання:

Компетентності та відповідні їм результати навчання	
компетентності	результати навчання
Знання і розуміння предметної області і розуміння професійної діяльності.	Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних і дослідницьких документів.
Здатність до абстрактного мислення, аналіз у і синтез у .	Знати природу і механізми міжнародних комунікацій. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей і навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей і навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.
Здатність бути критичним і самокритичним.	Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з / на іноземні мови, зокрема, фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- і багатосторонніх міжнародних проектів.
Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	Вести професійну дискусію з проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їх точки зору.

Контроль і оцінка результату діяльності здобувача вищої освіти проводиться безпосередньо викладачем в процесі практичних занять, тестування, а також виконання ними індивідуальних завдань, проектів, презентацій. Отже, індивідуальні, тестові завдання, проекти і презентації повинні бути орієнтовані на перевірку не тільки знань, умінь і навичок, а й рівня сформованості компетенцій.

Література:

1. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия. М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004.
2. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности. — М.: Московский психолого-социальный институт, Воронеж: НПО «МОДЭК», 2001. — 432 с. (Серия «Психологи Отечества»).
3. Nutmacher Walo. Key competencies for Europe//Report of the Symposium Berne, Switzezland 27-30 March, 1996. Council for Cultural Co-operation (CDCC) a //Secondary Education for Europe Strsburg, 1997.
4. Груздева М.Л., Кошелев И.А. Педагогическое оценивание результатов образовательного процесса в вузе // Современные наукоемкие технологии. – 2015. – № 12-1. – С. 70-72;
5. Волкова І. В. Створення проекту як метод актуалізації самостійної роботи студентів. / Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні Питання Державно-Правового Розвитку України» 10-12 червня 2020 року, с. 52.

Gibinski Lubomir

Ph.D

(Sofia, Bulgaria)

Chistyakova I.N.

PhD in Philosophy , Associate Professor,
head Department of International Relations and Law
State University " Odessa Polytechnic"
(Odessa, Ukraine)

SEPA PAYMENT SYSTEM, MAIN CHARACTERISTICS

SEPA (Single Euro Payments Area) is a single euro payment area, in which the differences between domestic and international payments in euros are completely eliminated. The first SEPA-related changes took

effect on January 28, 2008. Works on the territory of 36 states. SEPA transfers are available for Eurozone countries, EU countries and some other countries, which support transfers in Euros. Transfers between SEPA countries are equal to domestic transfers, which avoids high fees for international transfers from banks.

The purpose of the project is to improve the efficiency of interstate payments and to unite the national markets of different countries into a single home market. A single euro payment area will allow users to make non-currency transactions in euros to any other user located anywhere in the zone using a single bank account and a single set of payment instruments.

Additional savings are achieved due to the obligation of banks to credit SEPA payments in full to the beneficiary's account and without any commissions. Payments are made no later than 1 business day after their execution.

Project Inc. requires creation of common financial instruments, standards, procedures and infrastructure for the economy across all participating countries. The result of the introduction of a single euro area of payments should be a decrease in the total costs of moving capital in the European economy (2-3% of the total value of GDP).

IBAN (International bank account number)

IBAN (International bank account number) - international bank account number. Used for international payments. Complies with ISO 13616 standards.

IBAN became initially be used to simplify and accelerate the processing of cross-border payments in the countries of the European C oyuza . Currently used in non-EU countries as well.

The IBAN number cannot contain more than 34 characters. Each state has its own IBAN standard. The first two characters of the code indicate the country code, the next two are the control number calculated according to the ISO 7064 standard, followed by the national bank account number, which includes both the account number itself and the bank number.

In order to make a transfer to the countries of the European Union, the IBAN number must be indicated in the payment order as the recipient of the invoice. In accordance with the requirements of EU directives No. 2560/2001 and No. 1781/2006, starting from January 1, 2007, EU banks have the right not to accept payments in which the account number does not comply with IBAN standards. In this case, banks may charge a

commission for the return of payments. In addition, the full name, address and account number of the sender of funds must be indicated in the payment order. To transfer funds between banks participating in SWIFT, it is enough to know only the recipient bank's SWIFT number and the recipient's IBAN.

SWIFT and SEPA systems and their differences.

At the moment, the most common systems in the world when it comes to international payments are SEPA and SWIFT.

The main difference between them is as follows: SEPA (or Single Euro Payment Area) is a payment in European currency without limiting the amount and within the euro zone, where the beneficiary's account number is required in the IBAN format. SEPA payments are made between the 28 EU countries, plus Norway, Iceland, Switzerland and Liechtenstein, which are part of the Schengen area. In turn, SWIFT (Society for World wide Inter bank Financial Telecommunications or Society for World Wide Interbank Financial Telecommunications) is, in fact, a global system, in which there are currently more than 210 countries and about 11,000 banks.

In truth, for ordinary users, for example, entrepreneurs, within Europe, if they make payments in euros, it makes little difference to work in the SEPA or SWIFT system. However, there are nuances. For example, the SWIFT system, although created under Belgian law, has been controlled by the **US Department of State** since 2011 !!!, Which monitors all payments. But the SEPA system is strictly within the European one, and monitoring of payments in it is carried out by European structures, for example, tax authorities.

The SEPA system began working in 2008 and in a couple of years virtually all banks in the EU and the Schengen area have actively used it. Coordinated the implementation of SEPA by the European Payments Council. They created SEPA, by and large, only for one. At that time, the eurozone countries had different payment systems with their own standards and instruments, which often complicated the process of settlements in euros. When SEPA was introduced, within the unified system, the differences between payments in euros - both domestic and international - were completely eliminated. From the very beginning, the European Payments Council noted that SEPA is an innovative project, it includes various regulatory structures, payment service providers, banks, and, of course, consumers. From a legal point of view, SEPA is a set of

uniform rules and standards adopted by the aforementioned European Payments Council. The project initially indicated three main points: SEPA credit transfer, SEPA direct debit, and finally, SEPA's own payment cards.

In the process of making payments in SEPA, as a rule, large organizations use a single set of financial instruments, standards and procedures. A huge plus of SEPA: when a payment is made between organizations of European countries in this unified system, banks are required to credit the full amount to the recipient's account without additional fees. In addition, payments are made quickly: no later than one business day after the document is issued. Banks operating in the SEPA system carry out international payments in Europe between individuals and businesses in the same way as domestic settlements.

It is also worth mentioning some of the local SEPA counterparts for local currencies. For example, before all the talk of leaving the EU, England had its own system focused on British pounds - Faster Payments Service (FPS). The creation of this system was initiated by the Association of British Banks. It is purely internal - for clients of a network of British banks, in order to reduce the time of payments between client accounts. For example, payments of up to £ 250,000 are usually made in a day, maximum three. For the transfer of money within the FPS system, banks do not charge any fees from their clients if transactions are carried out in pounds.

The world knows other domestic payment systems, for example, China. Thus, China Union Pay represents the largest payment systems of China in the world market.

It is important to understand that the SEPA system, created at the initiative of EU legislators, exists only within Europe, and not globally. But the SWIFT system works all over the world.

SEPA Direct Debit System

Direct debit (the Direct Debit) - calculation method, which allows the organization / service provider (recipient) to debit from the customer's bank account (payer), provided that the customer has provided the organization / service provider entitled to representing direct debit (the Direct Debit Mandate), stipulating conditions and terms of such operations. In this case, the write-off amount can be either fixed or variable. The main difference between the standing order (standingorder) from direct debiting is that the standing order is issued by the payer for a fixed amount, while direct debiting is carried by the recipient for an amount that can not be known in advance.

The SEPA Direct Debit system , introduced by the European Payments Council (EPC), is a pan-European direct debit system that allows customers to easily, safely and efficiently pay for goods and services in the SEPA area (EU, Norway, Iceland, Liechtenstein and Switzerland).

Main features of SEPA Direct Debit payments

An easy way to pay utility bills, taxes, insurance premiums, and more. without the risk of delaying or missing a payment;

SEPA Direct Debit service is available only for payments in euros. The payer and the beneficiary must have an account with a bank located in SEPA territory;

SEPA Direct Debit payment terms and conditions are standardized in all countries of the SEPA territory;

SEPA Direct Debit payments are processed in accordance with the SEPA Direct Debit Scheme Rulebook governing the processing of declined and refunded payments;

SEPA Direct Debit payments are free.

Грєєва В. І.

старший викладач

Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Борщов Н. І.

здобувач вищої освіти

Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ОЗДОРОВЧА (СПОРТИВНА) ХОДЬБА

Існують різні види і способи оздоровлення організму. Це і загартовування, і заняття різними видами спорту, і виконання різних спеціальних вправ і т.д. Але для нормального функціонування людського організму і збереження здоров'я необхідна також і певна "доза" рухової активності. Тому на перший план виходить такий вид м'язової активності, як спортивна ходьба. І мова тут йде про використання для додаткового фізичного навантаження звичайних умов праці та побуту. Так само як і піша прогулянка-тренування. Дуже істотне корисне доповнення до результатів такого

тренування полягає, на думку психологів, у тому, що за час пішого пересування у людини знімається нервово-емоційне напруження, що накопичилося за день, і він не приносить його додому.

Спортивна (оздоровча) ходьба - найпростіший вид фізичної активності для людей, які ведуть сидячий спосіб життя і найкращі ліки. Одне з визначень говорить, що спортивна ходьба - олімпійська легкоатлетична дисципліна, в якій на відміну від бігових видів повинен бути постійний контакт ноги з землею. Інша каже, що спортивна ходьба - це чергування кроків, виконуваних таким чином, щоб спортсмен постійно здійснював контакт із землею, і при цьому не стати жертвою видимої для людського ока втрати контакту. Винесена вперед (опорна) нога повинна бути повністю випрямлена (тобто не зігнута в коліні) з моменту першого контакту з землею до проходження вертикалі. А якщо вірити третього визначенням, то спортивна ходьба - це вид легкої атлетики, який відрізняється від звичайної ходьби обов'язковим випрямленням опорної ноги в суглобі при вертикальному положенні, від бігу - відсутністю безопорної фази руху, що обумовлює меншу швидкість при спортивній ходьбі. У підсумку, підсумовуючи і підсумовуючи ці три визначення можна визначити спортивну ходьбу як вид легкої атлетики, що представляє собою чергування кроків при постійному контакті ноги із землею, що обумовлює меншу швидкість при спортивній ходьбі, ніж при бігу.

Спортивна ходьба має корисні властивості, які важко відтворити якими-небудь іншими видами фізичного навантаження. В першу чергу, це сприятливий вплив на серцево-судинну систему, особливо на рівні дрібних судин - артеріол, капілярів. Недолік рухів у сучасної людини призводить до атрофії великої кількості капілярів і порушенню кровопостачання тканин. Правильно дозований біг і спортивна ходьба відкриває спали, не функціонуючі капіляри, а також сприяє проростанню нових капілярів у збіднені ділянки й у ділянки, ушкоджені хворобою, що особливо важливо.

Оздоровча ходьба (і близький до неї оздоровчий біг) є найбільш простим і доступним видом циклічних вправ, а тому і наймасовішим. Перш за все, спортивна ходьба необхідна для людей "сидячих" професій. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, тільки 20% населення розвинених країн займаються досить інтенсивної фізичної культурою, що забезпечує необхідний рівень енерговитрат. Недостатня рухова активність призводить до зниження

функціональних можливостей людей і ослаблення опірності організму. Тому необхідно займатися спортивною ходьбою для забезпечення нормального функціонування організму. Ходьбою можна займатися в будь-якому середовищі. При цьому активно діють численні м'язові групи, в тому числі і найбільші: м'язи ніг, тазового пояса, спини, рук, органів дихання та ін. Ходьба може забезпечити порівняльну високу функціональне навантаження, тренування і зміцнення серцево-судинної системи. Так якщо в стан спокою людина витрачає в середньому за хвилину 1,5 кілокалорій енергії, то при ходьбі зі звичайною швидкістю 5-6 кілометрів на годину в залежності від власної ваги енерговитрати збільшуються в 3-4 рази. За годину ходьби може бути досягнутий відмінний результат у підвищення загального балансу рухової активності та енерговитрат - 360-600 кілокалорій.

Швидкість км \ год	ва тіл кг					
	45	54	63	72	81	90
3,9	2,2	2,6	2,9	3,2	3,5	3,8
4,0	2,7	3,1	3,5	3,8	4,2	4,5
4,8	3,1	3,6	4,0	4,4	4,8	5,3
5,6	3,6	4,2	4,6	5,0	5,4	6,1
6,4	4,1	4,7	5,2	5,8	6,4	7,0

10000 кроків у день

Більшість рекомендацій про те, скільки саме кроків необхідно здійснювати за день, кажуть 10 тисячах, що відповідає приблизно 7-8 кілометрів. Найчастіше вважається, що ця кількість - цільовий показник для підтримки здорового способу життя. Стверджують, що у ходоків, які роблять таку кількість кроків на добу, стабільно знижується тиск і нормалізується рівень глюкози в крові.

Рекомендація щодня проходити по 10 тис. Кроків з'явилася в середині 1960-х років в Японії, після винаходу першого електронного

шагомера. Ця рекомендація запозичена сучасними фітнес-трекера і широко використовується в якості норми кількості кроків, які необхідно робити за день. Згідно з оцінками дослідників, до 2020 року в світі налічуватиметься близько 500 млн. Пристроїв (як звичайних шагомерів, так і «розумних браслетів»), що підраховують кількість скоєних за добу кроків. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) все ж використовує щоденні 10 тис. Кроків у своїх матеріалах про здоровий спосіб життя - однак не як ключову цифру («норму»), а лише як нижню межу показника активного способу життя. Згідно зі статистичними даними, при цьому сам факт підрахунку скоєних за день кроків тісно пов'язаний з підвищенням рівня фізичної активності. Отже, якщо за день зроблено менше 5000 кроків - це малорухливий спосіб життя; 5000-7500 - низький рівень щоденної активності; 7500-10000 - середній рівень активності; 10000-12500 - активний спосіб життя; більше 12500 - вкрай активний спосіб життя.

Сучасні вчені схильні говорити не просто про підрахунок скоєних за день кроків, а про контроль над сумарним часом фізичної активності. Вищезазначена ВООЗ рекомендує п'ять і більше разів на тиждень займатися ходьбою або інший фізкультурою принаймні 30 хвилин за одне заняття - сумарно не менше 150 хвилин на тиждень. Крім того, відзначається потенційна небезпека прагнення проходити по 10 тис. Кроків на день - далеко не всім людям. Якщо людина страждає важким хронічним захворюванням або довгий час вів малорухливий спосіб життя, то спроба різко збільшити рівень активності до «нормального» може тільки нашкодити.

Прогулянка швидким кроком протягом 30 хвилин, під час якої можна пройти близько 3 км, рівнозначна 3000 кроків. Якщо велика частина дня проходить в сидячому положенні, ці додаткові кроки однозначно знадобляться. Малорухливий спосіб життя є джерелом великої кількості хронічних захворювань - від діабету, хвороб серця і судин до проблем з опорно-руховим апаратом.

Регулярна ходьба в швидкому темпі змушує серце битися швидше, що корисно для обміну речовин організму. Поліпшується постачання тканин киснем, знижується рівень поганого холестерину в крові, нормалізується вироблення інсуліну. Численні наукові дослідження говорять про те, що люди, що проходять від 6 до 8 тис. Кроків на день, мають менший ризик розвитку ожиріння і серцево-судинних захворювань.

Практика оздоровчої ходьби

Для того, щоб правильно дозувати навантаження, необхідно ходити з годинником із секундною стрілкою і навчитися вимірювати свій пульс. Робити це краще, поклавши пальці руки на шию попереду (проекція сонної артерії) або на зап'ястя (проекція променевої артерії). При ходьбі пульс вимірюється в перебігу 10 секунд, відразу після зупинки. Дозування ходьби рекомендується змінити наступним чином:

тижня	Довжина дистанції, км	Час проходження 1 км, хв	Орієнтовна тривалість прогулянок, хв
1-4	2	15	30
5-7	3	15	45
8-9	3	13	39
10-12	4	13	52
13-15	4	12	48
16-18	5	12	60
19-20	5	11	55
22-24	6	12	72
25-26	6	11	66
27-28	7	11	77
29-30	7	10	70
31-35	8	11	88
36-40	8	10	80
41-45	9	11	99
46-48	10	10	100

Дійсно, і те й інше дуже важливо. Ходьба по м'якому ґрунту, садової або лісової доріжці, покритої килимом листя, не тільки безпечна (з точки зору перевантаження), але і просто приємна. Тому треба добре продумати свої тренувальні маршрути, найкраще дістатися до найближчого парку чи заміської зони.

Жорсткість ґрунту можна також компенсувати посиленням амортизаційних властивостей взуття. Необхідно вкладати у взуття різні за м'якістю і товщині поролонові устілки, одягати товсті вовняні шкарпетки. Найкраще підійде взуття з еластичною гнеться

підшвою. Це дозволяє включити в роботу всі численні суглоби передплесна і плесна, активізувати відносно дрібні м'язи стопи. Якщо взуття має жорстку підшву і особливо тугу шнурівку, то при ходьбі працює практично тільки гомілковостопний суглоб, що сприяє перевантаженню різних відділів стопи, ускладнює циркуляцію крові.

Крім взуття та якості траси, уваги заслуговує і техніка ходьби. Раціональна ходьба різко знижує струсу і ударні хвилі. Потрібно звести до мінімуму (повністю уникнути їх неможливо) вертикальні переміщення тіла при ходьбі. Саме вони головним чином, породжують пульсуючі перевантаження і мікровібрації. Тому не треба поспішати відокремлювати від опори п'ятку поштовховою ногою - це повинно відбуватися вже після того, як вільна нога пройде вертикаль. В іншому випадку спостерігається так звана вертикальна ходьба, при якій центр маси тіла на кожному кроці переміщається вгору-вниз приблизно на 5-9 см. Пізніше відділення п'яти дозволяє направити відштовхування більше вперед, ніж вгору.

Строгий контроль за своїми рухами особливо необхідний на перших уроках. Надалі поступово - досить швидко - виробляється потрібний навик. Він настільки міцний і точний, що час включення і виключення окремих м'язів (при ходьбі в звичайних умовах) може різнитися лише на тисячні частки секунди. Правильна ходьба красива. Виникає відчуття безупинності, плавності рухів тіла. Кроки вже перестають сприйматися як окремі рухові акти, і кожен рух природно вливається в загальний ритм. Крім усього іншого, така ходьба дуже економічна. Збережена на кожному кроці енергія дозволяє значно збільшити дальність переходів. Найбільший оздоровчий ефект ходьба приносить тоді, коли її тривалість доведена до години, а регулярність занять - до 5-6 разів на тиждень, причому в один з вихідних днів навантаження подвоюється. Мінімальна ж норма занять - 3 рази на тиждень по 30 мін. Займатись можна в будь-який час, коли вам зручніше. Варто тільки пам'ятати, що між біговим тренуванням і прийомом їжі повинен бути перерва не менше 30 хв. На слід перетворювати оздоровчу ходьбу в спортивну, збільшуючи швидкість і дистанцію. Тренуватися можна і потрібно цілий рік. Якщо температура повітря нижче мінус 15 градусів, то дистанцію можна трохи скоротити, а якщо нижче мінус 20 градусів, то краще скасувати тренування. Хоча це не обов'язково.

Всі ці рекомендації можна підсумувати в таких правил:

1. Перед тренуванням ретельно перевірте справність свого взуття
2. На ноги слід надягати товсті шкарпетки із суміші вовни і бавовни;
3. Навантаження повинна наростати поступово
4. Займатися слід не рідше 3-х разів на тиждень і не менше 30 хв.
5. Не слід без необхідності збільшувати і зменшувати швидкість
6. Постійно слід зміцнювати м'язи зводу ступень, щоб уникнути розвитку плоскостопості
7. Найбільший тренувальний ефект досягається тоді, коли час тренування наближається до однієї години
8. Слід стежити за частотою пульсу - вона не повинна бути більше, ніж 180 ударів в хв. мінус ваш вік.
9. Під час тренувань необхідний самоконтроль, для того щоб не перевантажувати організм і не підірвати своє здоров'я

Окремо варто зупинитися на питанні самоконтролю як важливої складової спортивної ходьби.

Самоконтроль і ознаки передозування

Займаючись спортивною ходьбою, дуже важливо не допустити передозування. Основне навантаження при бігу лягає на серцево-судинну систему, а катастрофи в цій системі - інфаркт, інсульт - дуже небезпечні. Тому дуже важливий самоконтроль. Адекватність навантаження можна простежити за наступними тестах:

1. Виміряти пульс через 10 хвилин після закінчення бігу. Якщо він вище 100 ударів в хвилину, то навантаження було надмірною.
2. Ортостатична проба. Порахувати пульс за одну хвилину лежачи в ліжку вранці, відразу після пробудження, потім не поспішаючи встаньте і виміряйте пульс через одну хвилину стоячи. Якщо стоячи пульс перевищує вихідну величину на 20, то це говорить про те, що навантаження надмірні, організм не встигає відновлюватися. Навантаження необхідно зменшити і тиждень краще взагалі не тренуватися, а займатися іншими видами фізичних вправ.

3. Якщо різниця в пульс не більше 12 - навантаження адекватні. Різниця в 16-18 ударів говорить про те, що величина навантаження на межі допустимого.

У міру зростання фізичних можливостей величина ортостатичної проби і ранковий пульс відразу після прокидання будуть зменшуватися.

Інші ознаки перетренування: поганий сон, млявість і сонливість протягом дня, зниження працездатності, іноді пітливість, загострення хронічного захворювання, неприємні відчуття в області серця, підвищення артеріального тиску. У цьому випадку також необхідно знизити навантаження приблизно в 1,5-2 рази і звернути більше уваги на дієту і релаксацію.

Протипоказання до спортивної ходьби

1. Вроджені вади серця та мітральний стеноз (звуження передсердно-шлункового отвору).
2. Перенесений інсульт або інфаркт міокарда.
3. Різко виражені порушення серцевого ритму, типу миготливої аритмії
4. Недостатність кровообігу або легенева недостатність будь-якої етіології.
5. Висока артеріальна гіпертензія (артеріальний тиск 180 на 110 і вище), стійка до дії медикаментозної терапії.
6. Хронічні захворювання нирок, тиреотоксикоз і цукровий діабет, неконтрольований інсуліном.
7. Глаукома і прогресуюча короткозорість, загрозна відшаруванням сітківки.
8. Будь-яке гостре захворювання, включаючи простудні, а також загострення хронічної хвороби.

Література:

1. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Київ: Олімпійська література; 2003. Том 2.
2. Фурманов А.Г. Оздоровча фізична культура. Мінськ, 2013, 528 с.
3. Дубровський В.І. Спортивна медицина: підручник для спорт. вузів: М., 2014 року, 480 с.

Грєєва В. І.

старший викладач

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

Бажанова Г. І.

здобувач вищої освіти

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

ГНУЧКІСТЬ І ЗДОРОВ'Я

Гнучкість - це одне з п'яти основних фізичних якостей людини. Вона характеризується ступенем рухливості ланок опорно-рухового апарату і здатністю виконувати рухи з великою амплітудою. Це фізичне якість необхідно розвивати з самого раннього дитинства і систематично.

Зовнішнє прояв гнучкості відбиває внутрішні зміни в м'язах, суглобах, серцево-судинній системі. Недостатня гнучкість призводить до порушень в поставі, виникненню остеохондрозу, відкладенню солей, змінам в ході. Недостатній аналіз гнучкості у спортсменів призводить до травмування, а також до недосконалої техніки.

Для успішного розвитку гнучкості, перш за все, необхідна теоретична обґрунтованість питання.

Особливості гнучкості мають свою специфіку в залежності від роду діяльності.

У професійній фізичній підготовці і спорті гнучкість необхідна для виконання рухів з великою і граничною амплітудою. Недостатня рухливість в суглобах може обмежувати прояв якостей сили, швидкості реакції і швидкості рухів, витривалості, збільшуючи енерговитрати і знижуючи економічність роботи, і часто призводить до серйозних травм м'язів і зв'язок.

Сам термін *гнучкість* зазвичай використовується для інтегральної оцінки рухливості ланок тіла. Якщо ж оцінюється амплітуда рухів в окремих суглобах, то прийнято говорити про рухливість в них.

В теорії і методиці фізичної культури гнучкість розглядається як багатофункціональна властивість опорно-рухового апарату людини, що визначає межі рухів ланок тіла. Розрізняють дві форми її

прояву: активну, яка характеризується величиною амплітуди рухів при самостійному виконанні вправ завдяки своїм м'язовим зусиллям; пасивну, характеризується максимальною величиною амплітуди рухів, що досягається при дії зовнішніх сил (за допомогою партнера або обтяження).

У пасивних вправах на гнучкість досягається більша, ніж в активних вправах, амплітуда рухів. Різницю між показниками активної і пасивної гнучкості називають *резервної розтяжністю* або *запасом гнучкості*.

Розрізняють також загальну і спеціальну гнучкість. Загальна гнучкість характеризує рухливість у всіх суглобах тіла і дозволяє виконувати різноманітні рухи з великою амплітудою. Спеціальна гнучкість - гранична рухливість в окремих суглобах, що визначає ефективність спортивної або професійно-прикладної діяльності.

Розвивають гнучкість за допомогою вправ на розтягування м'язів і зв'язок. У загальному вигляді їх можна класифікувати не тільки по активній, пасивній спрямованості, а й за характером роботи м'язів. Розрізняють динамічні, статичні, а також змішані статодинамічні вправи на розтягування.

Спеціальна гнучкість купується в процесі виконання певних вправ на розтягнення м'язово-зв'язкового апарату.

Залежить гнучкість від багатьох факторів і, перш за все, від будови суглобів, еластичних властивостей зв'язок і м'язів, а також від нервової регуляції тонусу м'язів. Також вона залежить від статі, віку, часу доби (вранці гнучкість знижена).

Діти більш гнучкі, ніж дорослі. Розвивати цю рису найкраще в 11-14 років. Зазвичай у дівчаток і дівчат це якість на 20-25% більше виражено, ніж у хлопчиків і юнаків. Гнучкість збільшується з віком приблизно до 17-20 років, після чого амплітуда рухів людини зменшується внаслідок вікових змін. У жінок гнучкість на 20-30% вище, ніж у чоловіків. Рухливість суглобів у людей астеничного типу менше, ніж у осіб м'язового і пікнічної типу статури. Емоційний підйом при порушенні сприяє збільшенню гнучкості. Під впливом локального стомлення показники активної гнучкості зменшуються на 11,6%, а пасивної - збільшуються на 9,5%. Найбільш високі показники гнучкості реєструються від 12 до 17 годин доби і в умовах підвищеної температури навколишнього середовища. Попередній масаж, гарячий душ, помірне збудження розтягваних м'язів також сприяє збільшенню гнучкості більш ніж на 15%.

Чим більше відповідність один одному зчленовуються суглобових поверхонь (тобто їх когерентність), тим менше їх рухливість.

Кулясті суглоби мають три, яйцеподібні і сідлоподібні - дві, а блокувальної і циліндричні - лише одну вісь обертання. У плоских суглобах, що не мають осей обертання, можливо лише обмежене ковзання однієї суглобової поверхні за іншою.

Обмежують рухливість і такі анатомічні особливості суглобів, як кісткові виступи, що знаходяться на шляху руху суглобових поверхонь.

Обмеження гнучкості пов'язано і зі зв'язковим апаратом: чим товще зв'язки і суглобова капсула і чим більше натягнення суглобової капсули, тим більше обмежена рухливість зчленовуються сегментів тіла. Крім того, розмах рухів може бути лімітований напругою м'язів-антагоністів. Тому прояв гнучкості залежить не тільки від еластичних властивостей м'язів, зв'язок, форми і особливостей сочленяючихся суглобових поверхонь, а й від здатності поєднувати доволі не розслаблення розтягнаних м'язів з напругою м'язів, які виробляють рух, тобто від досконалості м'язової координації. Чим вище здатність м'язів-антагоністів до розтягування, тим менший опір вони надають при виконанні рухів, і тим «легше» виконуються цей поступ. Недостатня рухливість в суглобах, пов'язана з неузгодженою роботою м'язів, викликає «закріпачення» рухів, різко уповільнює їх виконання, утрудняє процес освоєння рухових навичок. У ряді випадків вузлові компоненти техніки складно координованих рухів взагалі не можуть бути виконані через обмежену рухливість працюючих ланок тіла.

До зниження гнучкості може привести і систематичне або концентрованої на окремих етапах підготовки застосування силових вправ, якщо при цьому в тренувальні програми не включаються вправи на розтягування.

На закінчення можна зробити висновок, що гнучкість - це інтегральна оцінка рухливості ланок тіла. Розрізняють дві форми її прояву: активну, яка характеризується величиною амплітуди рухів при самотійному виконанні вправ, завдяки своїм м'язовим зусиллям; пасивну, характеризується максимальною величиною амплітуди рухів, що досягається при дії зовнішніх сил. Розрізняють також загальну і спеціальну гнучкість. Загальна характеризує рухливість у всіх суглобах тіла і дозволяє виконувати різноманітні

рухи з великою амплітудою. Спеціальна гнучкість - гранична рухливість в окремих суглобах, що визначає ефективність спортивної або професійно-прикладної діяльності. Розвивають гнучкість за допомогою вправ на розтягування м'язів і зв'язок. У загальному вигляді їх можна класифікувати не тільки по активній і пасивній спрямованості, а й за характером роботи м'язів. Розрізняють динамічні, статичні, а також змішані стато-динамічні вправи. Гнучкість залежить від: будови суглобів, еластичності м'язів, зв'язок, суглобових сумок, психічного стану, ступеня активності розтягваних м'язів, розминки, масажу, температури тіла і середовища, добової періодики, віку, рівня силової підготовленості, вихідного положення тіла і його частин, ритму руху, попереднього напруження м'язів.

Методи вимірювання гнучкості в даний час не можна визнати досконалыми. На це є серйозні причини. У наукових дослідженнях її зазвичай висловлюють в градусах, на практиці ж користуються лінійними заходами. Для визначення розмаху рухів у суглобах живої людини використовуються різні конструкції гоніометрів (математичний метод), а також електрогоніометров. Загальний недолік гоніометрів той, що їх вісь обертання необхідно встановити відповідно осі обертання суглоба, в якому виконується вимірювання. Точне ж визначення осі неможливо, особливо в тому випадку, якщо в процесі руху вона переміщається. Світлова реєстрація рухів дозволила не тільки фіксувати якість положення (фотографія), але і виміряти амплітуду руху в процесі руху (кінозйомка). Істотні недоліки світлової реєстрації полягають у подальшій обробці для отримання даних про ступінь рухливості в суглобах.

Поява рентгенологічного методу дослідження відкрило можливості для вивчення суглобів на живій людині. Він володіє тим важливою перевагою, що дозволяє бачити розташування кісток, отже, і точно виміряти кути між їхніми поздовжніми осями. Однак рентгенографія дозволяє вивчати співвідношення суглобових поверхонь кісток лише у фіксованому положенні. Заповнити цей недолік дозволяє кінорентгенос'ємка, яка дозволяє не тільки простежити за співвідношенням суглобових поверхонь в процесі виконання руху, а й провести розрахунки.

За нахилу вперед судять про рівень розвитку гнучкості. Для цього випробуваний, стоячи на сходи́нці або столі, до якого

вертикально приставлена лінійка з сантиметровими поділками, виконує нахил вперед. Гнучкість оцінюється відстанню від кінчиків пальців руки до опори. Але цей спосіб не можна визнати задовільним для оцінки рівня загальної гнучкості.

При способі Ф.Л. Доленко гнучкість тіла визначають шляхом вимірювання ступеня максимального прогину з заданого вихідного положення. Цей спосіб вимірювання гнучкості стабільний.

Можна зробити висновок, що в наукових дослідженнях використовуються оптичні, механічні, механіко-електричні та рентгенографічні методи вимірювання обсягу руху в суглобах. У практиці ж тренерської роботи використовуються найбільш прості механічні методи.

Основне завдання вправ на розтягування полягає в тому, щоб збільшити довжину м'язів і зв'язок до ступеня, відповідної нормальної анатомічної гнучкості. Для розвитку гнучкості використовуються різні прийоми: застосування повторних пружних рухів, що підвищують інтенсивність розтягування, виконання рухів по можливо більшій амплітуді, використання інерції руху будь-якої частини тіла, використання додаткової зовнішньої опори, застосування активної допомоги партнера.

Останнім часом поширюється активно-силовий метод розвитку гнучкості, в основу якого покладено феномен А.А. Ухтомського. При активно-силовому методі збільшується сила м'язів в зоні «активної недостатності» і амплітуда рухів.

Існує два основні методи тренування гнучкості: метод багаторазового розтягування і метод статичного розтягування.

Щоб уміти доволно розслабляти м'язи, необхідно розвинути здатність сприймати змінюється стан м'язи, тобто різну ступінь напруги. Для вирішення цього завдання використовуються такі вправи, за допомогою яких займаються можуть навчитися:

1. чітко розрізняти відчуття напруженого і розслабленого стану м'язів по відношенню до звичайного, сильного і незначного напруги;
2. розслабляти одні групи м'язів при одночасному напруженні інших;
3. підтримувати рух розслабленої частини тіла за інерцією, шляхом використання активного руху інших частин тіла;
4. самостійно визначати в циклі руху фази відпочинку і відповідно їм максимально розслаблювати м'язи.

У порівнянні з іншими методами розвитку гнучкості вправи йоги мають ряд переваг. По-перше, вправи йогів виконуються не з таким великим м'язовим напругою, вони активно залучають до роботи пропріорецептори і інтерорецептори, що, за визнанням сучасної медицини, є важливим фактором здоров'я.

По-друге, тіло йогів не відрізняється занадто розвиненою мускулатурою.

По-третє, вправи йогів можна виконувати, узгоджуючи їх з індивідуальними можливостями. По-четверте, відомо, що такої фізичної досконалості, вміння володіти своїм тілом йоги досягли завдяки чергуванню століттями продуманих і відпрацьованих положень тіла (асан) і повним розслабленням м'язів. А вміння розслаблювати свої м'язи - одне з основних умов при розвитку гнучкості.

Щоб виконувати вправи на гнучкість треба як слід розігрітися. Це може бути і біг, і інтенсивна аеробіка. Починати вправи, як водитися, потрібно з найпростіших і лише поступово переходити до більш складним. Розтяжка спочатку не найприємніше заняття. Дискомфорт - звичайний її супутник. Але при цьому не повинно бути болі! Вона анітрохи не поліпшить вашу форму, скоріше, навпаки.

Література:

1. Методика тренування в легкій атлетиці // навч. посібник під ред. В.А. Соколова, Т.П. Юшкевіча, Е.П. Позюбанова Мн., 1994.
2. Матвеев Л.П. Теорія і методика фізичного виховання. М., 1991.
3. Власенко С.Н. Гнучкість - важливий фактор здоров'я. Мн., 1992.
4. Платонов В.Н., Булатов М.М. Гнучкість спортсмена і методика її вдосконалення. Київ, 1992.
5. Боген М.М. Навчання руховим діям. М., 1985.
6. Методичні рекомендації з розвитку гнучкості спортсмена, Київ, 1980 г.
7. Іванченко Є.І. Теорія і практика спорту. Частина II, III. Мн., 1997.
8. Захаров Е.Н., Корос А.В., Сафонов А.А. Енциклопедія фізичної підготовки / під ред. А.В. Карасьова. М, 1994.
9. Здоров'я: Популярна енциклопедія / під ред. С.Я. Безносик і ін. Мн., 1990.

Грєєва В. І.,
старший викладач
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)
Веденьєв А. О.,
Здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ЯК СТАТИ РОЗУМНІШИМ

Почати тренування! Величезне значення має систематичність, тривалість, інтенсивність тренувань, за 1 раз цього не зробити. Розроблено багато комплексів вправ для мозку які зможуть поліпшити нейронні зв'язки: комплекс Цуцумі для кистей і пальців, вправа з тенісними м'ячами, жонглювання, асиметричні рухи. Важливо знати - на роботу мозку впливає кровопостачання. Постава, якщо судини шиї пережаті - мозок недоотримує їжі. Масажуємо голову та шию, а також поглиблення під ключицею, інша рука на пупку, або якщо довго плескати в долоні мозок оживає, розминати вушні раковини, стопи, між пальцями рук, потерти долоні, холодна вода, дихання - активізує мозок, вправа для шиї, плечей, очей, біг, танці, плавання, катання на ковзанах, лижах, ходьба, спортивні ігри, особливо шахи.

Головний мозок людини є органом центральної нервової системи, що складається з безлічі взаємозалежних нервових клітин і відростків. Мозок розділений на дві півкулі, які здатні виконувати функції незалежно одна від одної. Права та ліва півкулі мозку пов'язані великою кількістю нервових волокон. У здоровому мозку обидві півкулі взаємодіють між собою. Існує думка, що кожна півкуля відповідає за певні види діяльності.

Ліва півкуля відповідає за: аналітику; логіку; орієнтацію на деталі і факти, числа; слова. Права півкуля відповідає за: креативність; вільне мислення; інтуїцію; візуалізацію.

Однаково розвинені півкулі, роблять нас гармонійними людьми. Але іноді одна з півкуль переважає над іншою. Щоб гармонізувати роботу півкуль, рекомендується мінімум 2 години на тиждень займатися фізичними навантаженнями.

Існують прості, але ефективні вправи для гармонізації роботи правої та лівої півкуль. Ці вправи сприяють поліпшенню працездатності, допомагають скласти іспит, а також зняти втому і напруження.

Нейробіка – це набір вправ, який тренує, стимулює і відтворює нові зв'язки між нейронами. Коли ми з дня на день виконуємо одну і ту ж роботу, стає важче зосередитися на новому – пам'ять слабшає, концентрація уваги падає. Наші розумові здібності знижуються, тому що між нервовими клітинами головного мозку погіршується зв'язок.

Потрібно робити все по новому - нове відчуття. Писати, чистити зуби, малювати лівою рукою або двома руками одночасно і різні тексти. Ходити спиною вперед, читати догори ногами, робити записи від руки, використовувати нові технології «Когніхід» гри для пам'яті, вивчати іноземні мови, спортивне орієнтування, асинхронні рухи, бойові мистецтва, програмування, навчатися грі на музичних інструментах, жонглюванню олівцем, грати з кубіком Рубіка, скілл тойс, судоку та інші.

Але головне що робить мозок - сіנתезія, котра задіє всі почуття: зір, слух, смак, колір, обсяг, температуру та інше.

Подорожуйте, розвивайте свій інтелект: застосовуйте усний рахунок в зворотному порядку від 100 до 1, рахунок 3-ками (300, 297, 294), рахуйте використовуючи ваш мозок, а не калькулятор, придумайте слова на кожную букву алфавіта, розгадуйте кросворди, придумуйте нові властивості для предметів, концентруйте увагу, ведіть щоденник. Придумуйте для себе мету або мрію та йдіть до неї у зворотньому напрямку. Будьте оптимістом, радійте усьому, тому що на світі чи мало гарного та й цікавого. Відокремлюйте важливу інформацію від неважливої, тренуйте робочу пам'ять, математичні здібності, техніку читання і мови, думайте швидко (різні ігри на швидкість, при перегляді відео – робіть його хоча б у 1,25 рази швидше), коментуйте те, що відбувається. Тренування робочої пам'яті лікують від гіперактивності, нестачі уваги і гіменції.

Ведіть здоровий спосіб життя! Не паліть, не вживайте алкогольні напої та займайтеся фізичним вихованням! Висипайтеся (7-8 годин на добу, а також перед тим, як засипати подумайте о своїй проблемі та вона вирішиться швидше), робіть перерву для свого мозку (посидіть десь 15 хвилин у день в темноті), харчуйтеся

правильно (волоські горіхи, риб'ячий жир, какао боби, оливкова олія, свіжі овочі та фрукти), пийте 1 стакан води на 10 кг своєї ваги, контролюйте рівень стресу, виїздіть на природу, практикуйте йогу і медитацію, слухайте музику Моцарта, займайтеся фізичним вихованням, проводьте час з друзями і близькими, дотримуйтесь особистої гігієни, тримайте робоче місце в чистоті і поряд

Додаток А

Вправи з тенісними м'ячами

1. 2 м'ячі обертаємо в долоні із закритими очима.
2. Підкидаємо м'ячі вгору обома руками.
3. Один – підкидаємо, а інший – обертаємо.
4. Підкидаємо 2 м'ячі по колу (до себе, від себе, по та проти часової стрілки).
5. Відпускаємо м'яча та одразу ловимо його.

Жонгливання 3-ма м'ячами

1. Підкидаємо м'яч 30 разів на 30-40 см вгору лівою рукою.
2. Правою рукою.
3. Обома руками.
4. Кидаємо хрест навхрест, з однієї руки до іншої.
5. Перекидаємо 2 м'ячі (по 1) з однієї до іншої руки.
6. Жонглиємо 3-ма м'ячами (2 – у правій, 1 – у лівій).

Вправи з долонями із чергуванням рук

1. Кулак – долоня.
2. 2 всплески – хрест руками, тримаючись за вуха.
3. Піддашок – всплеск.
4. Одна рука – знак "V", інша – знак "O".
5. Ріжки – ніжки.
6. Одна рука – вказівний та середній пальці прями, інша рука – безіменний та мізинець прями.
7. Великий палець однієї руки торкається усіх інших на другій руці з чергуванням при торканні.
8. Вуха + ніс – всплеск, збільшуючи темп.

Додаток Б

«Кнопка мозку»

1. Поставте ноги зручно на ширині плечей, трохи «скосолапивши» їх, зігнувши ноги в колінах.

2. Покладіть одну руку на пупок. Великим і середнім пальцем іншої руки масажуйте поглиблення між першими і другими ребрами під ключицями ліворуч і праворуч від грудини.

3. Поміняйте руки і повторіть вправу.

4. Продовжуйте виконувати вправу за власними відчуттями, дихайте у звичайному темпі.

«Перехресні кроки»

1. Ліктем лівої руки потягніться назустріч коліну правої ноги, злегка торкніться його.

2. Поверніться у вихідне положення.

3. Ліктем правої руки потягніться назустріч коліну лівої ноги, злегка торкніться його.

4. Продовжуйте виконувати вправу за власними відчуттями (приблизно 4-8 разів), дихайте у звичайному темпі.

«Гаки»

1. Схрестіть щиколотки.

2. Схрестіть руки. Для цього витягніть руки вперед тильними сторонами долонь одну до одної, великими пальцями вниз. Перенесіть одну руку через іншу і з'єднайте у замок долонями всередину. Опустіть руки вниз і виверніть їх всередину на рівні грудей так, щоб лікті були спрямовані вниз.

3. Поверніться у вихідне положення.

4. Продовжуйте виконувати вправу за власними відчуттями (приблизно 4-8 разів), дихайте у звичайному темпі.

«Ледачі вісімки для очей»

1. Обидві руки витягніть вперед і зчепіть у замок, великі пальці спрямовані вгору і утворюють перехрестя («X»). Зосередьтеся на центрі перехрестя.

2. Прямо перед собою руками починайте рух по формі перевернутої вісімки (знак нескінченності).

3. Повторіть рух як мінімум по три рази кожною рукою, плавно і безперервно.

«Слон»

1. Поставте ноги на ширині плечей, розслабте коліна. Щільно притисніть ліве вухо до лівого плеча. Витягніть ліву руку, як хобот. Очі дивляться на пальці витягнутої руки.

2. Рукою малюйте «ледачу вісімку», починаючи від центру, йдучи вгору за годинниковою стрілкою. Очі стежать за рухом кінчиків пальців.

3. Виконуйте вправу повільно від трьох до п'яти разів лівою рукою і стільки ж правою.

«Сова»

1. Правою рукою візьміть м'яз посередині лівого плеча.

2. Поверніть голову трохи вліво, до руки, яка стискає м'яз. Одночасно виконуйте наступні рухи: рука стискає м'яз, шия витягується трохи вперед, підборіддя випинається, очі розширюються, губи згортаються трубочкою і вимовляють звук «УХ».

3. Повертаємося в початкове положення: рука відпускає м'яз, шия і очі займають своє початкове положення, губи розслабляються.

4. Те саме лівою рукою.

5. Виконуйте вправи, чергуючи пункти 2 і 3. З кожним «УХ» переміщуйте голову у напрямку від плеча, яке стискає рука, до іншого плеча (5 - 6 «УХ»).

Список використаних джерел:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=3YBzlyzLTxI>
2. <https://brainapps.ru/blog/2015/09/uprazhneniya-dlya-mozga-kak-stat-umnee/>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=jzL-iIO4Frg>
4. <http://kirulanov.ua/kak-stat-umnee-kompleks-effektivnyx-uprazhnenij-dlya-mozga/>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=UyorAPy2GzU>
6. <https://info.sibnet.ua/article/549120/>
7. <https://www.youtube.com/watch?v=KCZg0obEOJ0>
8. <https://lifehacker.ru/kak-stat-umnee-2/>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=Y7hlmvAODDM>
10. Джон Медіна «Как заставить мозг».
11. Гери Джон Бімоп «Парься меньше – живем больше».
12. Рубі Уекс « Крути свой мозг».
13. Сара Дево «Расслабься или 100 способов получить удовольствие».

Зазімко Н. С.

ст. вик. кафедри фізичного виховання та спорту
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Піменова Ю. В.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ОДНА З СФЕР СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Фізична культура - частина загальної культури суспільства, одна з сфер соціальної діяльності, спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних здібностей людини і використання їх відповідно до потреб суспільної практики.

Це особлива і самостійна галузь культури. Вона виникла і розвивалася одночасно із загальною культурою людини. Фізичну культуру і спорт можна розглядати як специфічну реакцію на потреби суспільства в руховій активності і спосіб задоволення цих потреб. Свої освітні та розвиваючі функції фізична культура і спорт найбільш повно здійснює в цілеспрямованому педагогічному процесі фізичного виховання [1].

Турбота про розвиток фізичної культури і спорту є найважливішою складовою соціальної політики держави. Заняття спортом сприяють розвитку таких якостей, як відповідальність, толерантність, вміння співпрацювати, що робить позитивний вплив на процес соціалізації особистості. Спорт, як складне і багатогранне соціальне явище, являє собою одну з самостійних підсистем, яка володіє своїми цінностями, функціями, закономірностями розвитку. Володіючи відносною самостійністю, ця підсистема не існує ізольовано від інших підсистем суспільства, держави, а тісно пов'язаний з усіма сторонами суспільного життя людей: політикою, ідеологією, економікою, культурою, освітою і т.д. Спорт як соціальний інститут задовольняє різні соціальні потреби особистості, перш за все в підтримці фізичного здоров'я, соціального самопочуття, робить широке вплив на основні сфери життєдіяльності суспільства. Він впливає на національні відносини, ділове життя, суспільне становище, формує моду, етичні цінності, спосіб життя людей. Феномен спорту має потужну соціалізируючої силою. Політики

розглядають спорт як національне захоплення, здатне згуртувати суспільство єдиною національною ідеєю, наповнити своєрідною ідеологією, прагненням людей до успіху, до перемоги. Саме в спорті найбільш яскраво проявляються такі вагомні для сучасного суспільства цінності, як рівність шансів на успіх, прагнення бути першим, перемогти не тільки супротивника, але і самого себе. Спортивна діяльність необхідна і для соціальної адаптації молоді, тому що заняття спортом підвищують самооцінку, самоповагу, допомагають виховати віру в свої сили і можливості, а також уміння ними скористатися. Ціннісний потенціал спорту дозволяє вирішувати цілий ряд виховних завдань, дає великі можливості не тільки для фізичного і спортивного вдосконалення, а й для морального, естетичного, інтелектуального і трудового виховання. Цей потенціал необхідно використовувати повною мірою, оскільки це найменш витратний і найрезультативніший важіль форсованого морального і фізичного оздоровлення нації. За допомогою спорту реалізується принцип сучасного життя - «розраховувати на самого себе». Це означає, що досягнення успіху залежить перш за все від особистих, індивідуальних якостей людини - честолюбства, ініціативи, працьовитості, терпіння, вольових якостей. Фізкультурно-спортивна діяльність сприяє мобілізації функціональних, психологічних і фізичних можливостей організму, опосередковано впливаючи на створення запасу, своєрідного резерву для відповіді на нештатні зовнішні впливи, які потребують термінової мобілізації функціональних сил людини. Однак, говорячи про позитивні моменти соціалізації засобами спорту, не можна не сказати про негативні факти розвитку сучасного спорту, які серйозно впливають на його цінності. Погоня за медалями і рекордами іноді призводить до виникнення таких негативних явищ в спорті, як прагнення до перемоги будь-якою ціною, допінг, рання спеціалізація і т.д.

Тому завдання фахівців в галузі фізичної культури зробити все можливе, щоб зберегти феномен спорту для благородних цілей розвитку особистості і суспільства.

Література:

1. Коломнікова Т., Воронін А., Слепова Л.Н., Хаїрова Т.Н., Діжонова Л.Б. Роль спорту у розвитку суспільства // Успіхи сучасного природознавства. - 2013. - № 10. - С. 206-207

Козуліна С. О.

доцент кафедри державознавства і права
Одеського регіонального інституту державного управління,
к.держ.упр., доцент

Козулін В. І.

завідувач відділом КУ «Одеське обласне
бюро судово-медичної експертизи»

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Поняття публічної служби містить стаття 4 Кодексу адміністративного судочинства України, а саме: «...публічна служба – діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування» [4]. У законодавстві України містяться такі державно-правові категорії, як «державна служба», «державний службовець», «служба в органах місцевого самоврядування», «посадова особа місцевого самоврядування», а ось поняття «публічний службовець» в Україні законодавчо досі не визначено. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови надається наступна дефініція поняття «службовець» - той «...хто займається розумовою працею, а також фізичною працею, пов'язаною не з виробництвом, а з обслуговуванням кого-, чого-небудь» [1].

У законодавстві України про охорону здоров'я терміни «послуга» та «служба» застосовуються неодноразово, так наприклад, в Основах законодавства України про охорону здоров'я містяться дефініції понять «послуга з медичного обслуговування населення (медична послуга)» та «реабілітаційна послуга», а також визначаються окремі особливості статусів санітарно-епідеміологічної, судово-медичної, судово-психіатричної служб, служб центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Одним з основних принципів охорони здоров'я є «...демократизм і загальнодоступність медичної і реабілітаційної допомоги та інших послуг в сфері охорони здоров'я» [5].

Проте, надаючи медичні послуги, працівники сфери охорони здоров'я України в більшості випадків до публічних службовців не належать (виключення тут становлять державні службовці органів виконавчої влади та посадові особи місцевого самоврядування – Міністерства охорони здоров'я, Національної служби здоров'я України, департаментів охорони здоров'я та ін.). Але, цікаво, що у Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників «Випуск 78 Охорона здоров'я» до керівників закладів охорони здоров'я міститься така кваліфікаційна вимога як наявність вищої освіти II рівня за ступенем магістра спеціальності галузі знань "Управління та адміністрування" або "Публічне управління та адміністрування" тощо [2]. До того ж, не маючи статусу публічного службовця, медичні працівники комунальних закладів охорони здоров'я надають експертні судово-медичні та судово-психіатричні висновки, що є вагомими доказами у слідчому і судовому процесах, а також нерідко входять до складу медичних комісій, видають листки непрацездатності, різного роду медичні довідки і т.і.

Аналіз даних, що наводяться у науковій літературі свідчить, що в багатьох зарубіжних країнах медичні працівники є державними або публічними службовцями. При цьому останнім терміном охоплюється служба в органах державної влади – державна служба та служба в органах місцевого самоврядування – муніципальна служба, і найчастіше немає принципів відмінностей у статусі цих службовців. Крім того, загальновідомим є поділ публічної служби на мілітаризовану та цивільну службу. А у деяких європейських країнах (Латвія, Польща, Естонія та ін.) цивільну службу ще розмежовують на загальну та спеціалізовану, яка покликана забезпечувати діяльність держави у вузьких сферах (дипломатична, консульська та ін.). До загального корпусу цивільних службовців належать і працівники сфери охорони здоров'я. У країнах англо-американської правової системи термін «публічна служба» поширюється на усі організації публічного сектору, а відтак статус публічного службовця – на більшість його працівників, в тому числі лікарів [6].

У країнах романо-германської системи права існує досить велике розмаїття підходів до сфери публічної служби. Зокрема у Франції служба в адміністраціях держави, регіонів, департаментів, комун, а також в їх публічних установах охоплюється поняттям «публічна служба» і до публічних службовців відносяться лікарі публічних закладів охорони здоров'я. Медична публічна служба

навіть окремо виділяється у загальному Статуті публічної служби цієї країни. Статус державних службовців має більшість працівників сфери охорони здоров'я в Іспанії, публічними службовцями є терапевти та лікарі, які працюють у муніципальних лікарнях Португалії та Японії [3].

Слід зауважити, що у багатьох зарубіжних країнах діють спеціальні кодекси (закони), що регулюють публічну службу. Наприклад, у Грузії, Естонії, Литві – це Закон про публічну службу, у Польщі – Закон про цивільну службу, у Греції – Кодекс цивільних службовців, у Канаді – Закон про зайнятість на публічній службі, у Франції, як було вказано вище, Статут публічної служби тощо [6].

Отже, враховуючи досвід зарубіжних країн і пропозиції, що містяться у науковій літературі [3], підтримуємо необхідність прийняття Закону України «Про публічну службу», в якому варто вдосконалити поняття «публічна служба» і надати визначення «публічний службовець». Крім того, беручи до уваги публічність послуг з медичного обслуговування населення, вважаємо за доцільне і надання статусу публічного службовця всім медичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

2. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова. – Донецьк : ТОВ. ВКФ «БАО», 2008. – 704 с.
3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників «Випуск 78 Охорона здоров'я» : затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2002 № 117 / Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#Text>
4. Князевич В.М., Васюк Н.О., Савіна Т.В. Публічна служба у сфері охорони здоров'я в Україні та світі : нормативно-правовий аспект / В.М. Князевич, Н.О. Васюк, Т.В. Савіна // Інвестиції : практика та досвід. – 2017. - № 14. – С. 74-78.
5. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс] : закон України від 06.07.2005 (чинний у ред. Закону України від 03.10.2017 / Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс] : закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-ХІІ : ред. від 02.04.2020 / Офіц. веб-сайт Верхов. Ради

України. – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

7. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимощука В.П., Школика А.М. – К. : Конус – Ю, 2007. – 735 с.

Leo Krasnozhon

Loyola University, New Orleans

ECONOMIC FREEDOM AND ECONOMIC LIBERALISM IN POST-SOVIET UKRAINE

Since the early 1990s, Ukraine has remained a society with low level of political freedom and low level of economic freedom despite market-oriented and democracy-building reforms. The Hayek-Friedman hypothesis states that countries with high levels of political freedom must also have high levels of economic freedom (Lawson and Clark, 2010). In other words, economic freedom is a necessary condition for political freedom. In Ukraine, economic freedom has hit rock bottom in the world rankings and it has remained there for years (Bunyk and Krasnozhon, 2018). Similarly, level of political freedom in Ukraine has remained low. While other post-socialist countries like the Czech Republic, Poland, and Georgia have more successfully formed and maintained market economies and liberal democracies, Ukraine has gone from one political crisis to another.

Structural explanation of political development offers a combination of conditions necessary for democratic consolidation, including quality of political institutions, effectiveness of civil society, legal origins, globalization, modernization, and structure of economy (Krasnozhon, 2013). However, the structural approach ignores that social arrangements like culture are also necessary conditions for democratization (Boettke, 2001). In Ukraine, social experience with socialist legal origins shapes less favorable institutional environment for democratic consolidation as compared to society with non-socialist legal traditions because the socialist legal traditions ignore such democratic norms as respect for the rule of law, protection of individual rights, accountability of government, respect for the tolerance and pluralism in society (Krasnozhon, 2013).

Economic freedom, however, promotes these important democratic norms. A country with high level of economic freedom must have a local knowledge that is favorable towards democracy. The local knowledge

includes skills, norms, conventions, and culture shaped by individual experience (Hayek, 1945). Thus, this paper examines public attitudes towards economic liberalism, which rests on rule of law, limited government, regulatory efficiency, and open market economy, and its presence in public discourse, government, and academia in Ukraine. I argue that, in Ukraine, economic liberalism is not a prevailing system of beliefs about social relations.

Ukraine is one of very few post-socialist economies which has not recovered since the supply-side recession that followed the end of socialism. Ukraine's GDP per capita (PPP) decreased from \$9,564 in 1991 to \$7,668 in 2016 (World Bank, 2017). Public opinion surveys illustrate the negative social experience with market-oriented reforms. Public opinion polls demonstrate that government institutions and market reforms receive the lowest approval rating (Subtelny, 2009). Renationalization receives support of 43 percent of Ukrainians (Denisova et al., 2009). Between 1992 and 2006, public approval of land privatization dropped from 65 percent to 25 percent and public support of liberalization of the market in agricultural land decreased from 39 percent to 21 percent (Panina, 2006). In 2005, another public opinion survey showed that 60 percent of Ukrainians strongly disagreed with the large-scale privatization (Paskhaver and Verkhovodova, 2006). According to the World Values Survey (2020), only 19 percent of Ukrainians agree that private ownership of business should be increased as compared to 60 percent of Americans.

Next, economic liberalism has very few voices in public discourse, government, and in academia. The most influential liberal thinkers today are representatives of the old generation of liberals who introduced market reforms in the 1990s: Oleksandr Paskhaver (b. 1945), Viktor Pynzenyk (b. 1954), and Volodymyr Lanovyi (b. 1952). These economists agree that privatization has been mainly a rent-seeking process rather than a wealth-creating reform. Privatization requires the rule of law, contract enforcement, and antitrust regulations to foster competition and efficiency. In the absence of market-oriented institutions, privatization creates cronyism and oligarchy that stifles competition and undermines the culture of economic liberalism.

In Ukraine, privatization transferred the "commanding heights" of the economy - steel, coal, heavy machinery, etc. - to oligarchs and subsequently disrupted democratization (Paskhaver and Verkhovodova, 2006). In Ukraine, ex-Soviet bureaucrats who had been de facto owners of public enterprises embezzled management rights to gain control rights.

Soviet Ukraine had been one of four top steel producers in the world. In the 2000s, steel products constituted about 40 percent of Ukraine's total exports. In 2002, about 300 of the MPs in the 450-member legislature had personal wealth equivalent to a U.S-dollar millionaire (Subtelny, 2009).

Thus, the classical-liberal dilemma of political economy can be formulated as the task of designing and establishing a constitutional contract that empowers legal state capacity (law and order enforcement, provision of public goods) and constrains fiscal state capacity (tax collection and redistribution). Paskhaver (2003) argues that post-Soviet countries skipped an essential stage of social contract that would establish rules of the game from "behind a veil of ignorance." In Ukraine, the government did not use democracy-building and market-oriented institutional mechanisms such as restitution of private property expropriated by the Communist regime or lustration of ex-Soviet bureaucrats. Pynzenyk (2011: 54-57) writes that Ukrainian reformers have failed to constrain government embezzlement and to empower the state to provide public goods such as national defense, infrastructure, welfare system, and environmental protection. The state and the citizenry entered a social contract of *noncompliance* with the rule of law (Paskhaver and Verkhovodova, 2006: 312).

References

1. Boettke, P. J. 2001. Calculation and coordination. PAGE. London: Routledge.
2. Bunyk, M., and L., Krasnozhon. 2018. "Economic Liberalism in Ukraine" *Econ Journal Watch*, 15(1): 83-104.
3. Denisova, M., T.E. Frye, and E. Zhuravskaya. 2009. Who Wants to Revise Privatization? The Complementarity of Market Skills and Institutions. *American Political Science Review* 103(2): 284–304.
4. Hayek, F. A. 1945. The use of knowledge in society. *American Economic Review*, 35(4): 519-530.
5. Krasnozhon, L. 2013. "Institutional Stickiness of Democracy in Post-Socialist States: Can Prevailing Culture Explain It?" *The Review of Austrian Economics*, 26(2): 221-237.
6. Lawson, R., and J.R. Clark. 2010. "Examining the Hayek–Friedman hypothesis on economic and political freedom," *Journal of Economic Behavior & Organization*, 74(3): 230-239.

7. Panina, N. 2006. *Ukrains'ke Syspil'stvo 1992–2006: Sociologichny Monitoring* [Ukrainian Society 1992–2006: Sociological Monitoring]. Kyiv, Ukraine: Sophia Press.
8. Paskhaver, O. 2003. Ukrainian Reform or Nobody Loves Privatization. *Sociologia: Teoria, Metody, ta Marketing* Vol. 4.
9. Paskhaver, O., and L., Verkhovodova. 2006. Privatization Before and After the Orange Revolution. *Case Studies and Analyses* 319, Kyiv: Center for Economic Development, pp. 288-317.
10. Pynzenyk, V. 2011. Man and State. In *Liberal Discourse Mass Media* in ed., V.F. Ivanov, Kyiv: Akademia Ukrainskoy Pressy: 47-61.
11. Subtelny, O. 2009. *The History of Ukraine*, 4th ed., Toronto: University of Toronto Press.
12. World Bank. 2017. World Development Indicators: Ukraine, Country Profile. Online Source: <https://data.worldbank.org/country/ukraine?view=chart>
13. World Values Survey. 2020. World Values Survey Wave 7. Online Source: <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSONline.jsp>.

Кубко В. П.

науковий керівник - кандидат наук, доцент
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Жовтобрух О. О.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ШОКОВА РЕКЛАМА В СУЧАСНОМУ МЕДІАКОНТЕНТІ

Застосування шокових образно-змістових елементів у рекламній діяльності ще з початку її зародження вважалося новаторським підходом. Із плином часу ця теза не втратила своєї актуальності, позаяк кожна нова рекламна інформація, яку прагнуть виділити її творці, має викликати активну реакцію аудиторії й спричинити конкретну відповідну дію.

Звернення до теми шоку в рекламі зумовлено потребою вирішення низки теоретичних і практичних завдань, а саме: опису історичних витоків цього феномену, аналізу динаміки розвитку

зазначеної форми реклами та її інтеграції в сучасне українське суспільство.

Закордонні вчені почали досліджувати вплив шокуючої рекламної комунікації у 80-х роках ХХ ст. З точки зору психології ефективність провокації й епатажу полягає в тому, що коли атаці піддаються культурні норми, людина підсвідомо захищається, відстоюючи свої уявлення. І в цей момент вона, сама того не бажаючи, максимально активно сприймає повідомлення. Європейська преса навіть запропонувала новий термін – shockvertising, або шокова реклама, – для опису потужної тенденції у світовому рекламному бізнесі [1].

У вітчизняній теорії реклами означена проблема набула популярності з кінця 90-х років ХХ ст. Зацікавлення науковців неетичністю рекламного контенту зумовлене тим, що з поширенням реклами на пострадянському просторі, із загостренням конкурентної боротьби в сучасних ринкових обставинах стали нещадно порушуватись усталені норми етики та моралі задля залучення уваги споживачів та реалізації рекламованого товару.

Шокова реклама – це тип рекламної комунікації, яка здійснюється шляхом демонстрації поведінки, що зумисне порушує загальноприйняті норми моралі, правила та табу, використовує емоційно сильні та яскраві образи, котрі легко привертають увагу та стимулюють активне сприйняття поданої інформації [1, 209].

Як зауважує С.А. Шомова, шок в рекламі – це не просто спроба торкнутися тем, що більш-менш «табуйовані» в культурній парадигмі «пристойного товариства» (секс, насильство, садизм, збочення і т.д.). Це принципове і навмисне порушення табу, створення текстів чи ілюстрацій, що викликають острах або обурення у рядового представника тієї чи іншої культури [4].

В основі неоднозначності феномену шокової реклами лежать принципи культури постмодернізму, і поява такого типу реклами зумовлена специфікою сучасної культури, яка тяжіє до змішування стилів, порушення усталених норм поведінки, підміни цінностей, відсутності сакральних речей тощо. Ці ознаки власне й знайшли своє втілення в контекстуальній специфіці шокової реклами.

На сьогодні основною дієвою стратегією реклами стає «робота на емоції», тиск на емоційну сферу сприйняття рекламного

повідомлення. Водночас нині спостерігаємо певний зсув у ціннісних орієнтаціях суспільства й незначне емоційне притуплення аудиторії. Саме тому використання агресивних рекламних технологій, які безжально «б'ють» по почуттях і бажаннях споживачів, сьогодні так актуально. Реклама в основному апелює до шоку, насильства, а також продовжує активно експлуатувати еротику тіла.

Проаналізувавши понад 400 прикладів шокових рекламних повідомлень у хронологічних рамках з 1990 року (вихід першої шокуючої рекламної кампанії торгівельної марки Benetton) до 2020 року, можемо виділити візуальні та вербальні складові рекламного повідомлення, які розкривають комунікаційний потенціал шокової реклами:

- у такому рекламному повідомленні візуальний складник, як правило, переважає над вербальним, оскільки для цього типу реклами характерною є надмірна символізація та порушення табуованих, сакральних тем (цілісність тіла, цнотливість, жертвоприношення та ін.);

- за деяким винятком, вербальний складник доповнює рекламну ідею та разом з візуальним складником формує завершене повідомлення, тобто функціональне сполучення частин тут є традиційним для реклами;

- текст у шоковому рекламному повідомленні можна класифікувати таким чином: а) суто інформативний текст; б) текст, смислове навантаження якого протиставляється змісту візуального складника; в) текст, у якому основним є гумористичне навантаження;

- проведений аналіз прикладів шокової реклами виявив, що на пострадянському просторі в шокових рекламних повідомленнях (12% від загальної кількості проаналізованих прикладів шокової реклами) переважає вербальний складник: активно використовуються мовленнєві перверзії та сексуалізується текст, менше уваги приділено візуальному складнику рекламного повідомлення.

Результати проведеного дослідження доводять неоднозначну позицію шокової реклами на сучасному ринку та підтверджують її вплив на свідомість реципієнтів. Незважаючи на те, що традиційні рекламні форми мають сильні позиції на світовому й вітчизняному

ринку, рекламодавці все частіше послуговуються неординарними та провокаційними рекламними матеріалами, які принципово вирізняються в стандартизованому потоці інформації, порушують татуйовані теми та містять специфічну інформацію-загадку, яку споживач має декодувати.

Дієвій шоківій рекламі повинні бути властиві такі характеристики [4]: контрастність, одноразовість, правильний вибір теми, наявність концептуальної ідеї, алегоричність, уміння «пройти по тонкій кризі» у взаємодії з цільовими аудиторіями – можновладцями, журналістами, споживачами та ін.

Можемо говорити про те, що з кінця ХХ століття сучасна реклама займається пошуком більш виразних образів, які покликані запам'ятатися споживачам, залишитися в них у «підкорковій частині мозку» і викликати стійкі асоціації з товаром. Як правило, для встановлення таких міцних зв'язків між споживачем і торговельною маркою необхідно щось більше, ніж просто якісна продукція – це, як правило, «стиль життя» бренду, який споживач перекладає на себе. Для більшої привабливості, компанії використовують агресивні елементи шоку: насильство та еротичу, що значно посилюють ефект впливу на аудиторію, а також прищеплюють людині нові цінності, характерні для певної торгової марки і її цільової аудиторії.

Список використаних джерел:

1. Альпеншталь А. Инструменты рекламы XXI века: эпатаж, скандал, информационная война. URL: <http://www.management.com.ua/marketing/mark091.html> (Дата звернення 06.04.2021).
2. Андрєєва О. С. Девіантна та шокова реклама: дефініція та співвідношення понять. *Наукові записки Інституту журналістики*: наук. Збірник; гол. ред. В.В. Різун, КНУ ім. Т. Г. Шевченка. Київ: 2014. Т.57. С. 209-215.
3. Хавкіна Л. М. Сучасний український рекламний міф: монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 352 с.
4. Шомова С. А. Шоковые технологи современной рекламы. *Медиаскоп*. 2016. №4. URL: <http://mediascope.ru/node/946> (Дата звернення 15.01.2021).

Кубко В.П.

к.філос.н., доцент кафедри інформаційної
діяльності та медіа-комунікацій
Державного університету «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Панькевич О.О.

к.пед.н., доцент кафедри інформаційної
діяльності та медіа-комунікацій
Державного університету «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

**РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ
У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИЧНОГО ІМІДЖУ**

Формування політичного іміджу – це складний і багатоступеневий процес, що включає в себе певні стадії. Найбільш важливими є очікування і вимоги цільової аудиторії до політичного лідера або партії, впровадження необхідних характеристик у сформований імідж; просування сформованого іміджу за допомогою засобів масової інформації; корегування основних параметрів іміджу відповідно до потреб цільової аудиторії.

У процесі формування політичного іміджу визначення найбільш ефективних методів, прийомів і способів впровадження іміджу в масову свідомість є особливо важливим завданням під час розробки іміджевої стратегії. Формування політичного іміджу й впровадження його в масову й індивідуальну свідомість громадян здійснюється у процесі політичної комунікації за допомогою спеціальних засобів інформаційно-психологічного впливу, таких як політична реклама, політична пропаганда й політичний PR.

Для застосування перерахованих методів і прийомів формування іміджу необхідне комунікаційне середовище, сукупність умов, що дозволяють громадянам здійснювати передачу, обмін інформацією шляхом взаємодії один з одним. У зв'язку з цим зростає роль і значення засобів масової інформації (*тут і далі* ЗМІ). Усе більш важливу роль відіграє характер взаємодії ЗМІ й органів влади. При цьому чітко проявляється двоїста роль самих ЗМІ в системі «держава – ЗМІ – громадянське суспільство». З одного боку, ЗМІ в силу своєї природи, об'єктивно в більшому або меншому ступені

включені в управлінський механізм державних структур. З іншого, вони орієнтовані на задоволення інформаційних потреб і інтересів як окремої особистості, так і всіх соціальних інститутів. Крім цього, характер взаємовідносин у системі «держава – ЗМІ – громадянське суспільство» багато в чому визначається особливостями історичного розвитку України [1].

Завдання органів влади в цих умовах – забезпечення політичної рівноваги, балансу інтересів, стабільності. Від того, як взаємодіють суб'єкти інформаційного простору в системі «органи влади – ЗМІ – суспільство», залежить рівень розвитку демократії в суспільстві й державі. Тому проблема узгодження позицій державних і суспільних структур, соціальних інститутів і спільнот у формованому ЗМІ інформаційному просторі стає досить актуальною й вимагає глибокого наукового дослідження. ЗМІ є одним з основних каналів передачі інформації про партію, лідера, об'єднання, державну владу й, відповідно, формують про них певне уявлення (імідж).

Багато українських політологів та науковців, аналізуючи інформаційний чинник у трансформації і модернізації сучасного українського суспільства, пов'язують його основні функції, типи і характер прояву з політичними лідерами. Виходячи з цього, певний інтерес викликають роботи В. Андрущенка, М. Головатого, В. Журавського, М. Михальченка, М. Кармазіної, Ф. Рудича та багато інших.

Особлива увага у вітчизняній науці приділяється ролі засобів масової інформації. М. Вершинін, Р. Калюжний, З. Партико, О. Рубанець розглядають засоби масової інформації з погляду політичної комунікації, їх ролі в політичному процесі, формування інформаційної еліти в Україні, ролі ЗМІ у виборах, у процесі державного будівництва. Також розглядаються ЗМІ як інструмент формування іміджу політичних лідерів в умовах становлення державності. Такі дослідники, як О. Гриценко, В. Ковалевський, В. Литвин, І. Радзієвський, О. Соснін та ін., приділяють увагу вивченню особливостей становлення інформаційного суспільства в українських реаліях через основні завдання і напрями державної інформаційної політики [3].

За допомогою своїх інститутів інформаційна влада впливає на політичну свідомість і політичну діяльність як через спеціальні політичні комунікації, так і опосередковано – через ЗМІ, систему освіти, просвіти і т.д.

У наш час сучасні комунікації відіграють таку роль, що реальні події лише тоді стають значимими, коли вони представлені в ЗМІ. Якщо, наприклад, політик випадає з поля зору представників мас-медіа, ЗМІ припиняють висвітлювати його діяльність, його швидко забувають потенційні виборці. Розвиток засобів масової інформації і, насамперед, телебачення призвів, до появи можливості практично миттєвого «розкручування» нового лідера.

Суб'єктом політичного процесу лідера робить те, що завдяки своїм непересічним якостям, він стає на чолі соціально-політичного руху для реалізації його цілей. З цією метою лідер наділяється владними повноваженнями, тобто правом направляти людей і розпоряджатися матеріальними, духовними, інформаційними тощо цінностями.

Тенденція до персоналізації політики в більшості випадків є результатом впливу саме засобів масової інформації, зростанням уваги до політичних шоу, тенденції до медіатизації політики взагалі. На думку М. Головатого, така тенденція для України характерна і склалася історично [2, 51].

Важливим є той факт, що ефективність механізму формування іміджу політичного лідера в Україні значним чином залежить від контролюючих впливів ЗМІ як вагомого політичного інституту на владу й громадську думку.

Імідж політичного лідера формується на основі як мінімум двох основних факторів: очікувань виборців та індивідуальних особливостей самого політика. Однак варто враховувати, що в сучасному політичному житті, коли широко використовуються ефективні методи політичної реклами у ЗМІ та здійснюється потужний і всеохоплюючий тиск на громадську думку, імідж «лідера-для-публіки» може значно відрізнятись від «лідера-реальної особистості». Імідж поєднує ряд внутрішніх і зовнішніх факторів, які відображають погляд на імідж з різних позицій: як зі сторони свого я, так зі сторони інших, зі сторони реалій; і з боку бажань. Слід мати на увазі, що власне імідж не дає повного зображення політика, а створює оптимальний образ у конкретній соціально-політичній ситуації.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку суспільства особистий образ політика набуває великого значення остільки, оскільки політичні платформи кандидатів у президенти чи різних політичних партій стають схожими одна на одну. Тому створення

позитивної репутації політика сприяє формуванню довіри населення до нього, до політичної сили, яку він уособлює.

Список використаних джерел:

1. Байрачна Л. К. Роль засобів масової інформації у формуванні політичного іміджу державної влади. *Інформація і право*. 2013. № 3. С. 97-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2013_3_11 (дата звернення 11.04.2021).
2. Головатий М. Ф. Політичний менеджмент: Навчальний посібник. Київ: МАУП, 2005. 264 с.
3. Луценко К.В. Політична реклама як іміджева технологія у системі комунікації та маркетингу : авт. дис. на здоб. наук. ступ. канд. політ. наук: спец. 23.00.02. Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2006. 16 с.

Кудлай І.В.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ВПЛИВ СВІТОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

Глобальне управління являє собою політичний процес, в ході якого, за відсутності верховної світової влади, встановлюються ясно виражені цілі для людства в цілому. Під "інтеграцією" в найширшому значенні розуміється виникнення нової спільності з перш розрізнених частин. Інтеграція за типом Європейського Союзу в цьому зв'язку постає як форма і спосіб регіональної реакції на глобальні виклики, а залучення – як метод поширення транснаціонального управління шляхом розширення кола його суб'єктів і об'єктів. У контексті європейської інтеграції багаторівневе управління безпосередньо зачіпає громадян в їх повсякденному житті.

У сучасних умовах саме інформація здатна активізувати управління свідомістю масової аудиторії за допомогою нових технологій, не тільки ідейно об'єднуючи людей, що живуть далеко один від одного, але і використовуючи технічні та технологічні конструкції надавати їм можливість безперервно спілкуватися один з одним, не рахуючись з тимчасовими і митними бар'єрами. Засоби

масової інформації, володіючи винятковими можливостями у сфері інформаційного суспільства, безперервно впливаючи на масову свідомість, відіграють виняткову роль у створенні наших уявлень про навколишній простір. Виступаючи в якості особливої сили, здатної згуртувати або роз'єднати суспільство, створити сприятливі передумови для його розвитку, ЗМІ набувають нову інформаційно-комунікативну якість, яку можна назвати глобальною за ступенем проникнення в усі сфери життя суспільства або окремих соціальних груп.

Враховуючи все більш актуальну проблему модернізації українського суспільства та його переходу на інноваційну модель розвитку, керівництво в останні роки помітно активізувало свої зусилля зі стимулювання розвитку галузі високих технологій, створенню умов для формування національної інноваційної системи. Сучасний інформаційний простір сьогодні можна образно пов'язати з поняттям «інформаційний вибух». Суть його полягає в різко збільшеному потоці найрізноманітніших повідомлень, що мають властивість розширюватися, доповнюватися і збільшуватися з неймовірною швидкістю і кількісним повторенням. Можна з упевненістю говорити про те, що сьогодні людство виявилось не в змозі «переварити», осмислити, засвоїти, а найголовніше – якісно застосувати той обсяг різноманітної інформації, який саме ж і створило.

Сучасний інформаційний простір являє собою не тільки складну, багатоярусну структуру, націлену в тому числі і на вирішення завдань створення і поширення інформації, а й багатопрофільний процес, пов'язаний з формуванням політичної, економічної, культурної та наукової еліти, прихованою взаємодією з великим бізнесом, підвищення зацікавленості власника у співпраці та підтримці інформаційної сфери і т. д. Складаються нові, часом не всіма прораховані і зрозумілі відносини на цьому ігровому полі, припускають зміну звичних схем і усталених старих підходів до розуміння ЗМІ, як одноосібних рупорів і глашатаїв в інформаційному полі, уникнення дискусій і гострих, злободенних проблем і тем змінюються і будуть неминуче змінюватися на плюралізм думок і поглядів, багатополлярність суджень і підходів.

Інформатизацію суспільства дозволено розглядати як непростий суспільно-народногосподарський, соціально-економічний і науково-технічний процес задоволення потреб людей, організацій,

країн, всіх текстур спільноти в інформації на базі створення і застосування новітніх інформаційних технологій.

Розглядаючи питання, що стосуються інформаційного суспільства, потрібно ще зазначити, ніби інформаційне середовище суспільства - це сукупність інформаційних ресурсів, система формування, поширення та застосування інформації, інформаційної інфраструктури.

Що стосується Інтернету, то всесвітня інформаційна павутина ще не стала всеосяжною, але вона вже сьогодні має великий вплив на наше життя. Даний процес йде швидше, ніж дозволено собі уявити. З технічного винаходу він перетворився в безумовний парадокс, який надає великий вплив на всі сторони життя населення Землі. Не викликає жодних сумнівів той факт, що розвиток інтернет-технологій відкриває перед суспільством безліч перспектив і дає надію на якісний прорив в самих різних сферах. Що стосується глобалізації, то розвиток цього процесу вже дозволяє говорити про глобальне інформаційне суспільство і єдиний інформаційний простір.

Взагалі, інформаційний простір являє собою сукупність об'єктів, що вступають один з одним в інформаційну взаємодію, а також самі технології, що забезпечують цю взаємодію. Інформаційний простір утворюється інформаційними ресурсами, засобами інформаційної взаємодії та інформаційною інфраструктурою. Інформаційний простір має своїм центром суб'єкт, який в процесі своєї діяльності створює інформацію, привласнює її, накопичує і передає. Таким суб'єктом може виступати людина, або соціальна група, а також компанії, органи державного управління – всі, хто в ході здійснення діяльності використовує можливості сучасних інформаційних технологій, але в будь-якому випадку інформаційний простір не може існувати без діяльності людини.

Глобалізація інформаційного процесу неминує призведе до акумуляції демократичних тенденцій, підвищення рівня різноманітності і багатовекторності, зростання уваги політичних і суспільних інститутів до інформаційної сфери. Проблема такої "уніфікації" ЗМІ як нової інформаційної моделі, що відповідає рівню сучасного розвитку соціуму і викликаній значним збільшенням обсягу інформаційного потоку, буде висуватися на одне з провідних місць в освоєнні інформаційного простору.

Цілями формування та розвитку інформаційного простору України є: забезпечення проголошених Конституцією України прав

громадян на інформацію; створення такого інформаційного потенціалу, який необхідний для стійкого розвитку суспільства; забезпечення контролю з боку громадян і громадських організацій за діяльністю органів влади; захист авторських (суміжних) прав і прав майнової власності на інформаційні ресурси, інформаційні технології та засоби їх забезпечення.

Довгострокова стратегічна мета державної інформаційної політики України - це формування відкритого інформаційного суспільства. Причому в основу цього формування має лягти розвиток єдиного інформаційного простору України як простору цілісної держави. Для формування українського інформаційного суспільства не менш важлива інтеграція українського інформаційного простору у світове з урахуванням національних особливостей та інтересів при забезпеченні інформаційної безпеки. Єдність інформаційно-комунікаційного простору визначальним чином впливає на територіальну цілісність держави, державність як таку.

Створення єдиного інформаційного простору - складний інтегративний процес. Інформаційний простір має яскраво виражений соціальний аспект і може трактуватися як сфера відносин людей з приводу інформації.

Глобальний інформаційний простір забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів. Найголовніше, що інформація стала продуктом в інформаційній економіці, елементом системи державного управління при взаємодії з соціумом. Про це свідчить активне впровадження цифрових технологій на прикладі розвитку електронної держави, електронного уряду, електронної демократії, електронних соціальних і господарюючих мереж.

Таким чином, розуміючи сучасний інформаційний простір як неминучий компонент сучасності, як середовище поширення інформації в соціумі, що знаходиться під впливом політичних, економічних, культурних, технологічних та інших факторів, слід уявляти, що наслідки його постійних глобально-геополітичних змін залежать від умов історичного розвитку країни, особливостей її законотворчої діяльності, активної участі журналістів у формуванні масової свідомості. Разом з тим, слід не забувати, що не менш важливим є також збереження особливостей національного інформаційного простору в рамках окремо взятої держави.

Список використаних джерел:

1. Алямкін Р., Федорін М. Правове забезпечення національної інформаційної безпеки. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 4. С. 91-96.
2. Дубас О. П. Інформаційно-комунікаційний простір: поняття, сутність, структура. К., 2010. С. 223-232.
3. Кудлай І. Глобальний інформаційний простір сучасності. / *Філософія та гуманізм.* – 2020. – Вип.1(11), Одеса, ОНПУ. Ст. 67-80.
4. Паршин П. Б. Глобальное информационное общество и мировая политика. Аналитические доклады ИМИ. М.: МГИМО-Университет, 2009. № 2 (23).
5. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. М.: Аспект-Пресс, 2005.
6. Ханін І. Г. Інформаційно-технологічні передумови формування постіндустріального суспільства як концепції нової глобальної цивілізації, ТОВ «ДКС-центр», *Ефективна економіка* № 9, 2012.
7. Щупленков О. В., Щупленков Н. О. Проблеми інформаційно-комунікаційного потенціалу сучасного суспільства. *Соціодинаміка*. 2013. № 12. С. 70-96. URL: https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=10537

Кудлай І.В.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Мікуліна Т.

Здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ДІАЛОГ КУЛЬТУР І ПРОБЛЕМИ ДІАЛОГІЧНИХ ВІДНОСИН

Людство багатоліке і різноманітне. Взаємопроникнення традицій, звичаїв, способу життя проявляється на всіх етапах розвитку світової цивілізації. В умовах глобалізації проблема взаєморозуміння, відкритості, діалогу культур Схід - Захід видається важливою і необхідною з усіх точок зору, в тому числі - в плані взаємозбагачення культур і народів. Глобалізація, з одного боку,

дозволяє народам краще розуміти один одного, пропонуючи для цього єдину мову, а з іншого - призводить до нерозуміння, тому по-різному розуміється учасниками міжкультурного діалогу. Процес глобалізації досить гостро поставив людство перед проблемою збереження національної ідентичності в новому міжкультурному просторі.

Міжкультурна комунікація займає одне з центральних місць при вивченні і оцінці сучасного стану людського суспільства, коли особливо важливо визначити оптимальні межі між глобалізацією і збереженням соціокультурного плюралізму, між терором і толерантністю. У процесі міжкультурної комунікації відбувається усвідомлення комунікантами соціальних норм «чужий» культури, що створює умови для успішної соціалізації та акультурації, що сприяють розвитку сучасної, відкритої до співпраці і творення мультикультурної особистості.

Взаємодія різних культур є багатовіковою традицією і нашого суспільного та державного життя, а національне різноманіття народів України - справжнім багатством країни.

Людина - істота соціальна, і одним з основних умов розвитку його особистості є спілкування з іншими людьми, культурами - так здійснюється міжкультурний діалог. Він і є одним з важливих показників духовної культури суспільства, а вона - ця культура соціуму - включає в себе такі компоненти, як духовна діяльність, духовні потреби, відносини в суспільстві.

Актуальним залишається вивчення проблеми культурних відмінностей і основ міжкультурної комунікації. Це і визначає діалог культур.

Діалог культур можна розглядати як «специфічний механізм трансляції культурних смислів, для виявлення властивостей якого і необхідно було виявити сутність формування смислів, особистісних характеристик мислення, особливостей свідомості людини». Тому діалог культур може бути визначено і як один з принципів побудови системи естетичного виховання, і як основа побудови системи викладання гуманітарних предметів.

Діалог культур тому може бути розглянутий і як найважливіший засіб збереження і виховання духовності, оскільки такий діалог розвивається між культурами як носій духовної складової загальнолюдського досвіду. У процесі культурного діалогу

люди не просто спілкуються, але збагачують один одного своїм духовним досвідом, своєю духовністю.

За самою своєю суттю діалог культур прямо пов'язаний з вихованням толерантності суспільства, бо толерантне ставлення до інших культур передбачає мобільність в свідомості такого ряду установок, що стосуються перш за все розуміння зв'язку між людиною, його культурою і процесом пізнання, що, як було зазначено вище, прямо впливає з діалогу культур. Діалог культур передбачає ще й активне формування цілого ряду компетентностей, пов'язаних з процесами комунікації і міжособистісного спілкування.

Отже, поняття «діалог культур» за своїм онтологічним змістом пов'язане з проблемами вироблення толерантного ставлення до інших культур і формування толерантності серед людства по відношенню до представників інших культур.

Список використаних джерел:

1. Данильян О. Глобалізація культури: протиріччя та тенденції розвитку [Електронний ресурс] / О. Данильян, О. Дзьобань – URL: <http://fil.nlu.edu.ua/article/download/109668/104660>
2. М'язова І. Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз) / І. Ю. М'язова. К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2008.
3. Осипова Г. Культура і діалог культур у контексті глобалізації. [Електронний ресурс]. / Г. Осипова, Н. Садовська. – URL: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=66888

Куз С.М.

аспірант кафедри державознавства і права
ОРІДУ ОНПУ
(Одеса, Україна)

ДЕЯКІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ МОДЕЛІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Система національно-патріотичного виховання населення України носить фрагментарний характер. Вона не вкорінена в правове поле держави, а отже відсутні й чіткі нормативно-правові механізми реалізації її діяльності.

Проблематика формування управлінської моделі національно-патріотичного виховання населення України набирає особливої гостроти в умовах ведення проти неї гібридної війни. Саме запровадження запропонованої автором управлінської системи національно-патріотичного виховання населення України зміцнить стійкість як держави так і суспільства.

Державне виховання є найвагомішою складовою національного виховання. Оскільки в жодній країні світу немає виховання «взагалі». Воно завжди має конкретно-історичну національно-державну форму вираження і спрямоване на формування громадянина, незалежно від його віку, конкретної держави, яка не може бути безнаціональною.

Неоголошена гібридна агресія проти України виявила низку серйозних стратегічних прорахунків у національно-патріотичному вихованні населення України. Аналізуючи наявні фрагменти нормативно-правового механізму формування управлінської моделі національно-патріотичного виховання населення України одразу доречно зауважити, що така модель досі не напрацьована. Маємо лише деякі нормативно-правові складові для такої моделі.

Доктор педагогічних наук професор НПУ імені М. П. Драгоманова академік Юрій Руденко пропонує застосовувати в щоденній роботі такий науковий термін як «національно-патріотичне виховання», який підкреслює і розкриває україноцентричність патріотизму.[5]

Слід підкреслити, що національно-патріотичне виховання населення України повинно сприяти етнонаціональній політиці держави: від «культурної мозаїки» до національного самоусвідомлення. Етнополітика на ґрунті національно-патріотичного виховання має сприяти інтеграції різних етнічних груп в єдину українську політичну націю, формувати почуття належності до неї.[1]

Найстрашніше для соціуму, коли в ньому рветься зв'язок між поколіннями і тому втрачається історична пам'ять. Любий агресор-завойовник прагне саме стерти у покороеного ним народу його історичну пам'ять. Робить він це різними методами: від деструктивного інформаційно-психологічного впливу, аж до методів застосування видуманого ним закону, чи підзаконного акту. Одне із стратегічних завдань національно-патріотичного виховання – це збереження історичної пам'яті народу. Саме історична пам'ять дає

поштовх до народження національної пам'яті, тієї пам'яті, що спонукає націю до переконливого державотворення, опираючись на коріння свого минулого.

Військово-патріотичне виховання є частиною національно-патріотичного і починати їх спільні кардинальні перетворення у суспільній свідомості потрібно із звичайної школи. Початкова військова підготовка, яка закладається в обсязі вивчення навчальної програми предмету «Захист вітчизни», має стати одним із головних предметів у школі, адже саме там закладаються основи військово-патріотичного виховання.[4]

З метою організації активного й безперервного процесу національно-патріотичного виховання населення України необхідна відповідна комплексна система. Під комплексною системою національно-патріотичного виховання населення України необхідно розуміти сукупність правових та нормативних механізмів, органів державної влади, громадських об'єднань та їх діяльність щодо формування у громадян України високої патріотичної свідомості, почуття вірності вітчизні, готовності до виконання конституційного та громадського обов'язку по захисту інтересів народу та держави.

За роки незалежної України створювалась і відповідна нормативно-правова база з питань патріотичного виховання, але її напрями, рішення та рекомендації змінювались разом із зміною політичних векторів, тому особливо видимого результату досягнуто не було. Зрозуміло, що подальший розвиток нормативно-правової бази з питань національно-патріотичного виховання має відбуватися комплексно та у стислий період часу шляхом підготовки нових та внесення змін до чинних нормативно-правових актів щодо закріплення в установленому порядку завдань та повноважень центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері національно-патріотичного виховання; створення єдиної нормативно-правової основи національно-патріотичного виховання в системі освіти; визначення комплексного механізму взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання.

На сьогодні в Україні діють «Стратегія національно-патріотичного виховання», затверджена Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 [6], Концепція Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання

на період до 2025 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. №1233-р [2], Національна молодіжна стратегія до 2030 року, затверджена Указом Президента України від 12 березня 2021 року №94/2021 [3].

Виходячи із логіки гострої потреби широкого національно-патріотичного виховання населення України, доречним вбачається напрацювання та прийняття відповідного Закону України «Про основи національно-патріотичного виховання населення України». Нові Закони України та нова редакція вже діючих повинні скласти надійну правову базу для організації ефективного й безперервного процесу національно-патріотичного виховання населення України.

Комплексна система національно-патріотичного виховання населення України повинна стати надійним фундаментом, що забезпечить українській державі та її населенню високу ступінь психологічної стійкості до всіх деструктивних спроб інформаційно-психологічних маніпуляцій.

Список використаних джерел:

1. Козловець М. «Етнонаціональна політика: від «культурної мозаїки» до національного самоусвідомлення» // «Голос України». – 16.05.2012. – С.14.
2. Концепція Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. №1233-р.// «Урядовий Кур'єр». – 27.10.2020 р. С.15.
3. Національна молодіжна стратегія до 2030 року, затверджена Указом Президента України від 12 березня 2021 року №94/2021. «Урядовий Кур'єр». – 16.03.2021 р. С.7.
4. Мостова Т. «Авторитарній педагогіці протистав гуманну» // «Голос України». – 27.09.2008р. – С.6.
5. Руденко Ю., Ілляш І. «Рівень виховання у дітей до Батьківщини має бути значно вищим» // «Голос України». – 20.11.2008 р. – С.10.
6. «Стратегія національно-патріотичного виховання», затверджена Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019// «Урядовий Кур'єр». – 21.05.2019 р. С.7-8.

Кузьмич М. В.

ст. викл. кафедри фізичного виховання та спорту
державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ФОРМУВАННЯ УСТАНОВКИ НА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ

Найпростіше визначення ЗСЖ - все те в способі життя, що благотворно впливає на здоров'я. Отже, в поняття ЗСЖ входять всі позитивні сторони діяльності людей: задоволеність працею, активна життєва позиція, соціальний оптимізм, висока фізична активність, відсутність шкідливих звичок, висока медична активність.

Формування установки на здоровий спосіб життя є найважливішим завданням держави, так як спосіб життя - визначальний фактор здоров'я.

Формування ЗСЖ є також завданням органів охорони здоров'я, соціального захисту, освіти.

На формування ЗСЖ направлені рекомендації ВООЗ:

харчування з малим вмістом жирів тваринного походження;

- скорочення кількості споживаної солі;
- скорочення споживання алкогольних напоїв;
- підтримання нормальної маси тіла;
- регулярні фізичні вправи;
- зниження рівня стресів і т.д.

Формування установки на ЗСЖ лежить в основі будь-якої профілактичної діяльності, численних програм, спрямованих на підвищення здоров'я суспільства. Пропаганда ЗСЖ є найважливішою функцією і завданням всіх органів охорони здоров'я (особливо закладів первинної медико-санітарної допомоги), центрів санітарної освіти, закладів освіти, органів соціального захисту.

Установка на ЗСЖ повинна формуватися за наступними напрямками:

- 1) посилення та створення позитивного в способі життя;
- 2) подолання, зменшення факторів ризику.

Вивчення і формування громадської думки щодо оцінки власного здоров'я - одна з найважчих завдань формування установки на ЗСЖ. Поряд з органами охорони здоров'я велика роль в цьому належить ЗМІ. Необхідне розуміння того, що здоров'я населення

забезпечується не тільки відповідальністю держави і суспільства, а й відповідальністю кожного з нас за своє здоров'я і здоров'я всіх.

Здоровий спосіб життя базується на науково-обґрунтованих санітарно-гігієнічних нормативах, спрямованих на зміцнення здоров'я: раціональне харчування; фізична активність; загартовування; відсутність шкідливих звичок; вміння виходити з стресових станів (наприклад, володіння методиками аутотренінгу); висока медична активність (своєчасність проходження медоглядів, своєчасність звернення за медичною допомогою у разі захворювання, активну участь в диспансеризації); вміння надати першу допомогу при раптових захворюваннях, травмах і т. д.

Лаврусь В. В.

аспірант кафедри державознавства і права
ОРІДУ ОНПУ
(Одеса, Україна)

МЕХАНІЗМИ МОВНОЇ СТІЙКОСТІ ЯК ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОТИДІЇ ДЕСТРУКТИВНИМ ВПЛИВАМ

Тези присвячені дослідженню механізмів забезпечення мовної стійкості, що ґрунтуються на національному законодавстві, як засобів інформаційно-психологічної протидії деструктивним впливам.

Мовна стійкість, з правової точки зору, виступає не як право, а як обов'язок. Саме мовній стійкості належить головна, об'єднуюча інформаційно-психологічна роль у процесах виникнення етносу, нації, держави. Проблеми управлінських інформаційно-психологічних механізмів забезпечення української мовної стійкості реалізуються рядом законів України та постанов Кабінету Міністрів України.

Управлінські механізми забезпечення української мовної стійкості досліджені недостатньо. Тільки через вдосконалення механізмів та їх реалізацію через цілий ряд законів України та постанов Кабінету Міністрів України, можна докорінно виправити ситуацію та посилити інформаційно-психологічну протидію деструктивним впливам.

В Україні є велика частка етнічних українців, які у свій час, під тиском політичних обставин, або добровільно заради побутового

комфорту, перейшли на нерідну мову. Такий процес переходу називається перекодуванням пам'яті, що супроводжується не тільки витісненням української мови, а й усього, що з нею пов'язане. При цьому відбувається травмування психіки, що виливається у комплекс меншовартості та психологічної покірності до змушено набутого чужого. В інформаційній війні Україна без механізмів забезпечення стійкості державній мові як декодуючого інформаційно-психологічного засобу, завжди буде програвати та залишиться об'єктом деструктивних психологічних впливів.

В сучасному світі ресурси мови й культури є важливішими, навіть, за ресурси території. Професор Г. Почепцов назвав мову варіантом медіа, що стали посередниками, за допомогою яких думки, ідеї, почуття віддзеркалюються у культурі. [10] Функціональність мови багатогранна, вона пізнавальна, чуттєво-емоційна, націє утворююча, естетична.

Мовна стійкість визначається як намір та поведінка особистості чи групи людей, які спрямовані на послідовне, непохитне користування в щоденному спілкуванні певною мовою чи мовними засобами, незалежно від мови співрозмовника.[11]

Мовна стійкість української мови, нині доведена історичною та археологічною наукою, сягає XI століття. Досліджуючи графіті Софії Київської доктор історичних наук, заступник генерального директора з наукової роботи заповідника «Софія Київська» В'ячеслав Корнієнко довів, що вже в XI столітті кияни розмовляли й писали українською, або, правильніше сказати, староукраїнською. І хоча вона частково відрізняється від сучасної мови, все-таки містить основні риси, притаманні мові Котляревського і Шевченка.

У своїй мовній політиці держава повинна діяти за принципом міжнародної паритетності. Щодо української мови то тут ситуація у наших сусідів зовсім не паритетна. «В Україні 75 угорських шкіл. Українських в Угорщині – жодної. В Україні 75 румунських шкіл. У Румунії – жодної української. В Україні 580 російських шкіл. Української школи в Росії – жодної... Жодного натяку на паритетність у сфері освіти між цими державами та Україною». [1] Стаття 10 Конституції України чітко визначає, що «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України». [8]

Будь-яка мова потребує регулярного захисту механізмами держави та суспільства. Так, у Франції за використання англіцизмів, що мають французькі відповідники, штрафують, а їхні мовознавці наполегливо працюють над новітньою термінологією. Конституційний Суд України своїм рішенням від 14.12.1999 року №10-рп/99 визнав українську мову державною та такою, що є обов'язкова в усіх сферах суспільного життя. Тобто всюди, крім дому. За статтею 382-4 Кримінального кодексу України мовних порушників карають штрафом або тюрмою до трьох років, посадовців – до восьми. [9] Саме ККУ виступає потенційно результативним, але все ще не використаним, механізмом забезпечення мовної стійкості в Україні.

Ведучим правовим механізмом забезпечення української мовної стійкості виступає Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року №2704-УІІІ. Закон має на меті створення належних умов для забезпечення і захисту мовних прав і потреб українців, посилення державотворчих і консолідаційних функцій української мови, підвищення її ролі в забезпеченні територіальної цілісності та національної безпеки України. [2] Також Розпорядженням Кабінету міністрів України від 17 липня 2019 року №596-р «Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» окреслено стратегічні цілі та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної мовної політики. Розроблення Стратегії зумовлено необхідністю кардинальних змін, спрямованих на підвищення популярності та конкурентоспроможності української мови в Україні та світі. [7]

Питання мовної стійкості також реалізується рядом інших законів України. Так Закон України «Про освіту» №2145-УІІІ від 05.09. 2017 року статтею 7 «Мова освіти» визначає, що «Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова. Заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема заклади професійної (професійно-технічної), фахової перед вищої та вищої освіти - в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови. Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови... Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, іноземцям та особам без

громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови». [3] Статтею 8, пунктом 5 Закон України від 10.12.2015 року «Про державну службу» №889-УІІ зобов'язує державних чиновників володіти українською мовою. [5] Закон України №3759-ХІІ від 21.12.1993 року «Про телебачення і радіомовлення» в (ст.10, п.9 в редакції Законів № 5029-VI від 03.07.2012, № 2054-VIII від 23.05.2017) збільшує частку пісень державною мовою в музичних програмах і радіопередачах. [4] Закон України від 23.05.2017 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) ЗМІ» збільшує квоти телепередач і фільмів українською мовою. [6]

Отже, «мовна стійкість» з правової точки зору – це не право, а обов'язок. Стійкість української мови, нині доведена історичною та археологічною наукою та сягає ХІ століття. Саме мовній стійкості належить головна об'єднуюча роль у процесах виникнення етносу, нації, держави.

Список використаних джерел:

1. Загорій В. «Це буде 20-й фініш! Про конкурс української мови імені Петра Яцика» // «День». - №22-23. – 7-8.02.2020 р. – С. 14.
2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року №2704-УІІ. // «Урядовий Кур'єр». – 18.05. 2019 р. – С. 8 – 13.
3. Закон України «Про освіту» №2145-УІІ . [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України №3759-ХІІ від 21.12.1993 року «Про телебачення і радіомовлення» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>
5. Закон України від 10.12.2015 року «Про державну службу» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>
6. Закон України від 23.05.2017 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) ЗМІ» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2054-19>
7. Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 17 липня 2019 року №596-р «Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» // «Урядовий Кур'єр». – 09.08. 2019 р. – С. 10.

8. Конституція України б чинне законодавство б Офіц. текст.- К.: Алерта, 2016. – 80 с.
9. Кримінальний кодекс України (Документ 2341-III, чинний, поточна редакція — Редакція від 20.03.2020, підстава - 524-IX) / Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
10. Почепцов Г. Г. Пропаганда 2.0. / Георгий Почепцов; худож.-оформитель М.С. Мендор. – Харків: Фолио, 2018. - 796 с. – С.84.
11. Тетяна Симоненко. Стимулювання студентів до українськомовної стійкості Архівовано 13 квітень 2009 у Wayback Machine. // Українська мова і література в школі. — 2004. — № 1

Лешкевич Д. В.

здобувач вищої освіти,

Державний університет Одеська політехніка
(Одеса, Україна)

науковий керівник – **Озернюк Г. В.**

к.ю.н., доцент кафедри міжнародних відносин і права

Державний університет Одеська політехніка
(Одеса, Україна)

ВИЯВИ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ МЕДИЦИНИ УКРАЇНИ ТА МЕТОДИ СУПРОТИВУ ЇЙ

На шляху України, як незалежної держави, зустрічалось дуже багато підводних каменів, які заважали їй рухатися у правильному напрямку, роблячи путь становлення держави ще важчим та більш тернистим. У наш час проблеми, які турбували суспільство ще 15, 20, 30 років тому, на жаль, є досить актуальними. Наша країна упевненими кроками прямує у щасливе майбутнє, до європейського рівня ; але дивлячись на усю ситуацію, яка розгортається перед нашими очима, дуже важко уявити через скільки років ми дійсно дійдемо до світового ступеня розвитку. Проблеми, які турбують середньостатистичного українця дуже різноманітні, але слід зазначити, що усі вони є досить серйозними та як скіпки засіли в саму серцевину нашої країни.

Якщо спиратися на дані соціологів, які у 2017 році провели опитування між українцями, то можна зробити такі висновки :

-Найголовнішою проблемою для наших земляків є незакінчений воєнний конфлікт на Сході країни (51,3% опитованих);

- Різкий стрибок цін (37% опитуваних);
- Дуже низькі пенсії й зарплати (36% опитуваних);
- Мала кількість робочих місць (27,1% опитуваних);
- Величезні ціни на комунальні послуги (26,9% опитуваних).

У десятку лідерів також увійшли корупційні аспекти : корупція у центральній владі, у правоохоронній діяльності, у сфері освіти та медицини)[1].

Взагалі, за увесь час свого існування, Україна була і є досить корумпованою країною. Показник корупції, у порівнянні з іншими Європейськими державами, б'є всі рекорди. Гарним прикладом для України можуть слугувати Румунія, Латвія та Польща – країни, які мали такий же показник ВВП на кожну душу населення у 1992 році, до того як перешли до ринкової економіки. Але що ми могли побачити вже у 2015 р. – ці три європейські країни, спираючись на середні показники, мали ВВП на кожну людину в три рази вище, ніж в Україні. Своєю чергою ВВП Польщі становить 70 відсотків від середнього показника по ЄС, в той час, як в Україні він ближче до 20 відсотків. Можна зрозуміти : є взаємозв'язок між вмінням слідкувати та контролювати корупційні дії й економічним підвищенням. Якщо розглядати окремо Польщу, то стає ясно : показник нагляду за корупцією був високим протягом всього часу та економічний розвиток був вищий. Протилежністю їй виступає Україна, зі своїм мізерним рівнем контролю за корупцією й економічним зростанням за цей період.

Є шанс, що Україна ще не повністю загублена та має можливість вибратися з корупційної ями, так на Заході нашої країни показник корупції є найнижчим з усіх регіонів, але не зважаючи на це, більшість бізнесменів та керівників компанії (а саме 65,8 %) вважають корупцію головним бар'єром для ведення справ пов'язаних із бізнесом. Якщо розглядати Україну по регіонах, то можна зробити висновок : найгірша ситуація щодо корупції склалася у Києві, потім йде Схід, Південь, Північ та на останньому місці Захід [2].

Список використаних джерел:

1. 10 головних проблем, які турбують українців. Опитування соціологів (SOCIS, КМІС, Рейтинг і Центру Разумкова)[Електронний ресурс] //Еспресо. – Львів, 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://espresso.tv/news/2017/11/22/10_golovnykh_problem_yaki_turbuyut_ukrayinciv_reyting_sociologiv

2. КОРУПЦІЯ І ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ [Електронний ресурс]
//МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД. –2017. – Режим доступу до
ресурсу:

[file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/042017-corruption-and-growth-2017-ukr%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/042017-corruption-and-growth-2017-ukr%20(5).pdf)

Львова Є. О.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри державознавства і права
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України
(Одеса, Україна)

**ЩОДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ФОРМУВАННЮ
КООРДИНАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ СОЦІЄТАЛЬНОГО
КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В ГЛОБАЛЬНИХ УМОВАХ**

Пандемія COVID-19, що майже повністю змінила суспільне життя та публічне управління у більшості країн світу, висвітлила трансформаційні процеси у глобальній системі «соціальна влада» - «законна влада».

В той час як глобалізація показала обмежену взаємопов'язаність держав та крихкість міжнародного правопорядку, визначаючи життя та здоров'я людини найголовнішим пріоритетом, уряди країн посилюють контроль виконання обмежувальних заходів як на локальному рівні, так і на глобальному.

Насамперед, підвищення спалаху COVID-19 з епідемії на пандемію стало проявом ефекту «доміно»: віддзеркалення обмежувальних рішень керівництва провінції Ухань та уряду Китайської народної республіки; карантин у Ломбардії та провінціях Північної та Центральної Італії із подальшим поширенням по всій країні; торговельні обмеження і соціальне дистанціювання у Вашингтоні та в інших штатах Сполучених штатів Америки. В подальшому ризики, що породила недосліджена вірусна інфекція як глобальна загроза, виявили необхідність попередження колапсу державних систем охорони здоров'я, адже на локальному рівні реалізація функції забезпечення громадського здоров'я всіляко залежить від медичного середовища інфекційних відділень місцевих лікарень та госпіталів.

В Україні, наприклад, змінились підходи до нормотворчої діяльності органів публічної влади, адже ця діяльність, як вбачається,

саме направлена на реалізацію політики миротворчості та безпеки, коли людські цінності інтегровані у нормативні акти, що реагують на кризову соціальну реальність.

Динаміка обмеження певних прав і свобод в умовах карантину актуалізує ідею соціетального конституціоналізму (так званого конституціоналізму без держави) – підходу, адептом якого був Гюнтер Тойнбер. [1] Як зазначив дослідник М.Савчин, *соціетальний конституціоналізм* додає нові важливі компоненти і для діяльності органів публічної влади, зокрема забезпечення права на соціальний захист для населення. [2]

Наприклад, Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 13 квітня 2020 року № 553-ІХ з метою оптимізації видатків відповідно до зовнішніх і внутрішніх викликів, пов'язаних з епідемією коронавірусу та світовою економічною кризою були внесені зміни до державного бюджету України на поточний рік. [3] Згідно із законом, у складі державного бюджету було створено Фонд боротьби з коронавірусом в обсязі 64,7 млрд грн, що буде спрямовано на першочергові та пріоритетні напрями протидії поширенню COVID-19. Також у державному бюджеті додатково передбачено 15,8 млрд грн для доплат до заробітної плати медичним працівникам, що залучені до боротьби з COVID-19. Загалом видатки Міністерства охорони здоров'я збільшуються на 16,4 млрд грн, а Видатки Міністерства соціальної політики збільшуються на 19,5 млрд грн. Для здійснення непередбачених заходів до резервного фонду було направлено додатково 3 млрд гривень. Безпрецедентною в історії правової політики України стала підтримка найбільш вразливих верств населення під час карантину, а саме передбачення 10,6 млрд грн на одноразові доплати до пенсій.

Утім, уряди держав по-різному сприйняли рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я та інших агенцій ООН (наприклад Швеція, Болгарія, Білорусь), що окреслило необхідність уніфікованого підходу правового регулювання політичного лідерства з метою подолання глобальної кризи. 04 квітня 2020 року уряди Італії, Іспанії, Бельгії, Німеччини, Греції та інших держав ЄС позначили послаблення карантинних заходів для населення та окремих підприємств.

Одночасно із цим, в Україні, з посиланням на норми Закону України «Про місцеве самоврядування» на місцевому рівні мало

місце незаконне управлінське рішення щодо зміни строків карантину, а саме 30 квітня 2020 року виконавчий комітет Черкаської міської ради ухвалив рішення щодо послаблення карантинних обмежень. [4] Зазначені координаційні дії місцевої влади увійшли у протиріччя із регуляторною функцією Кабінету міністрів України, який 29.04.2020 р. ухвалив постанову №313 про внесення окремих змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 “Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2”. [5]

Зазначений приклад свідчить про те, що сучасна нормотворча діяльність в Україні відбувається в гіпер-динамічних умовах. Отже, соціальна влада впливає на нормативну систему, посилюючи соціальні зв'язки в умовах карантину і є викликом для координаційної функції соціетального конституціоналізму. Адже попередження правопорушень у зазначених умовах (наприклад, попередження кіберзлочинності, кишенькових злочинів, шахрайства, злочинів на ґрунті ненависті тощо) можливо лише шляхом кооперації та комунікації між секторальними системами органів публічної влади – Кабінетом міністрів України та органами місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. G.Teubner, ‘Fragmented foundations: Societal Constitutionalism beyond the Nation State’ in Dobner &Loughlin, *The Twilight of Constitutionalism*&, pp.327-341.
2. Савчин М. Реформування місцевого самоврядування в Україні в умовах соціетального конституціоналізму. *Право України*. 2014. №9. С. 116-125.
3. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік»: Закон України № 553-IX від 13 квітня 2020 року, *Голос України* від 17.04.2020 №68.
4. Рішення виконавчого комітету Черкаської міської ради «Про відновлення роботи об'єктів торгівлі, сфери послуг, міських парків, скверів та об'єктів спортивної інфраструктури на території м. Черкаси» від 30.04.2020 №331// Електронний ресурс – Режим доступу: <http://chmr.gov.ua/ua/newsread.php?view=18097&s=1&s1=17>
5. Про внесення окремих змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 “Про запобігання

поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2": Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2020 р. №313. // Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-11-bereznya-2020-t290429>

Малецька І.В.

кандидат педагогічних наук, доцент

Проректор з науково-педагогічної та методичної роботи

Одеського державного аграрного університету

(Одеса, Україна)

ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Одним із основних завдань вищої освіти в контексті загальної державної стратегії її розвитку залишається впровадження академічної мобільності на національному на інтернаціональному, міжнародному рівні. В Україні механізм державного регулювання академічної мобільності полягає в законодавчому регулюванні та наданні свободи договірному співробітництву вищим закладам освіти, як всередині країни так і закордоном.

Серед останніх нормативно-правових актів, які підкреслюють суспільну значущість академічної мобільності для розвитку української освіти – Розпорядження Кабінетів Міністрів України від 21 квітня 2021 р. «Про затвердження плану заходів щодо популяризації можливостей здобуття вищої освіти в Україні для іноземних студентів до 2025 року» [1], Указ Президента України від 14 травня 2021 р. про затвердження «Стратегії людського розвитку» [2].

Основним регуляторним нормативно-правовим актом залишається Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12 серпня 2015 р. [3], яка розширює положення Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. [4].

Поняття «академічна мобільність», виходячи з норм національного права та міжнародних угод, учасницею яких є Україна,

полягає в запровадженні в повсякденне життя вищих закладів освіти співпраці із стажування, навчання та викладання. В загальному сенсі такий процес ґрунтується на договорах, які укладаються поміж учасниками освітнього процесу, які в їх загальній масі можливо віднести до договорів щодо надання послуг чи співпраці, та Положеннях про академічну мобільність, які розробляються закладами вищої освіти і є частиною локального правового регулювання їх діяльності.

В науковій літературі існує чимало спроб надати визначення поняттю «академічна мобільність». Так, М. Степко визначає академічну мобільність як «студентська академічна мобільність – це процес здобуття студентом знань і навичок у ВНЗ країни, в якій він не має статусу громадянина» [1]; А. Мокій та І. Лапшина зазначають, що «академічна мобільність – це здатність людей до навчання, підвищення рівня знань, вмінь та компетенцій впродовж життя для відповідності ринку праці незалежно від країни» [2]; Д. Свиреденко вказує, що «академічна мобільність – це форма освітньої інтернаціоналізації» [3].

Існує й офіційне визначення поняття академічної мобільності: «академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами» (ст. 1 Закону України про вищу освіту 01.07.2014 р.)[4].

Узагальнюючи необхідно зазначити, що кожне з вказаних визначень окреслює суб'єктів академічної мобільності та її процес з різних сторін, визначає види діяльності суб'єктів академічної мобільності. Одним із таких суб'єктів є викладачі закладів вищої освіти. Їх участь в освітньому процесі інших суб'єктів заслуговує особливої уваги з точки зору дотримання норм трудового та цивільного законодавства.

Виходячи з положень діючих національних та міжнародних правових актів, внутрішнього обов'язкового законодавства вищих закладів освіти, необхідно зробити висновки, що співробітництво щодо академічної мобільності закладів вищої освіти повинно спиратися додатково на двосторонні та многосторонні угоди поміж ними. Вказані угоди мають ознаки цивільно-правових договорів та можуть бути віднесені до договорів щодо співпраці поміж юридичними особами та, як правило, не мають майнового характеру.

Відповідно до офіційного тлумачення Міністерства освіти і науки України, положення пунктів 11, 12 та 15 «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» передбачають укладення договору про участь у програмі академічної мобільності. Наявність такого договору є інструментом забезпечення прав та дотримання обов'язків учасників академічної мобільності, а також уникнення суперечностей по закінченню перебування особи за програмою академічної мобільності та повернення до основного ЗВО [3]. Такі договори повинні включати: навчальний рік реалізації академічної мобільності, період проведення академічної мобільності (семестр, місяць), вид/форма академічної мобільності; персональні дані учасника академічної мобільності (ПІБ; факультет, кафедра, посада; науковий ступінь/вчене звання); інформацію про вищі навчальні заклади/наукові установи; інформацію про програму академічної мобільності в іноземному (або вітчизняному у разі внутрішньої мобільності) ВНЗ/науковій установі; опис діяльності наукового, педагогічного, науково-педагогічного працівника впродовж програми академічної мобільності; документ, який учасник академічної мобільності отримає після завершення програми академічної мобільності (диплом, сертифікат тощо); фінансові умови участі у програмі академічної мобільності (повне фінансування участі у програмі академічної мобільності науковий, педагогічний, науково-педагогічний працівник не отримує оплату праці у вітчизняному ЗВО; часткове фінансування участі у програмі академічної мобільності ЗВО зберігає оплату праці учаснику академічної мобільності на строк до шести місяців); підписи завідувача кафедри/декана/проректора з міжнародної діяльності/начальника відділу міжнародного співробітництва/ректора, а також підпис учасника академічної мобільності; інша інформація, яку ВНЗ/наукові установи вважають за необхідне додати у договір [4].

Таким чином, сьогодні відносини з академічної мобільності викладачів закладів вищої освіти є одним із напрямків посилення розвитку вищої освіти нашої країни. Не дивлячись на відсутність офіційно затвердженої форми договору про академічну мобільність, аналіз сучасної законодавчої бази наводить на висновки про наявність обов'язкових рекомендованих умов вказаного договору, неузгодження яких може мати наслідки визнання таких договорів недійсними в судовому порядку.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження плану заходів щодо популяризації можливостей здобуття вищої освіти в Україні для іноземних студентів до 2025 року. Розпорядження Кабінетів Міністрів України від 21 квітня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 05.06.2021).
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію людського розвитку». Указ Президента України від 2 червня 2021 року № 225/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text> (дата звернення 05.06.2021).
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12 серпня 2015 р. № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 05.06.2021).
4. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 37-38.ст.2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print> (дата звернення 05.06.2021).
5. Степко М. Ф. Болонський процес у фактах і документах Київ. Вид-во ТДПУ, 2006. 52 с.
6. Мокій А. І., Лапшина І. А. Академічна мобільність: виклики і загрози для людського капіталу України. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. № 11. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. С. 14–17.
7. Свириденко Д. Б. Академічна мобільність в дискурсі глобалізації вищої освіти. *Філософські обрії*. 2013. Вип. 29. С. 183–190.
8. Укладення договору про участь за програмою академічної мобільності. Роз'яснення мон України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/osvita-za-kordonom/ukladennya-dogovoru-pro-uchast-za-programoyu-akademichnoyi-mobilnosti> (дата звернення 05.06.2021).

Мороз А.А.

адвокат, член Одеської колегії адвокатури
директор ТОВ «Чорноморська правова компанія»
(Одеса, Україна)

**ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ОМБУДСМЕНА
В УКРАЇНІ**

Забезпечення реалізації та охорона прав людини і громадянина є одним із основних завдань, яке ставить перед собою сучасне демократичне суспільство. Серед державно-владних механізмів покликаних забезпечувати дотримання прав людини в країнах, які тільки знаходяться на шляху побудови демократії, як правило, в якості додаткового механізму, впроваджується інститут омбудсмена.

Сьогодні Україна переживає складний період переходу від тоталітарного устрою командно-адміністративної системи до побудови та реалізації державної влади на демократичних засадах. Вказаний трансцендентний період ускладнюється економічним становищем та військовими діями на Сході країни. В таких умовах розширення кількості засобів гарантування конституційних прав та свобод стають іноді єдиними механізмами їх забезпечення.

Додатковою перевагою інституту омбудсмена є його функція контролю за законністю діяльності державних органів влади. Тому, сьогодні в літературі існує стала точка зору про те, що запровадження інституту омбудсмена є кроком до інституціоналізації демократичних процесів в країні.

Необхідно зазначити, що при відсутності ефективного нагляду за дотриманням прав людини, омбудсмен, міжнародні представництва та організації, діяльність яких спрямована на захист прав людини, судові інстанції залишаються єдиними установами, куди можуть звернутися громадяни та інші особи за захистом своїх прав та свобод встановлених чинним українським та міжнародним законодавством.

Інститут омбудсмена з'явився в Україні досить недавно та існує на національному та регіональному рівнях, що значно полегшує процедуру звернення за встановленням порушених прав. Світовий досвід свідчить про існування різних тенденцій внутрішньо-державної побудови омбудсмену і різне його функціональне навантаження.

Л. Рябовол вказує, що існують різні критерії класифікації інституту омбудсмену «як: гілка державної влади/державний орган, від імені якого омбудсмен реалізує свої повноваження

(парламентська/представницька або виконавча/ урядова моделі); кількість осіб (одноосібний або колегіальний (комісія/ служба) орган); обсяг компетенцій і повноважень (загальний або спеціалізовані омбудсмени); рівень реалізації повноважень (місцеві, регіональні, загальнонаціональні, наднаціональні омбудсмени)» [1, с. 43-44].

Взагалі виникнення інституту омбудсмена датують 16 століттям, а місцем першого його запровадження вважається Швеція, в якій його було введено як додатковий контрольний механізм над судами та чиновниками.

«Активне поширювання практики запровадження інституту омбудсмена у світі почалось лише з 50-х років ХХ ст., коли учасники конференції ООН 1959 р. запропонували поширити цей інститут на всі держави світу. З цього часу протягом наступних двох десятиліть інститут омбудсмена запровадили у Норвегії, Данії, Великобританії, деяких провінціях Канади, ряді штатів США, Португалії, Франції тощо» [2].

Таким чином, інститут Уповноваженого з захисту прав людини існує на різних рівнях. В Європі інститут Уповноваженого з прав людини є й на наднаціональному рівні. З 1992 р. відповідно до положень Маастрийхського договору введена посада омбудсмена Європейського Союзу. Сучасні науковці та практики також дотримуються точки зору щодо доцільності введення посади омбудсмена на підприємствах, в коледжах, університетах тощо. В окремих державах введений інститут спеціалізованого омбудсмена [3].

Список використаних джерел:

1. Рябовол Л. Т. Проблематика інституту омбудсмена в зарубіжних країнах: стан наукових пошуків. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2019 р., № 3 (65). С. 43-48.
2. Дубчак Л.М. Становлення інституту омбудсмена як організаційно-правового механізму захисту прав людини та громадянина. *Державно-управлінські студії № 4(6), 2018.* URL: <http://studio.ipk.edu.ua/stanovlennya-instytutu-ombudsmena-yak-orhanizatsiyno-pravovoho-mekhanizmu-zakhystu-prav-lyudyny-ta-hromadyanyna/> (дата звернення 05.05.2021).
3. Палєєва Ю.С. Інститут спеціалізованого омбудсмена: запровадження в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2015. №6. С. 44-46. URL: http://lsej.org.ua/6_2015/12.pdf (дата звернення 05.05.2021).

Піча В.М.

д.с.н., проф., професор кафедри соціології та соціальної роботи
Національного університету «Львівська політехніка».
(Львів, Україна)

**КРЕМЛІВСЬКА ДЕЗІНФОРМАЦІЯ В УКРАЇНСЬКОМУ
ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ**

Сьогодні можна впевнено стверджувати, що теза російських та проросійських медіа, політиків про те, що в Україні ось вже восьмий рік точиться громадянська війна, стала пропагандистським штампом Кремля, перетворилась на звичайний фейк.

Окупація Криму, штучно створенні так звані «ЛНР» і «ДНР» на сході України, використовуючи сепаратистські елементи Донбасу, стають для все більшого числа країн світу очевидним фактом, проявом неприкритої агресії Росії проти України.

Майже всі країни Європейського Союзу (ЄС) сьогодні використовують термін «агресія Росії проти України», в той час як у 2014 р. членів ЄС було важко переконати, що Росія – агресор. Цей наратив, протилежний російському, став майнстримом у заявах європейських політичних лідерів.

Деструктивні дезінформаційні кампанії, і не тільки російські, поступово руйнуються. Можна погодитися з твердженням керівника Східноєвропейських програм безпекового центру «Європейські цінності» Давідом Стуліком, «що дезінформаційні кампанії успішні в короткому часі. Запущена дезінформація розповсюджується миттєво завдяки соціальним мережам і сучасним медіа, і на неї відповісти важко. Але завдяки фактору часу, ми вже знаємо наративи Росії і готуємося до спростування. Ключову роль у цьому відіграють не тільки незалежні ЗМІ, але й держава, аналітичні центри, центри боротьби з гібридними загрозами, які можуть підготувати контраргументи».

Існує проблема необхідності негайної реакції України на негативний інформаційно-пропагандистський вплив Росії. Дезінформація медіа, коли вона з'являється дуже важко зупинити, спростувати. Адже вона миттєво розходить. Тому реакція інститутів влади, суспільства на неї також має бути миттєва. Тут не

можна зволікати час. Інакше дезінформація починає активно функціонувати і впливати на її споживачів.

Отже, важливо створювати різні команди експертів та комунікаційників на рівні уряду України, які б заздалегідь готували відповіді та спростування на передбачені дезінформації Росії, вишукували нові факти, правдиву інформацію і швидко запускали їх у разі необхідності в український інформаційний простір.

Неабияке значення в боротьбі із російською пропагандою і дезінформацією має медіаграмотність та критичне мислення громадян України. Зустрічаючись з дезінформацією вони мають бути готові самим визначити, чи це дезінформація чи ні. Безумовно, набуття цих знань та умінь вимагає спеціальної підготовки. Виробивши імунітет до дезінформації, розвинувши критичне мислення, зайнявши позицію інформаційної оборони, люди здатні чинити опір інформаційному агресору самотійно. Але ця інформаційна самооборона повинна супроводжуватися створенням міцної системи інформаційної оборони на державному рівні.

Як відповідь на цю потребу Кабінет Міністрів України (КМУ) 9 червня 2021 р. поклав на Українське національне агентство «Укрінформ» завдання протидіяти дезінформаційним кампаніям і деструктивній пропаганді, що розповсюджується, переусім, Російською Федерацією, виявляти, реагувати та протидіяти всім типам проявів інформаційної війни.

Згідно із рішенням КМУ, агентство «Укрінформ» у взаємодії із Міжнародним центром протидії дезінформації, утвореним при Раді національної безпеки і оборони України, забезпечуватимуть: участь у формуванні критичного мислення та підвищення рівня медіа грамотності населення, оперативно доноситимуть суспільству офіційні позиції державних органів щодо повідомлень, що містять дезінформаційну та маніпулятивну інформацію; співпрацюватимуть з іноземними та міжнародними організаціями, установами, інститутами, об'єднаннями з питань, що пов'язані з виявленням, реагуванням та протидією дезінформації та маніпулятивній пропаганді.

У березні 2021 р. створено при Міністерстві культури та інформаційної політики Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки (ЦСКІБ).

Таким чином маємо спробу створити дієвий державний механізм протидії дезінформації, захистить інформаційний простір від викривлень та вкидів. ЦСКІБ спрямований на об'єднання зусиль громадських організацій та влади у боротьбі із дезінформацією, швидке реагування на фейки, а також на промоцію українських наративів. ЦСКІБ діятиме при Міністерстві культури та інформаційної політики (МКІП), але у співпраці з Центром протидії дезінформації РНБО.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>. (Дата звернення 01.06.2021).
2. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року N 2939-VI. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_35409. (Дата звернення 01.06.2021).
3. Постанова КМУ від 9 червня 2021 р. № 591 «Про внесення зміни до пункту 4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для збирання, обробки та розповсюдження офіційної інформаційної продукції» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-2021-%D0%BF#Text>. (Дата звернення 10.06.2021).
4. Укрінформ буде активніше протидіяти дезінформації та деструктивній пропаганді URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mkip-ukrinform-bude-aktivnishe-protidiyati-dezinformaciyi-ta-destruktivnij-propagandi>. (Дата звернення 10.06.2021).
5. РНБО створила Міжнародний центр протидії дезінформації. URL: <https://detector.media/infospace/article/185723/2021-03-11-rnbo-stvoryla-mizhnarodnyy-tsentr-protydii-dezinformatsii/> (Дата звернення 10.06.2021).
6. День. 11-12 червня 2021 р., С 25.

Саїнчин О.С.

завідувач кафедри галузевого права факультету бізнеса та права
Херсонського державного університету
доктор юридичних наук, професор,
академік Української Академії України
(Херсон, Україна)

Нікітінський О.П.

Начальник податкової поліції Херсонської області, полковник поліції,
аспірант Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира
Великого Міжнародної академії управління персоналом
(Херсон, Україна)

**СЛІДЧІ ВЕРСІЇ, ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ТА
ВЗАЄМОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ
ІЗ РОЗПОРЯДЖЕННЯМ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ У
СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

На сьогоднішній день в науковій літературі та правоохоронній практиці не сформовано єдиної термінології щодо злочинності у бюджетній сфері. В нормативно-правових документах, статистичних звітах, наукових дослідженнях використовуються різні підходи до виокремлення злочинів, що вчиняються у вказаній галузі. В результаті до числа бюджетних відносять різні злочинні діяння, починаючи від зведення їх тільки до кримінально-караних бюджетних правопорушень (ст.ст. 210 і 211 КК України) і закінчуючи розширенням до будь-яких посягань, унаслідок яких спричиняється шкода державному і місцевим бюджетам, тобто фактично віднесенням до цієї групи всіх податкових злочинів і низки злочинів проти власності, у сфері господарської, службової діяльності тощо. Відповідно нагальним науковим завданням є чітка диференціація злочинів у бюджетній сфері України, виділення їхніх ознак, співвідношення з суміжними поняттями.

Ці питання знайшли певне відображення у наукових працях з кримінального права, кримінології, криміналістики, однак єдиного підходу до вирішення цієї проблеми поки що не вироблено.

У чинному Кримінальному кодексі України немає окремого розділу, що передбачає відповідальність за злочини проти бюджетної системи. Вченими у галузі кримінального права такі делікти

розглядаються, як правило, у межах групи злочинів у сфері господарської діяльності [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 5]. Разом із цим неодноразово висловлювались аргументи на користь їх відокремлення.

Так, О. І. Перепелиця виділяє злочини у сфері фінансової діяльності держави [2, с. 5-7]. П. П. Андрушко висловив ідею про доцільність окремого розділу КК України «Злочини, що посягають на фінансову діяльність та бюджетну систему» [3, с. 18]. Н. О. Гуторова обґрунтовує висновок про те, що державні фінанси є самостійним об'єктом кримінально-правової охорони, і пропонує окрему частину КК України «Злочини проти державних фінансів» [4]. Разом із цим слід відзначити, що для бюджетної сфери досить характерними і найбільш небезпечними є посягання, відповідальність за які передбачена статтями різних розділів КК України, зокрема Розділу VI «Злочини проти власності», Розділу VII «Злочини у сфері господарської діяльності», Розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» тощо. Криміналістичні проблеми розслідування правопорушень у бюджетній сфері взагалі та у сфері охорони здоров'я зокрема і **стали предметом нашого наукового дослідження, що визначило її актуальність.**

До способів подолання протидії розслідуванню злочинів у сфері службової діяльності за джерелом походження злочинів можна поділити на такі дві категорії: правові та криміналістичні. До першої категорії засобів подолання протидії під час розслідування злочинів слід врахувати норми саме кримінального права (статті Кримінального Кодексу України), які конкретно визначають настання відповідальності саме за діяння, що мають не меті перешкоджання розслідуванню злочинів, крім цього норми кримінально-процесуального права, в яких передбачається застосування розшукових дій та негласних слідчих дій з наміром виявити та задокументувати моменти протидії, які здійснюють посадові особи та їхні співники.

Використання правових засобів для подолання протидії під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності спрямовані на отримання інформації про дану протидію або створення всіх належних умов для того щоб злочинці не могли вчинити такі дії. Норми законодавства, які передбачають кримінальну відповідальність за конкретний спосіб протидії (погроза вбивством,

погроза знищення майна, отримання неправомірної вигоди та ін.). На необхідності попередження протидії зі сторони службових осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні законодавець відповів таким чином, він встановив кримінальну відповідальність за постанову свідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали чи постанови (ст. 375); розголошення відомостей про заходи безпеки у відношенні особи, яку взято під захист (ст. 381).

Ефективність застосування негласних слідчих (розшукових) дій, беручи до уваги детальний аналіз кримінальних проваджень стосовно злочинів у сфері службової діяльності, під час подолання протидії найбільш ефективним є проведення таких: зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України); аудіо- та відео контроль особи (ст. 260); спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269); аудіо- та відео контроль місця (ст. 270); зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264).

До криміналістичних засобів для всебічного подолання протидії розслідуванню є різні методи, тактичні операції, прийоми і технічні засоби, вони доволі активно сприяють пізнанню обставин події злочину та конкретних явищ, які з ним пов'язані у вигляді негативних обставин, характерних для протидії розслідуванню.

Список використаних джерел:

1. Мединцев А. М. Розслідування злочинів, що вчиняються у сфері закупівель: дис. на здоб. ступ канд юрид. наук: 12.00.09. Одеса. 2015. 214 с.
2. Перепелица А. И. Уголовная ответственность за хозяйственные преступления в сфере предпринимательской деятельности : Комментарий к действующему законодательству. Харьков : Рубикон, 1997. 104 с.
3. Андрушко П. П. Злочини у сфері господарської діяльності за чинним Кримінальним кодексом та проектом КК: проблеми систематизації, криміналізації та декриміналізації. Предпринимательство, хозяйство и право. 1998. № 12. С. 13–19.
4. Гуторова Н. О. Проблеми кримінально-правової охорони державних фінансів України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Н. О. Гуторова ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2002. 38 с.

Семенов С.С.

кандидат філософських наук, доцент, заступник
начальника кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Національної академії Національної гвардії України, полковник;
(Одеса, Україна)

Гегечкорі О.В.

доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Національної академії Національної гвардії України.
(Одеса, Україна)

ВПЛИВ НОВІТНИХ РЕЛІГІЇ НА СВІДОМІСТЬ ЛЮДИНИ.

Як засвідчує практика, наші сучасники не завжди обізнані в тонкощах теології, тому не готові відразу оцінити дійсну і показову сутність новітніх релігій. А будучи вибитими із звичної колії буття, люди в пошуках істини часто готові повірити кому завгодно і притулитися туди, де обіцяють оперативне здійснення їхніх надій і планів. В цій ситуації динамічні секти вміло перехоплюють клієнтів у ортодоксальних релігій (таких як православ'я), адже останні не дуже схильні до модернізму, введення різних новацій тощо.

Людина має здатність піддаватися впливу іншої людини або групи людей, частково втрачаючи при цьому індивідуальність, відчувати почуття, що не відповідають реальності, але будучи переконаним в їх існуванні. При цьому відомий і феномен посилення навіюваності, коли окремі люди об'єднуються в натовп, що починає підкорятися іншим закономірностям, ніж індивіди.

Розглянемо перелік типових технологій характерний для більшості деструктивних культів і тоталітарних сект:

1. Технологія "Step by step" – невелика поступка, на яку погоджується вербуємий, тягне за собою все більш і більш істотні поступки: «приходь до нас – проведи у нас вихідні – залишся ще на тиждень – віддай нам свої гроші». 2. Новачка постійно запевняють, що прийняття ідеології секти найкращим чином вирішить будь-які його особисті проблеми. 3. Сила групової динаміки. Тут мають значення і кількість, і особиста чарівність, і ввічливість членів

громади, що вступають в особистий контакт з присвяченим. Важливе значення має сексуальність – часто до новачків спеціально приставляються привабливі представники протилежної статі. 4. Відсутність можливості протестувати або сперечатися: новачка постійно годують все новою і новою інформацією, займають різними заходами, він ніколи не залишається наодинці з власними думками. 5. Позитивне підкріплення: посмішки, смачна їжа, увага і турбота, яку приділяють гостю громади тощо.

Існують чотири основні способи, якими здійснюється контроль над свідомістю. Перше – контроль поведінки. Друге – контроль мислення (думок). Третє – контроль емоцій (почуттів). Четверте – контроль інформації.

Деструктивні релігійні організації несуть небезпеку на 4-х рівнях: на рівні особистості, сім'ї, суспільства і держави.

Так, на рівні особистості, секти позбавляють людину свободи, контролюють і експлуатують її свідомість, насаджують зовсім інший, чужий набір стереотипів поведінки. Людина, перебуваючи під впливом тоталітарної чи іншої екстремістської секти, не належить собі, її воля і розум розділені.

Секти руйнівні діють на родинні зв'язки. Вони самі подають себе у вигляді сім'ї. Будь-яка інша прихильність людини поза сектою являє для такої організації реальну загрозу – загрозу того, що її члени можуть вийти з неї.

Секти нічого корисного не дають суспільству. На відміну від традиційних релігій, які постійно здійснюють взаємообмін із суспільством, морально і психологічно оздоровлюють прихожан, вони смокчуть із суспільного організму сили, гроші, ресурси. Їхня основна мета – зруйнувати загальнолюдські і національні цінності.

Яким богам молитися – це особиста справа кожної людини (і військової також). Але державна влада не може стояти осторонь того, хто і, особливо, яким чином поклоняється своїм богам, які наслідки такого поклоніння для особистості та суспільства. Адже свобода релігій і свобода віросповідання – це не вседозволеність та не безконтрольність.

Смолякова І. Д.

к. пед. н., доцент

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

Фурса Р. Г.

здобувач вищої освіти

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ

Здоров'я - безцінне надбання не тільки кожної людини, але і всього суспільства. У національній системі розвитку освіти однією з провідних завдань є збереження здоров'я підростаючого покоління, оптимізація навчального процесу, розробка здоров'язберігаючих технологій навчання і формування цінності здоров'я та здорового способу життя (ЗСЖ). В останнє десятиліття значення фізичної культури незмірно зросло. Пов'язано це з тим, що в наш час скоротилася частка фізичної праці на виробництві та в побуті, і одночасно посилився вплив на організм несприятливих чинників - забруднення навколишнього середовища, нераціональне харчування, різних стресів, гіподинамії. Залучення студентської молоді до здорового способу життя є найважливішим елементом загальної культури і сприяє дбайливому ставленню до свого здоров'я.

Основним є гармонійний прояв фізичних і духовних можливостей організму людини, пов'язаних з фізичною активністю у навчальній та інших сферах діяльності. Під здоровим способом життя розуміються такі форми і способи повсякденної життєдіяльності, які відповідають гігієнічним принципам, підвищують адаптивні можливості організму, сприяють швидкому відновленню, підтримці і розвитку його резервних можливостей, і в подальшому успішному виконанню професійних функцій. Характеризуючи студентський вік, слід звернути увагу на організацію самовиховання. Студент повинен вміти самостійно розподіляти час на навчання (академічні та самостійні заняття), самообслуговування, дозвілля (відпочинок, розваги, заняття фізичною культурою і спортом).

Дбайливе ставлення до здоров'я необхідно активно виховувати з першого курсу в студентські роки. Все це висуває певні вимоги до фізичного стану організму студента, а значить і до рівня його фізичної культури. У цьому віковому діапазоні завершується фізичне формування організму людини, і він кілька років зберігає відносно високу природну працездатність, загальну витривалість, достатній рівень функціональної активності. Тому в студентському віці слід більше звертати увагу на розвиток базових фізичних якостей, зокрема загальної витривалості, найвищий рівень розвитку якої досягається до 20-29 років [2]. В навчальних планах ЗВО кількість годин, відведених на предмет «фізичне виховання» не відповідає необхідним нормам. Як навчальний предмет його розуміють і використовують досить вузько: фізична підготовка студента і залучення до занять спортом. Насправді ж фізична культура - це формування динамічного стереотипу людини для його фізіологічного, фізичного і психічного вдосконалення. Це діяльність, спрямована на формування і реалізацію потреби в рухах, які спочатку не дано, а тільки генетично обумовлені. В організації навчального процесу необхідно активно використовувати інтерактивні здоров'язберігаючі технології, спрямовані на гармонійний розвиток особистості студента.

Основними напрямками здоров'язберігаючої діяльності освітніх установ є:

- доцільна організація навчального процесу відповідно до санітарних норм та гігієнічних вимог;
- проведення щорічної диспансеризації студентів;
- раціональна організація рухової активності студентів, що включає передбачені програмою заняття фізичною культурою, динамічні зміни і активні паузи в режимі дня, а також спортивно-масову роботу;
- організація раціонального харчування студентів;
- система роботи з формування цінності здоров'я та здорового способу життя;
- створення служби психологічної підтримки студентів;
- організація долікарської допомоги, виявлення факторів і груп ризику з девіантної поведінки, в тому числі споживання психоактивних речовин серед студентів (популяційний скринінг і моніторинг) із застосуванням медико-технічних технологій. Сучасна педагогічна дійсність, яка здійснюється професійними педагогами-валеологами, орієнтована на створення умов здоров'язбереження під

час організації навчального процесу та активного впровадження здоров'язберігаючих технологій. Валеоустановка - це група феноменів, що забезпечують регуляцію здоров'я на індивідуально-особистісний рівень.

Валеоустановка визначає особистість в її спрямованості на підтримку здоров'я і подолання хвороби: вона характеризується готовністю до певного способу сприйняття, відносини і реагування в ситуаціях, які зачіпають здоров'я молодої людини [2]. Вона передбачає дотримання принципів здорового способу життя. Однак специфіка організованої, активної фізичної культури і спортивних занять впливає позитивним чином на гармонійність сприйняття здобувачів освіти принципів ЗСЖ. Це означає, що фізкультурно-спортивна діяльність в освітньому середовищі є одним з важливих факторів, що мотивують до здоров'я-збереженій самодостатності студентів. Заходи щодо забезпечення здорового способу життя не повинні зводитися лише до попередження про ті чи інші фактори ризику або пропаганді конкретних способів зміни стереотипів поведінки. Діяльність в області зміцнення здоров'я повинна включати різноманітні способи допомоги молодим людям у вирішенні їхніх індивідуальних завдань, пов'язаних з розвитком, а також соціальних проблем, що стосуються їх навчання та дозвілля і мають для них особливо важливе значення. Таким чином, системоутворюючим напрямком діяльності навчального закладу визнається соціально-психологічний і, відповідно, проблема здоров'я молодих людей в умовах освітнього закладу - це педагогічна проблема, безпосередньо пов'язана з організацією цілісного навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел:

1. Смолякова І.Д., Зазімко Н.С., Моднов Д.Ю., Дронова І.І. Роль фізичного виховання та спорту у вищому закладі освіти в підтримці здоров'я та здорового способу життя в сучасних умовах / І.Д. Смолякова, Н.С. Зазімко, Д.Ю. Моднов, І.І. Дронова // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 31. Том 4. – С. 164-169.
2. Смолякова И.Д. Современные методики валеологического воспитания / И.Д. Смолякова // Физическая культура и спорт в

системе высшего образования: материалы V Междунар. науч.-метод. конф. Организация, проблемы и методические основы учебного процесса на кафедрах физического воспитания в вузах – Уфа: Изд-во УГНТУ, 2017. – Т. 1. – С. 237-240.

Федорова А. І.

канд. істор. наук, доцент

старший викладач кафедри історії та етнографії України
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

РЕАКЦІЯ НА СМЕРТЬ СТАЛІНА СЕРЕД СТАРООБРЯДЦІВ ІЗМАЇЛЬЩИНИ (за документами Мазаракіївського архіву)

Весь світ сколихнула масова істерія в КНДР наприкінці 2011 р., що відбулася після смерті Ким Чен-Іра. Але подібна ситуація спостерігалася і в Радянському Союзі після смерті Й. В. Сталіна 5 березня 1953 р., звістка про що надійшла наступного дня. Люди були в розпачі, не знали чого очікувати після смерті Й. В. Сталіна, як реагувати, побоювались, що стане ще гірше, почнеться війна. Деякі остерігалися покарань за «неправильне вираження горя», адже реагувати на смерть «вождя народу» необхідно було «правильно» – «заразний» плач, відмова від їжі, питва, навіть самогубства віталися. За проявами скорботи пильно стежили скрізь: і на підприємствах, і в закладах освіти, і в релігійних установах тощо.

Проблема сприйняття смерті Сталіна різними верствами населення вже ставала предметом досліджень [3]; в представленій роботі на основі документів Мазаракіївського архіву (*винайдений у 2014 р. в м. Кишинів у мішках на території старообрядницької церкви; наразі продовжується робота щодо його систематизації*) розглянемо як реагували на смерть Й. В. Сталіна старообрядці Ізмаїльщини.

6 березня 1953 р. о 10 годині ранку, після отримання звістки про смерть Й. Сталіна, ізмаїльський благочинний Сухов Ісидор, секретар благочинія Надьожний Гавриїл, священники Морозов Петро та Белов Кондрат прийшли до уповноваженого у справах релігійних культів по Ізмаїльській області М. П. Костандогло «висловити свої почуття та біль щодо несподіваної та передчасної смерті Йосифа Віссаріоновича

Сталіна». Однак з уповноваженим не зустрілися, тому вилили своє співчуття перед секретарем уповноваженого. Наступного дня, 7 березня, І. Д. Сухов знову прийшов до уповноваженого, щоб особисто висловити співчуття, а також доповісти, що Кілійська громада обрала собі в м. Вилкове кандидата у священники Сараєва Акіма Леонтійовича [1, арк. 15]. Коли М. П. Костандогло запитав, які ще питання маєте, І. Сухов зазначив, що поступила пропозиція відвідати м. Рені задля сповідування та причастя декількох бабусь.

Але про інші справи, окрім смерті «Великого вождя», думати в цей період не можна було. Про це свідчить реакція уповноваженого (зі слів І. Сухова): «Ви не спитали як вам поступити в Ці дні зі своїми старообрядницькими громадами, про що запитати Єпископа Іосифа Кишинівського (*в безпосередньому підпорядкуванні якого знаходився І. Сухов. – А.Ф.*), які від нього будуть вказівки..., а Ви запитуєте про Рені» [2, с. 533–535]. Зі слів секретаря Г. Надьожного, М. П. Костандогло висловився більш жорстко: «Коли вся країна плаче, Ви не турбуєтесь про своїх підданих, і на кого Ви їх залишаєте – Ви ховаєтесь в кущі. За такий ваш вчинок вас потрібно перемістити з приходу. А на місце ваше буде Надьожний» [2, с. 561]. Також уповноважений зажадав від І. Сухова письмового пояснення щодо особистого ставлення до смерті Вождя. Благодійний через хвилювання не міг самостійно підготувати доповідь, тому звернувся по допомогу до секретаря. Отже, ми спостерігаємо, як загострюється ситуація, як псуються відносини благодійного з уповноваженим.

Після зустрічі з М. П. Костандогло, І. Сухов іде на переговорний пункт, щоб зв'язатися з єпископом Іосифом, однак через перевірку лінії зв'язку зробити це вдалося лише о 22 годині. З'ясувалося, що єпископ ще 5 березня послав в благодійніє телеграму з вказівкою «помолитися о здоров'ї Вождя», але вони її не отримували. Як виявилось, поштар по дорозі загубив телеграму, сам розписався на відривному корінці, підробивши підпис І. Сухова [1, арк. 15].

7 березня о 23 годині І. Сухов отримав телеграму від єпископа Іосифа про смерть вождя та подальші дії. Щоб не наражати себе знову на гнів уповноваженого, І. Сухов звітує про кожний крок. Вже зранку 8 березня доповідає про отримані вказівки. Після цього копії телеграми єпископа були надіслані в усі приходи – і знов таки про цей крок наступного дня рапортується.

8 березня І. Сухов після служби офіційно звернувся до вірян з промовою (наводимо її повністю): «Православные христиане! В

настоящее время мы переживаем неизлечимую скорбь и боль нашего сердца по поводу смерти нашего любимого отца и друга и Вождя Иосифа Виссарионовича СТАЛИНА, благодаря его солнечному просвету мы удостоились освободиться от ига фашистского гнета, но постигла на нас неожиданная и безвременная смерть Иосифа Виссарионовича СТАЛИНА, которое отражается на весь честный трудолюбивый народ. А поэтому прошу Вас, как пастырь нашей старообрядческой общины, еще теснее сплотиться вокруг нашей Советской счастливой страны и потрудится и впредь на благо нашей миролюбивой Родины» [1, арк.16, 80; 2, с. 537]. Ця промова була надіслана 24 березня 1953 р. і до Москви.

Деякі громади в ці траурні дні на знак скорботи вивішували знамена в церкві та власних господарствах [2, с. 553, 555]. У всіх релігійних приходах правління громади разом зі священниками брали участь в мітингах в день поховання Сталіна, після чого здійснювали релігійний обряд з приводу поховання Й. В. Сталіна [1, арк. 74, 77, 78; 2, с. 535, 539, 541, 545, 553, 555, 559]. 9 березня о 12 годині в Никольській церкві м. Ізмаїл, де служив І. Сухов, був здійснений релігійний обряд та громада віддала останню шану «любимому Вождю». Після цього були розіслані телеграми у всі приходи з вимогою негайно телеграфувати в благочиніє про свої почуття щодо смерті Великого Вождя. Першими відгукнулися три священники: Морозов П. з м. Кілія, Тупікін П. з с. Василівка та Кірсанов М. з с. Муравлівка [1, арк. 15 зв.]. Священник Свято Парасковійської церкви с. Карячка Смирнов А. доповідав, що отримав дозвіл місцевої влади після мітингу бити у дзвони похоронним проводжанням: після загальних зборів почали дзвонити, в церкві зібралося близько 150 осіб, здебільшого жінки та дівчата, була відслужена коротка панахида, висловлена промова до народу, як зазначалося «згідно з тим, що було приписано в телеграмі», а також висловлені співчуття телеграмою перед Московською архієпископією [1, арк. 69]. Тобто діяли в основному згідно «протоколу», усіляко зовнішньо проявляючи велику скорботу. Старообрядницька громада м. Кілія разом зі священником Морозовим П. також висловлювала глибоке співчуття щодо смерті Вождя Йосифа Виссарионовича Сталіна та повідомляла, що помолились п'ятнадцять поклонів з побажанням вічного покою [1, арк.79].

Після похорон всі релігійні громади активно телеграфують до благочинія [1, арк. 71–78; 2, с. 539, 543, 545, 549, 551]. Здебільшого це

були тексти-кліше, наприклад: с. Анновка – «община несет великую скорбь дала клятву еще теснее сплотиться вокруг сердца партии хранить в сердцах славу товарища СТАЛИНА» [1, арк. 78; 2, с.539]; м. Вилкове, Різдяна церква – «верующии глубоко тронуты о величайшем событии преждевременной смерти дорогого и мудрого Вождя Советской и необъятной страны и всего прогрессивного человечества Иосифа Виссарионовича гения человечества. Имя Великого СТАЛИНА остается в сердцах верующих преданных своему дорогому Вождю на бесконечную память в чем и обещаемся еще теснее сплотиться вокруг Советского Правительства и Коммунистической Партии будем трудиться на благо нашей любимой родины и стоять за мир во всем мире» [1, арк.76; 2, с. 549].

Докладно про всі свої дії, заходи звітує і Сухов І. Д.: 11 березня перед уповноваженим Костандогло М. П.; 13 березня – єпископом Кишинівським та тимчасово Ізмаїльським Іосифом [1, арк. 15–15 зв.; 2, с. 533-535].

Отже, старообрядці Ізмаїльщини, як і вся країна, знаходилися в скорботі. Всі дії в цей період узгоджувалися з єпископом, про всі заходи релігійні громади доповідали благочинному, той, своєю чергою, уповноваженому у справах релігійних культів Костандогло М. П., в єпископію та архієпископію. Уповноважений пильно слідкував, щоб все відбувалося «за протоколом». У ці часи ізмаїльський благочинний І. Сухов майже не лишився посади, оскільки посмів думати «в такі складні для країни часи» про якісь інші справи.

Будемо сподіватися, що ми живемо в демократичній країні, і такі жахіття й острахи, навіть після смерті «тирана», не повернуться в наше суспільство.

Список використаних джерел:

1. Архів Кишинівської єпархії РПСЦ (Мазаракіївський архів). Спр. о. Симеона Деткова, копії тел. та відомості під час смерті І. В. Сталіна та інші папери, отримані Ізмаїльським благочинієм, в червні та липні місяці 1953 р. 110 арк.
2. Там само. Спр. Благочинний протоієрей Ісидор Сухов (січень 1947 – січень 1961). 600 с.
3. Як українці реагували на смерть Сталіна. Розсекречені спецповідомлення МГБ. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2018/03/6/152176/>; Жанна Лазоришин. Сприйняття киянами смерті Сталіна: конструювання

офіційної версії і творення історичної пам'яті очевидців. 05.03.2012. URL: <https://uamoderna.com/md/136-stalin>; Дмитрий Чернышев (mi3ch). Правильная скорбь. 2019-03-05. <https://mi3ch.livejournal.com/4428652.html>; «Фюрера я оплакивать не мог»: Как реагировали на смерть Сталина в СССР и других странах. 04.03.2019. URL: https://www.znak.com/2019-03-04/kak_reagirovali_na_smert_stalina_v_ssr_i_drugih_stranah; Как Церковь отреагировала на смерть Сталина. URL: <https://zen.yandex.ru/media/trickster/kak-cerkov-otreagirovala-na-smert-stalina-60470241b8613c1dbb0053d1> та ін.

Чістякова І. М.

кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Коротенко М. Р.

Здобувач вищої освіти,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

**ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ ТА ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАНТ:
ВЗАЄМОДІЯ І ВЗАЄМОПОРОДЖЕННЯ**

Сьогодення характеризується активним розвитком глобалізаційних процесів. Вони спрямовані на формування світової єдності у правовому полі, а також єдності світових керівних органів в економіці та політиці. Така об'єктивна трансформація виникла як реакція на початок інформативної технічної революції, що стартувала після припинення світового суперництва між капіталістичною та комуністичною системами. Водночас треба розуміти, що ці процеси, охопивши економічний та політичний аспекти життя людства, впливають і на саму людину. Тому разом із численними надіями глобалізація приховує в собі значну кількість загроз.

Головними її напрямками є: а) досягнення екологічної рівноваги; б) розвиток господарської конкурентоспроможності; в)

встановлення соціальної справедливості; г) підтримка правової держави та демократії. І хоча часто ці завдання суперечать одне одному, елімінація жодного з них неможлива, адже це одразу позначиться на решті, оскільки зробить їх недосяжними. Тому на порядку денному стоїть завдання їхньої збалансованості [2]. Проникає ця тенденція і до комунікативної сфери. Серйозним сегментом людської комунікації стає Інтернет-простір. Він займає усе більше місця в житті соціуму, диктує свої умови, детерміновані технологічністю, параметрами і специфікою особистостей учасників комунікації. Справедливо, що значущість створення Інтернету перебуває поряд із найсуттєвішими винаходами в історії людства. Сучасне життя без нього уже не можна й уявити. Інтернет зайняв свою нішу і далі демонструє нарощення темпів розвитку та поширення. Сьогодні світова павутина дає змогу значно простіше здійснювати досить широкий спектр найрізноманітніших операцій як розважального, так і практичного плану: оплачувати послуги, контролювати банківські рахунки, проводити конференції, брати участь у біржових торгах, купувати товари, контролювати працівників установи чи підприємства, обмінюватися інформацією, обговорювати умови договорів, вести листування, рекламувати і просувати товари та послуги. І процес цей щодня йде в напрямку розширення та збільшення[6].

Досить активно відбувається вторгнення Інтернету в систему комунікації. Він став тією віртуальною територією, де, незважаючи на відстань, будь-коли можна легко провести «зустріч» і поспілкуватися. Інтернет виступає специфічним комунікативним середовищем, новою сферою, де відбувається реалізація потенціалу мови. Ця нова сфера внесла в життя нові способи комунікації та форми функціонування мови. Виформовується new style (стиль Інтернет-спілкування), для якого характерні: а) письмова вимова; 2) гіперінтертекстуальність; 3) зафіксована розмовність; 4) спонтанність. Незважаючи на письмове відтворення, остання риса постає як якісно нова ознака згаданого стилю[4]. Таким чином, глобалізація і розвиток Інтернет-технологій ведуть людство до його

чергового перетворення. Віртуальний простір Інтернет-комунікації формується і формує віртуальну особистість: його параметри і специфіка детермінується технічними особливостями Мережі та пошуком оптимізації протікання процесів спілкування саме в такому режимі; водночас такі особливості впливають на саму людину, витворюючи з неї «віртуальну особистість». Наукові пошуки в цьому напрямку мають значні дослідницькі перспектив.

Список використаних джерел:

1. Барінова С.О. Класифікація сокращений в языке Інтернета (на матеріалі англійського мови) // Известия РГПУ ім. А.І. Герцена . 2007. № 33 / URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/klassifikatsiya-sokrascheniy-v-yazyke-interneta-namateriale-angliyskogo-yazyka>
2. Возняк Т. Глобалізація як виклик людству // Ї. – 2000. – № 19 /URL: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/politkuchma/globalizac.htm>
3. Дубина Л.В. Тенденції розвитку російського мови в умовах інтернет-комунікації / Л.В. Дубина // Вестник ТГПУ. 2013. №2 (130) / URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/tendentsii-razvitiya-russkogo-yazyka-v-usloviyah-internetkommunikatsii>
4. Іванова Т.С. Речевоє поведіння інтернет-общення / Т.С. Іванова // Вестник АГУ. Серія 2: Філологія і мистецтвознавство. – 2011. – № 3 / URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/rechevoe-povedenie-internet-obsheniya>
5. Козлова Н.С. Самопрезентація особистості в умовах віртуальної комунікації (на прикладі німецькомовних блогів) / Н.С. Козлова // Вестник ЮУрГУ. Серія: Лінгвістика . 2012. №25 / URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/samo-prezentatsiya-lichnosti-v-usloviyah-virtualnoy-kommunikatsiina-primere-nemetskoyazychnyh-blogov>
6. Скуловатова О. Інтернет-ресурси як психологічний фактор впливу на якість навчання [Текст] / О. Скуловатова // Вісник КНТЕУ. – 2013. – № 5 (91). – С. 84–94.

Чістякова І. М.

кандидат філософських наук, доцент,
зав. кафедрою міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Чернов Т. О.

провідний фахівець кафедри психології і соціальної роботи,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ПЛАТІЖНА СИСТЕМА SWIFT, СПЕЦИФІКА ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Абревіатура SWIFT (Society for World wide Inter bank Financial T elecommuni-cations) навряд чи відома широкому колу звичайних людей, однак для тих, хто працює в банківській галузі або має відношення до міжбанківських платежів та грошових переказів, в тому числі міжнародних, про неї, безумовно, знають.

Заснована в 1973 році, її засновниками виступили понад 200 європейських і американських банків. Головний офіс структури розміщується в Брюсселі. У теперішній час до системи підключено більше 10 тис. Великих банків і небанківських організацій, що представляють практично всі країни світу. Рахунок транзакцій, що здійснюються в системі SWIFT за одну добу, йде на мільйони.

Організація роботи системи SWIFT

З технічної точки зору система являє собою міжнародну корпоративну мережу, до якої підключені учасники (банки та інші користувачі) і яка управляється системними ресурсами (регіональними процесорами і операційними центрами).

Взаємодія між учасниками здійснюється на основі фінансових повідомлень, а між системою і учасниками - на основі системних. Структура повідомлень складається з заголовка, тексту і так званого трейлера (спеціального коду). Повідомлення з комп'ютерів учасників банківської системи SWIFT надходять в регіональний процесор, акумулюються там і перенаправляються в операційний центр для обробки (аналізу коректності, перетворення, ідентифікації і шифрування), і за її результатами або передаються адресатам, або повертаються відправникам.

SWIFT -переклад проводиться на підставі доручення, яке містить наступну інформацію:

SWIFTcode / BICcode банку-одержувача;

- найменування банку-одержувача і реквізити його відділення, куди мають надійти гроші;
- назва кінцевого одержувача (П.І.Б. особи або найменування юридичної особи);
- номер банківського рахунку кінцевого одержувача (якщо такий є).

Що таке SWIFT code / BIC code банку? Це унікальний ідентифікатор учасника системи платежів SWIFT, який дозволяє його виділити серед інших учасників. Він складається з 8-11 символів і включає в себе код організації (4 символи), код країни (2 символи), код регіону (2 символи) і код відділення (3 символу, є необов'язковим).

Переваги та недоліки системи переказів SWIFT

SWIFT - не єдина система грошових переказів, на цьому ринку працюють і її конкуренти - UNISTREAM, WESTERN UNION та інші. Однак у порівнянні з ними SWIFT має низку переваг, серед яких можна відзначити наступні :

- широке поширення системи;
- ліміти за обсягами перекладаються системою засобів не обмежуються (обмеження встановлюють конкретні країни);
- відправлення та отримання коштів у валюті (теоретично, на практиці можуть бути встановлені обмеження);
- відносно низькі комісії при перекладі великих грошових сум;
- гарантована доставка, відшкодування збитків, які поніс клієнт з вини системи.

Серед недоліків варто згадати:

- необхідність подання «важкого» пакета документів для відправлення переказу;
- моніторинг платежів з боку американської влади.

Втім, остання обставина навряд чи можна назвати класичним недоліком, якщо переклад не пов'язаний з діями кримінального характеру.

SWIFT gpi

SWIFT gpi докорінно змінює ситуацію і дозволяє банкам-учасникам SWIFT gpi отримати інформацію про всю ланцюжку, забезпечуючи відстеження платежів в режимі реального часу. Це

означає, що при відправці банк заздалегідь знає, як його платіж буде відпрацьований банками-партнерами по гри . SWIFT гри - це стандартизація процесів обробки банківських платежів на глобальному рівні.

В умовах стрімкого розвитку технологій сучасного швидко мінливого світу це особливо важливо, тому що всі чекають максимальної прозорості процесів, в тому числі при відправці і отриманні коштів через SWIFT. Доступ до відкритих даними, прозорість і можливість швидкого реагування та управління процесами - безперечні переваги SWIFT гри .

Переваги для банків і клієнтів

Уявіть, що ви - компанія або індивідуальне обличчя, і ви очікуєте міжнародний платіж. Ви тільки знаєте, коли і яка сума була вам відправлена. Але ви не знаєте, коли гроші будуть зараховані на ваш рахунок, чи був правильно сформований платіжний документ, чи не виникло у банку-посередника питань до наданими документами як основи для відправки коштів, а може бути, цей платіж був припинений на з'ясування деталей з банком -відправника. Ви не знаєте також, яку комісію спишуть банки-посередники і яку підсумкову суму зарахують на ваш рахунок після з'ясування деталей про платіж і його обробки посередниками. Ні банк-відправник, ні банк-одержувач не могли надати цю інформацію своїм клієнтам раніше.

Тепер разом з сучасною технологією в світі транскордонних платежів SWIFT гри ця інформація стала прозорою, швидкої і доступною. SWIFT побудував єдину глобальну платформу, яка дозволяє надбудовувати нові інноваційні сервіси, чинні в інтересах кінцевих споживачів послуг. Завдяки новій логіці обміну фінансовими повідомленнями та новими правилами гри, банки стають більш ефективними - відбувається зміна самого бізнесу. Ми з вами спостерігаємо початок глобального процесу діджиталізації фінансових технологій.

Собівартість самого SWIFT-повідомлення для банку-користувача не змінюється. SWIFT не регулює вартість платежів для кінцевих користувачів, а банки самостійно встановлюють тарифи на послуги, що надаються.

SWIFT гри об'єднує по всьому світу банки, які хочуть запропонувати своїм клієнтам інноваційний досвід транскордонних платежів і ефективно вибудувати свою корпоративну клієнтську

базу. Тому gpi -користувачі вкладають кошти і зусилля у впровадження технології SWIFT gpi і її підтримку в банку. Крім того, gpi -банки повинні адаптувати свої внутрішні процеси, щоб відповідати вимогам SWIFT gpi . У той же час, нова технологія дозволяє gpi -банк скоротити свої операційні витрати на обробку платежів (витрати на запити банкам-кореспондентам та розслідування знижуються в середньому на 50%), оптимізувати управління ліквідністю власних коштів і своїх клієнтів, а також знизити операційні ризики і ризики, пов'язані з ліквідністю.

Кількість банків і транзакцій по GPI

Кількість банків-учасників SWIFT gpi неухильно зростає. Зараз до цієї послуги приєдналося понад 180 банків, здатних використовувати 450+ міжнародних платіжних коридорів, обмінюючись більше 500 тис. Gpi -платежей в день, а це сотні мільярдів доларів США щодня. SWIFT підходить до рубежу 40 мільйонів платежів, відправлених на платформі SWIFT gpi . До кінця року ця цифра виросте в десять разів. Зростання gpi -трафік очікується в зв'язку з виходом близько 100 нових банків в живій режим роботи в SWIFT gpi , які в даний момент знаходяться на стадії тестування. Кожен день до SWIFT gpi приєднуються нові банки і відкриваються нові платіжні коридори.

Відправляючи gpi -платеж, банк призначає унікальний код для транзакції. Цей код все банки-учасники ланцюжка платежу передають незмінним . Таким чином, всі залучені сторони можуть проконтролювати конкретний платіж в будь-який момент.

Отже, все gpi -повідомлення стають прозорими і можливими для відстеження користувачам gpi , незалежно від того, чи проходить платіж по gpi -активно банкам чи ні.

Миттєва перевірка статусу відправлених, отриманих і знаходяться в обробці платежів доступна завдяки сервісу SWIFT Tracker , розробленим на основі хмарних технологій.

Знаючи де знаходяться гроші і яка комісія буде знята на кожному етапі обробки платежу, банки можуть контролювати надання точної інформації про зарахування грошей на рахунки кінцевих одержувачів.

Також за допомогою налаштування фільтрів SWIFT Tracker - а gpi -банки можуть відслідковувати вхідні gpi -платежі, які знаходяться в процесі вступу до банк.

Щоб банки-учасники SWIFT gpi могли чітко розуміти схеми обробки gpi -платежей один одного і своєчасно обробляти gpi -платежі, між ними полягає мультіколлатеральне угоду (SLA). Виконання таких SLA банки можуть відслідковувати через аналітичний інструмент gpi Observer .

Також банки-учасники мають доступ до довідника gpi Directory , який допомагає gpi -банк вибудувати найбільш ефективний ланцюжок платежу, виходячи з присутності gpi -банк в країні, валют, в яких вони працюють по SWIFT gpi , і їх cut-offtimes (закриття операційного часу).

Прозорість платежів

Сама система збільшує прозорість платежів. Видимість всього ланцюжка ускладнює редагування платіжної інструкції на шляху проходження транзакції. Стає неможливим змінити дані по оригінатору і бенефіціару, так як ці дані доступні з самого початку ланцюжка. Тому банки-кореспонденти, особливо в певних регіонах з високим ступенем ризику, активно наполягають впроваджувати SWIFT gpi саме з точки зору їх ризиків. Така прозорість процесів ускладнює існуючі практики відмивання грошей. Крім того, SWIFT gpi зробить доступною відправку додаткових запитуваних платіжних документів за допомогою SWIFT Tracker в режимі реального часу, що також позитивно позначиться на перевірках при обробці платежів.

Чокля О. І.

аспірант кафедри державознавства і права
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України
(Одеса, Україна)

ПРОБЛЕМАТИКА ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ

Важливість фізичної культури і спорту у зміцненні здоров'я людини є загально визнаним фактом, а норми, що регулюють цю сферу, посідають провідне місце серед норм вітчизняного законодавства.

Про це свідчить стаття 49 Конституції України, де проголошено, що держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту, забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя [1].

Тим самим нашою державою відзначено особливу важливість цієї сфери у життєдіяльності України. Водночас, те, що ці норми знайшли своє втілення в положеннях Основного Закону, які регулюють охорону здоров'я, не є випадковим (ст. 49 Конституції України), та підкреслює тісний зв'язок і надзвичайне значення фізичної культури і спорту для зміцнення здоров'я людини.

Зайняття фізичною культурою і спортом сприймається суспільством як прояв здорового способу життя та є складовою здоров'я населення [2]. У житті багатьох з нас приділення уваги та часу фізичній культурі і спорту є обов'язком атрибутом повсякденного життя.

В цьому дослідженні хотілось би зупинитись на характерній термінології та понятійно-категоріальному апараті, що використовується у сфері фізичної культури і спорту, та можливо обґрунтувати доцільність внесення деяких змін до нього з урахуванням динамічності розвитку суспільних відносин. Вказане характеризує актуальність та новизну цієї роботи.

Навряд чи вдасться розкрити весь спектр існуючих дефініцій з огляду на вимоги до тез виступу, але зупинимось саме на тих поняттях, які є дискусійними. По-перше треба розібратись, що таке фізична культура і чим є спорт. Відповідь на це питання можемо знайти в профільному законі – Законі України «Про фізичну культуру і спорт» [3].

Фізична культура це діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя. Певним чином поняття фізичної культури відображає напрям діяльності держави та одну з основних цілей правового регулювання, спрямовану на розвиток та здоровий спосіб життя людей.

Між цими поняттями вбачається характерна відмінність, закріплена у визначенні другого поняття, спорт – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них. Як бачимо спорт – це вже спеціальний напрямок фізично-рухової активності, який характеризується

порівнянням певних досягнень та результатів за допомогою спортивних змагань, процесу підготовки до них.

Цікавим з точки зору ідентифікуючої ознаки - зміцнення здоров'я людей, є визначення масового спорту (спорту для всіх) – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей під час їх дозвілля для зміцнення здоров'я.

Автор поділяє існуючі переконання, що розвиток масового спорту є запорукою здоров'я населення країни.

Водночас, не дивлячись на те, що в розумінні більшості з нас людина, яка багато часу присвячує фізично-руховій активності та фізичним навантаженням, асоціюється в подумах зі спортсменом, це прямо не витікає з поняття спортсмен, яке наведено в *абзаці 17 статті 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт»*, де закріплено, що спортсмен – фізична особа, яка систематично займається певним видом (видами) спорту та бере участь у спортивних змаганнях.

При цьому, поняття «систематично» згідно наведеного визначення не розкривається цим законом, залишається суто оціночним та відсилає до наукового та академічного тлумачення.

Другий дискусійний аспект цього визначення це обов'язкова ознака для віднесення особи до категорії спортсмена – «участь у спортивних змаганнях». Слід вказати, що наведене законодавче визначення не охоплює, наприклад, залученість людей до спорту любительського (так званого аматорського), при цьому важко не назвати особу спортсменом, яка, допустимо, не менше п'яти разів на тиждень займається спортом, але участі в спортивних змаганнях не приймає. Це також має значення для створення належних умов для залученості людей у зайнятті спортом, а звідси створення державою та органами місцевого самоврядування спортсменам належних умов для зайняття фізично-руховою активністю та фізичними навантаженнями, зайнятті певним видом спорту, а відтак й зміцнення здоров'я населення.

Традиційно всі види спорту в країні поділяються на професійні та любительські. Поняття любительського спорту в українському законодавстві не знайшло свого визначення.

З огляду на вищевказану проблематику, хотілось би запропонувати її усунути додаванням в означений закон поняття любительський спорт.

Любительський (аматорський) спорт - це спорт, яким його учасники займаються за власним бажанням заради розваги і свого фізичного розвитку та це прямо чи опосередковано не пов'язане з отриманням матеріальної винагороди.

Такі новації законодавства додали б взаємоузгодженість вже існуючих норм, а також розширило напрями спорту, окрім існуючого професійного спорту, з'явився б аматорський спорт, у який масово залучені різні категорії населення нашої держави.

Це в свою чергу дало б можливість розширити саме поняття спортсмена, визначення якого запропонуємо наступне. Спортсменом є фізична особа, яка залучена у зайнятті певним спортом та регулярно їм займається.

Підсумовуючи, можна вказати, що державна політика в напрямку фізичної культури і спорту, попри закріплення у Конституції України та інших актах положень щодо сприяння розвитку фізичної культури і спорту, не приділяє цьому достатньої та необхідної уваги. Задля удосконалення законодавства всієї сфери доцільно розширити, конкретизувати та втілити взаємне кореспондування між існуючими нормами, розробити із залученням спеціалістів у цій сфері ефективний механізм реалізації цих норм.

Сподіваємось, що наша держава дедалі все більше уваги буде приділяти розвитку сфери фізичної культури і спорту, та її сталому регулюванню з огляду на динамічність розвитку суспільних відносин та враховуючи те, що відповідно до статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнані в Україні найвищою соціальною цінністю.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.
2. Чокля О.І., Фальковський А.О. Специфіка державно-правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні / О.І. Чокля, А.О. Фальковський // Прикарпатський юридичний вісник. – 2020. – Вип. 2. – С. 3–7.
3. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-ХІІ. Дата оновлення: 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#n317> (дата звернення 24.04.2020).
4. Олімпійська хартія // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — К. : Українська

енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2002. — Т. 4 : Н — П. — 720 с. — ISBN 966-7492-04-4.

Чурілов Д. В.

начальник слідчого управління ГУНП України в Херсонській області,
полковник поліції, аспірант кафедри галузевого права Херсонського
державного університету
(Херсон, Україна)

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВСТАНОВЛЕННЯМ АБО ПОШИРЕННЯМ ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ

Зі створенням у січні 2021 року Бюро економічної безпеки (БЕБ) в Україні як державного правоохоронного органу, державою на нього покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності (тобто в сфері економіки). За повідомленням прес-служби Кабінету Міністрів України, прийняття закону є частиною міжнародних зобов'язань України, які передбачені Меморандумом про економічну і фінансову політику з Міжнародним валютним Фондом і Меморандумом про взаєморозуміння між Україною як позичальником і Європейським Союзом як кредитором (про отримання Україною макрофінансової допомоги Європейського Союзу).

Закон створює інституційні умови для захисту економічних процесів від тиску силових органів, що підтримується міжнародними партнерами України. Основною функцією БЕБ буде аналітична робота, а не силові повноваження. Бюро аналізуватиме бенефіціарів фінансових операцій і визначатиме, чи є порушення закону в обігу коштів тих чи інших бізнес- чи державних структур, або можливі корупційні ризики.

БЕБ – єдиний орган державної влади, відповідальний за боротьбу з економічними злочинами. Він отримає відповідні повноваження Служби безпеки та Податкової міліції, які будуть переосмислені з тим, щоб це був не стільки силовий, скільки аналітичний орган.

Ухваленням закону про БЕБ 22.03.2021 року (підписаний Президентом України) СБУ втратить невластиві спецслужбам

функції з розслідування злочинів щодо корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління та економіки. Це дасть змогу СБУ сфокусуватися на виконанні завдань, які справді безпосередньо пов'язані з безпекою держави, з контррозвідувальною діяльністю у сфері економіки.

Згідно із законом, БЕБ є центральним органом виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, які посягають на функціонування економіки держави. Його діяльність спрямовує та координує Кабінет Міністрів.

До повноважень БЕБ входять: 1) виявлення зон ризиків у сфері економіки шляхом аналізу структурованих і неструктурованих даних; 2) оцінювання ризиків і загроз економічній безпеці держави, напрацювання способів їхньої мінімізації та усунення; 3) надання пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів з питань усунення передумов для створення схем протиправної діяльності у сфері економіки; 4) забезпечення економічної безпеки держави шляхом запобігання, виявлення, припинення, розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави; 5) збирання та аналіз інформації про правопорушення, що впливають на економічну безпеку держави, та визначення способів запобігання їхньому виникненню в майбутньому; 6) планування заходів у сфері протидії кримінальним правопорушенням, віднесеним законом до його підслідності; 7) виявлення та розслідування правопорушень, пов'язаних з отриманням та використанням міжнародної технічної допомоги; 8) складання аналітичних висновків і рекомендацій для державних органів з метою підвищення ефективності ухвалення ними управлінських рішень щодо регулювання відносин у сфері економіки.

Бюро буде створено на базі та замість податкової міліції.

Закон прийнятий з метою ліквідації податкової міліції, оптимізації структури та чисельності органів, які ведуть боротьбу зі злочинами в сфері економіки, усунення дублювання їх функцій та створення БЕБ. Зараз правоохоронну функцію в сфері економічних порушень бізнесу виконують податкова міліція, Служба безпеки України та Національна поліція. Законом же пропонується створити єдиний орган, який буде боротися з економічними злочинами. СБУ і Національна поліція більше не будуть займатися такими правопорушеннями [1].

Ключові положення закону полягають в наступному: а) діяльність БЕБ України спрямовується і координується Кабінетом Міністрів; б) директора Бюро призначатиме Кабмін за поданням прем'єр-міністра і за результатами відкритого конкурсу. Термін перебування на посаді - 5 років (не більше двох термінів поспіль); в) кандидатуру директора відбиратиме конкурсна комісія. До неї увійдуть: три людини від Ради національної безпеки і оборони; три людини від Верховної Ради; три людини від Кабінету Міністрів; г) до складу центрального апарату і територіальних управлінь Бюро входитимуть до 4000 чоловік. Працівники інформаційно-аналітичного підрозділу будуть детективами, але не будуть наділятися повноваженнями застосовувати поліцейські заходи; д) при Бюро економічної безпеки створять Раду громадського контролю, який буде стежити за його діяльністю. Зокрема, Рада розглядатиме звіт директора Бюро та надавати свої висновки.

При створенні Бюро передбачено перехідний період. Кримінальні провадження економічного спрямування передадуть до Офісу генпрокурора. Коли в штаті БЕБ буде понад 30% працівників, провадження перейдуть до нього. Варто відзначити, що на потреби Бюро в держбюджеті на 2021 рік передбачено 587 млн. грн.

Підкреслимо, що після повернення кримінальних проваджень з офісу Генпрокурора до новоствореного Бюро, будуть потрібні нові методологічні підходи щодо розробки питань досудового розслідування розкрадань бюджетних коштів у різні способи та скоєння інших економічних злочинів [2].

Список використаних джерел:

1. Закон України про Бюро економічної безпеки України від 28.01.2021 року. Електронний ресурс : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69331 (дата звернення 12.02.2021).
2. Проект Закону про внесення змін до адміністративного та кримінального законодавства щодо запровадження діяльності Бюро економічної безпеки України № 3959-1 від 25.08.2020. Електронний ресурс : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69708 (дата звернення 12.02.2021).

СЕКЦІЯ 5 ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Кривдіна І. Б.

канд. іст. наук., доцент кафедри міжнародних відносин та права,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Овчаренко Т. Д.

викладач соціально-гуманітарних дисциплін,
Первомайський індустріально-педагогічний технікум
(Рубіжне, Україна)

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ ПЕРЕГОВОРНОМУ ПРОЦЕСІ З КЛІМАТИЧНИХ ПИТАНЬ

Кліматичні зміни, що спостерігаються протягом останніх десятиріч, є однією з нагальних глобальних проблем сучасності й потребують комплексного та невідкладного вирішення більшістю країн світу. Основними міжнародними угодами в галузі охорони навколишнього середовища є: Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) 1992 року [5], Кіотський протокол до неї 1997 року [1] та Паризька кліматична угода 2015 року [3].

Україна є стороною вищезазначених міжнародних договорів, брала безпосередню участь у їх розробці та в роботі щорічних Конференцій сторін Рамкової конвенції, метою яких є розробка методів та цілей для обмеження зміни клімату і адаптації до вже наявних її ефектів. Саме тому наукова розвідка присвячена визначенню місця та ролі української держави в міжнародному переговорному процесі з кліматичних питань.

Слід зазначити, що 1991 рік був першим роком переговорів щодо конвенції про зміну клімату. В ході переговорного процесу представники уряду України зуміли довести необхідність особливого підходу до тих країн, економіка яких знаходиться у перехідному стані, і це знайшло своє відображення в тексті РКЗК ООН. У 1997 р. в процесі важкого узгодження положень Кіотського протоколу були визначені «м'які» кількісні зобов'язання України - протягом періоду 2008-2012 рр., тобто за п'ять років, не перевищити п'ятикратний обсяг викидів парникових газів 1990 (базового) року. Це дозволило Україні отримати значний надлишок

квот, який в умовах, що склалися, мав вартісний вираз і міг бути спрямований на модернізацію економіки.

Переговорний процес з укладення Паризької кліматичної угоди 2015 року відбувався в рамках неформальних переговорних груп, які проводили численні консультації з метою формування спільної думки та позиції з того чи іншого питання. Групи висловлюють спільну думку, проте окрема країна має право на власну окрему позицію. Україна є членом «Парасолькової групи», до якої входять Австралія, Нова Зеландія, Норвегія, США, Росія, Казахстан, Японія, Канада. Група ЄС проводила регулярні консультації з Парасольковою групою, але послідовно обстоювала лише інтереси країн ЄС, що не завжди співпадало з національними інтересами України, наприклад, з питань збереження надлишку квот на викиди ПГ та можливості їх перенесення на наступний період зобов'язань (т.зв. banking). [4, с. 7].

Тому коли перший період Кіотського протоколу закінчився, а вільні квоти на викиди в Україні залишилися, позиція нашої держави на другий період Кіотського протоколу була така: зберегти ті квоти, що вже має з першого періоду, а в другому періоді взяти таку мету, яка дозволяла б мати ще більше вільних квот. З прийняттям Дохійської поправки щодо другого періоду Кіотського протоколу (2012 р.) ситуація кардинально помінялася - міжнародна торгівля квотами була виключена, а країн з перехідною економікою зобов'язали взяти реальні зобов'язання по скороченню викидів.

В 2013 році Україна запропонувала текст, який дозволяв їй використовувати надлишкові квоти з першого періоду дії для виконання власних зобов'язань незалежно від того чи буде зобов'язання на період 2013-2020 рр. більше ніж середній рівень в 2008-2012 рр. чи ні. Протягом двох років, після прийняття Дохійської поправки, Україна займала жорстку позицію: мати право використовувати вільні квоти на викиди з першого періоду Кіотського протоколу без додаткових умов. Це суперечило прийнятим правилам, тому країни не погоджувалися на таку позицію України. Врешті решт, в Лімі, Україні було запропоновано такий консенсус: квоти з першого періоду Кіотського протоколу можуть бути використані для виконання міжнародних зобов'язань по скороченню викидів в другому періоді незалежно від взятого зобов'язання. Це сталося в понеділок 8 грудня 2014 р. Наталя Кушко від імені України погодилася на текст. Далі текст був

відправлений юристам для узгодження (стандартна процедура на переговорах) і з несуттєвими правками повернутий. Але цей текст Україна вже не прийняла, аргументуючи, що потрібна додаткова консультація з Міністром екології та охорони навколишнього середовища. Протягом двох днів усі чекали підтвердження від України, але його не було. В середу, 10 грудня 2015 р., після проведення координаційної зустрічі Східно-європейських країн, Україна, Росія та Білорусь виступили зі спільною заявою, де висловили незгоду з переговорним процесом, який не приймає до уваги «базові інтереси країн з перехідною економікою». Впродовж наступних двох днів жодних позитивних рушень в українській позиції не сталося. Заключне пленарне засідання СМР 10-12 грудня 2014 року завершилося нічим. В своїй спільній позиції Швейцарія, Норвегія, Австралія та Європейський Союз висловили занепокоєність щодо «незакритих питань переносу квот на викиди парникових газів», що ставлять під сумнів екологічну складову правил другого періоду зобов'язань» і тим, що питання доведеться відкласти щонайменше до червня 2015 р. Тому країни запропонували прийняти частину узгоджених статей, щоб мати можливість розпочати ратифікацію. Однак Росія та Білорусь виступили проти розділення тексту. Україна не зробила жодної заяви. Через таку позицію, Україна, Росія та Білорусь отримали анти-нагороду «Динозавр дня» від Міжнародної кліматичної мережі за гальмування переговорів по правилах другого періоду Кіотського протоколу з наступним поясненням: «Такі малоочікувані союзники (Україна, Росія, Білорусь) відклали прийняття остаточного рішення (по правилах другого періоду Кіотського протоколу), яке було таким важливим, тут, в Лімі. Особливо засмучує те, що Білорусь і Росія ледве опікуються цим питанням (другий період Кіотського протоколу), однак в союзі з Україною спричинили великий головний біль для нас всіх» [2, с.4].

Огляд роботи української делегації на зазначених міжнародних переговорах, представлений Робочою Групою неурядових екологічних організацій України з питань зміни клімату, містить наступні висновки та конструктивну критику: 1) на високому політичному рівні темі клімату в нашій державі приділяється дуже мало уваги; 2) участь України на кліматичних переговорах ООН представлена, в основному, чиновниками та технічними експертами; 3) процес формування офіційної делегації

на переговори з питань зміни клімату в Україні є непрозорим. Так, незважаючи на призначених делегатів, де-факто Україну на переговорах по клімату представляє Наталія Кушко, яка не займає офіційної посади ані в Міністерстві екології та природних ресурсів, ані в Державному агентстві екологічних інвестицій (ДАЕІ) (ліквідовано), ані в Міністерстві закордонних справ, тому і не несе офіційної відповідальності за представлену позицію України; 4) українська делегація блокувала узгодження правил другого періоду Кіотського протоколу, що суперечило позиції країн Європейського Союзу, які всіма силами намагаються якомога швидше привести Дохійську поправку в дію; 5) українська делегація жодного разу не зустрілася з представниками громадськості під час переговорів [2, с.4].

Серед важливих питань у рамках багаторічного переговорного процесу з укладення Паризької кліматичної угоди 2015 року, були також питання адаптації, запобігання зміні клімату, передачі технологій, доступу до фінансування та його джерел, а також питання моніторингу, звітності та верифікації. Одна з найбільших дискусій точилася навколо питання фінансування країн, що розвиваються, – його джерел та механізмів доступу. Йшлося про надання коштів для здійснення заходів з обмеження викидів ПГ та адаптації до негативних наслідків зміни клімату. Дуже часто ці питання пов'язують з безкоштовною передачею сучасних технологій.

В цілому, на жаль, в переговорному процесі Україна фактично слабо пов'язана із існуючими формальними і неформальними об'єднаннями країн, і, при цьому, не має чіткої позиції, постійних фахових переговорників, потужних важелів впливу. На переговорах представники України вимушені ситуативно приєднуватися або до позиції ЄС, або до позиції «Парасолькової групи», або різні члени делегації підтримують прямо протилежні позиції, хоча поточна ситуація потребує консолідації зусиль з обстоювання спільних інтересів країн з перехідною економікою, зокрема щодо прийнятних зобов'язань і економічних механізмів. За умови збереження слабкої та безініціативної позиції України у переговорному процесі з усіх аспектів проблеми зміни клімату, можливе навіть погіршення іміджу України на міжнародній арені та ігнорування інтересів України на інших політичних і економічних самітах.

Список використаних джерел:

1. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 11.12.1997 // Верховна Рада України. Законодавство URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text
2. Огляд 20-ої Конференції Сторін Рамкової Конвенції ООН та Кіотського протоколу // Робоча Група неурядових екологічних організацій України з питань зміни клімату: URL: www.climategroup.org.ua
3. Паризька угода від 12.12.2015 // Верховна Рада України. Законодавство URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text
4. Протидія глобальній зміні клімату у контексті Кіотських домовленостей: український вимір. – К.: НІСД, Нацеконвєстагентство України, Фонд цільових екологічних інвестицій, 2010. – 28 с.
5. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 09.05.1992 // Верховна Рада України. Законодавство URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text

Кудлай І. В.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Смук К. О.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

МІЖНАРОДНЕ СУСПІЛЬСТВО І МІЖЦИВІЛІЗАЦІЙНІ КОНФЛІКТИ

Міжнародні конфлікти на протязі всієї історії супроводжували людство. Незважаючи на численні науково обґрунтовані спроби узагальнити конфлікти і на основі таких узагальнень виробити якісь універсальні правила врегулювання і підходи до переговорів, практика показує, що кожен конфлікт унікальний і вимагає особливого інструментарію для врегулювання. Світ стрімко змінюється, формується новий світовий порядок, суспільства

стикаються з новими викликами, а науково-технічний прогрес, в тому числі в військової та інформаційній сферах, сприяють тому, що конфлікти якісно змінилися і набули абсолютно нові форми. Новий вік в наукових колах нерідко називають століттям конфліктів нового покоління, які вимагають більш глибокого вивчення і вироблення нових методів їх вирішення.

Світ не стає менш конфліктним, а конфлікти – більш передбачуваними і легко керованими. Це, як і раніше, ставить складні завдання перед дослідником-міжнародником і стимулює пошук нових підходів до вироблення ефективних методів врегулювання конфліктів. Еволюція самих конфліктів не стоїть на місці: сучасні конфлікти безперервно виробляють нові форми конфліктної взаємодії, більш соціально-небезпечні, але, разом з тим і більш керовані.

Мирне вирішення міжнародних конфліктів виступає засобом досягнення і підтримання міжнародного миру і міжнародної безпеки, ґрунтуючись на міжнародно-правових засобах мирного врегулювання. Дані проблеми набули нового звучання в контексті сучасного розвитку міжнародних відносин. Механізмом розв'язання цих проблем є Міжнародні міжурядові організації системи ООН, що володіють можливостями для реалізації своїх повноважень у даній сфері. При реалізації використовуються як традиційні засоби, так і нові, створені ними самими.

Зусилля, прикладені міжнародними організаціями системи ООН для вирішення міжнародних конфліктів, широко відомі і схвалені міжнародною громадськістю.

Міжнародний конфлікт - це пряме або непряме зіткнення інтересів двох або більше сторін (держав, груп держав, народів, політичних рухів) на основі існуючих між ними протиріч. Так само конфлікт може бути визначений як серйозна розбіжність у формі зіткнення.

Врегулювання конфлікту - це стратегія процедурного рішення цього конфлікту, спрямована на досягнення компромісу, який дозволить сторонам прийти до деяких початковим цілям. Дозвіл міжнародного конфлікту - це стратегія, яка спрямована на усунення основних протиріч і прийняття рішення, вигідного для всіх учасників конфлікту.

Способи мирного вирішення міжнародних конфліктів вироблялися протягом усього історичного розвитку. Однак

міжнародно-правова норма імперативного характеру про мирне вирішення міжнародних конфліктів була сформована не так давно.

Сучасні міжнародні конфлікти нового покоління виявляються структурно більш складними, ніж їх попередники, демонструють здатність швидко розростатися, залучати до своєї сфери нових учасників, впливаючи безпосередньо на їх систему цінностей і соціокультурні архетипи, і швидко розвивають будь-які, навіть незначні, зіткнення до рівня міжцивілізаційного протистояння. Сучасні конфлікти цінностей практично несприйнятливі до зусиль світової спільноти по їх зовнішньому умиротворенню: існуючі сьогодні концепції, доктрини та інструменти миротворчої діяльності орієнтовані в першу чергу на традиційні форми конфліктів, побудовані на зіткненні інтересів націй-держав, і розглядають процес вирішення конфліктів як результат взаємодії міжнародних інститутів.

Міжцивілізаційні конфлікти в міжнародній практиці повсюдно витісняють традиційні форми конфліктів, побудовані на зіткненні інтересів націй-держав. Це веде до того, що на зміну інституціональним методам врегулювання конфліктів приходять культурно-цивілізаційні моделі зовнішнього управління, засновані на технологіях інформаційно-психологічного впливу на систему цінностей і світогляд конфліктуючих сторін.

Міжнародні організації системи ООН на практиці використовують проведення колективних переговорів в формі багатосторонньої конференції, в результаті яких міжнародна організація приймає відповідний нормативний документ. Крім цього, міжнародні організації системи ООН активно беруть участь в розслідуванні і уточненні спірних, конфліктних ситуацій. Процедура розслідування передбачає залучення третьої сторони до мирного врегулювання конфлікту після позначення конфліктної ситуації для виявлення фактів, що лежать в основі конфлікту.

Міжнародні організації активно беруть участь в розгляді міжнародних суперечок з метою їх мирного вирішення. Участь в мирному вирішенні міжнародних конфліктів дозволило конкретизувати процедури і види деяких мирних засобів, викликало необхідність детальної правової регламентації в багатьох питаннях використання певного методу, призвело до адаптації традиційних методів до сучасних умов міжнародних конфліктів. Розслідування може зменшити напруженість у відносинах конфліктуючих сторін, і навіть привести до зникнення спірної ситуації.

Таким чином, сьогодні для ефективного запобігання конфліктів потрібна всеосяжна, багатовимірна і послідовна стратегія. Тому багатосторонній підхід до запобігання конфліктам є корисним і навіть необхідним: порівняльні переваги кожної організації можуть в поєднанні змінити ситуацію так, як це необхідно, щоб перемогти чуму насильства.

Список використаних джерел

1. Андрущенко Т. Роль національних держав у цивілізаційних конфліктах // Наукові записки ІПЕНД ім. І. Кураса. Вип. 57. К., 2017.
2. Єрмаков П. Етнополітичний конфлікт: специфіка його прояву та розв'язання у тоталітарних і демократичних системах / П. Єрмаков // Український центр політичного менеджменту. [Електрон. ресурс]. URL: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=67&c=1535>
3. Забарко Б. Чи збереже людство людяність? Збройні конфлікти і гуманітарні права людини // Політика і час. 2004. № 2.
4. Камінський Є. Спроба типологізації конфліктів у сучасній системі міжнародних відносин // Дослідження світової політики. Вип. № 1. К., 2006.

Моїсеєва Т. М.

к. і. н., доцент кафедри міжнародних відносин та права,

Гавриленко Н. Н.

здобувач вищої освіти

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ САЙТУ ПОСОЛЬСТВА США В УКРАЇНІ)

Збройна агресія Росії проти України, порушення територіальної цілісності України, спроба відродити в практиці міжнародних відносин «право сили» - постають безпековими викликами світового масштабу і вимагають консолідації зусиль та адекватної реакції міжнародної спільноти на ці події.

З початку російської агресії, значну підтримку Україні надає її стратегічний партнер – Сполучені Штати Америки. Обидві країни

зацікавлені у послабленні геополітичних претензій Росії та визначили протидію російській агресії, як один з пріоритетів двостороннього співробітництва.

Важливим джерелом інформації щодо реакції США на агресивну зовнішню політику Росії та механізмів надання допомоги Україні, є повідомлення, розміщені на веб-сайті посольства США в Україні.

Хронологічно, рамки нашого дослідження обмежені періодом від лютого 2021 р. по теперішній час, що обумовлено, з одного боку, початком діяльності Адміністрації 46-го Президента США Джо Байдена, а з іншого, черговим етапом ескалації збройної «кампанії Москви, спрямованої на підрив та дестабілізацію України» [8].

Аналіз матеріалів сайту, дає змогу виокремити основні форми підтримки української держави в умовах російської агресії.

1. Морально-політична підтримка – реалізується, головним чином, у формі заяв (для преси, зроблених під час телефонних розмов, зустрічей посадових осіб, «круглих столів» і т. ін.). Ознайомлення зі змістом заяв, дозволяє виділити декілька їх важливих аспектів:

- запевнення в «непохитній підтримці суверенітету й територіальної цілісності України» [1, 2, 4, 5, 6, 8];

- констатація факту ескалації конфлікту з боку Росії (плани «Росії блокувати іноземні військові та державні судна в частинах Чорного моря, зокрема, поблизу окупованого Криму та Керченської протоки»; «накопичення російських військ в окупованому Криму та на кордоні з Україною – тепер у масштабах, що не спостерігалися з часу вторгнення Росії у 2014 році») та висловлення «стурбованості» щодо цього [1, 3, 4, 6, 8];

- підтвердження використання Росією, у гібридній війні, інструментарію «агресивної риторики та дезінформації» [3, 6];

- підтримка реформ в Україні «для... поступу у втіленні прагнень України до євроатлантичної інтеграції» [3, 6, 9].

2. Фінансова підтримка. Приміром, згідно, розміщеного на сайті, змісту телефонної розмови Міністра оборони США Ллойда Остіна з Міністром оборони України Андрієм Тараном (від 1 квітня 2021 р.), з «2014 року Сполучені Штати виділили на допомогу Україні в галузі безпеки суму понад 2 мільярди доларів, включаючи нещодавно оголошений пакет у 125 мільйонів доларів США...» [1, 3].

У повідомленні від 20 квітня 2021 р. зазначається, що «Сполучені Штати Америки через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) оголосили про надання Україні додаткового фінансування на розвиток у розмірі 155 млн дол. США», з них – 63 млн дол. США передбачені на протидію російській агресії. Заслуговують на увагу, визначені в інформації, напрямки та засоби «протидії»: «захист прав людини та забезпечення доступу до правосуддя українцям, що постраждали від агресії, яку підтримує Кремль у Криму та на Донбасі; зниження енергетичної та економічної залежності України від Росії шляхом сприяння підключенню до енергетичної мережі Європи, а також зміцнення українських підприємств, які працюють на сході країни; розширення доступу громадян до якісної та об'єктивної інформації з метою протидії зловмисному впливу та дезінформації, підтримки євроінтеграції та посилення демократичних процесів в Україні» [9].

3. Військова підтримка (фінансування, оборонна зброя, обладнання, консультативна допомога, спільні військові навчання, військова підготовка, та «інші ключові можливості для підвищення сили ураження озброєнь, вдосконалення управління військами та поліпшення ситуативної обізнаності Збройних сил України») [1, 3].

США, союзники та партнери по НАТО (Канада, Данія, Литва, Польща, Швеція та Сполучене Королівство), в рамках оперативнотактичних груп (ОТГ), надають Україні військову допомогу, сприяючи реформуванню підрозділів ЗС України та наближуючи їх до стандартів НАТО. Зокрема, вже понад шість років, діє Об'єднана багатонаціональна група в Яворові. Планується продовження двосторонніх й багатонаціональних військових навчань, таких як «Швидкий тризуб», «Спільні зусилля» та «Сі Бриз» [3].

4. Використання США та іншими членами «Великої сімки» контрзаходів у вигляді антиросійських санкцій. Уявлення про цей «інструмент» стримування російської агресії дають, представлені на сайті Посольства США в Україні, «Інформаційний аркуш: накладання кошту за шкідницьку закордонну діяльність уряду Росії» та «Заява міністрів закордонних справ країн Великої сімки щодо України від 18 березня 2021 року».

Так, у першому документі, в розділі «Запровадження додаткових санкцій», зауважується наступне: «Міністерство фінансів, у партнерстві з Європейським Союзом, Великою Британією,

Австралією та Канадою, наклало санкції на вісім фізичних і юридичних осіб, пов'язаних з триваючою окупацією та репресіями Росії в Криму» [7]. Аналогічну тезу бачимо в «Заяві міністрів закордонних справ країн Великої сімки щодо України»: «Велика сімка залишається повністю відданою виконанню санкцій» [4].

Отже, аналіз матеріалів, представлених на сайті посольства США в Україні, дозволяє стверджувати, що допомога Україні, в умовах російської агресії, зводиться до форм морально-політичної, фінансової, військової підтримки та антиросійських санкцій. На нашу думку, ці заходи є недостатньо дієвими, оскільки, лише певною мірою, стримують російську агресію, а не слугують механізмом її припинення.

Вважаємо доцільним, з огляду на воєнно-політичну міць Росії у регіоні: збільшити економічний тиск на РФ, відключити її від системи SWIFT; заборонити співпрацю з російськими компаніями в сферах воєнної промисловості, науково-технічної, економічної, ядерно-космічної сфер; накласти арешт на продаж та купівлю російських паливних енергетичних ресурсів.

Варто включити Україну до складу НАТО та ЄС, формувати проукраїнську коаліцію в світі, що буде надавати Україні воєнну допомогу летальною зброєю та новітніми технологіями у сфері воєнної промисловості.

Список використаних джерел:

1. Виклад змісту телефонної розмови Міністра оборони США Ллойда Остіна з Міністром оборони України Андрієм Тараном, 1 квітня 2021 року //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/readout-of-secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iiis-call-with-ukrainian-minister-of-defense-andrii-taran/> (дата звернення 16.05.2021)
2. Виконувачка обов'язків заступника міністра оборони Аманда Дорі взяла участь у багатонаціональному круглому столі з питань України, 7 квітня 2021 року //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/readout-of-acting-under-secretary-of-defense-amanda-dorys-participation-in-a-multinational-roundtable-on-ukraine/> (дата звернення 16.05.2021)

3. Виступ Тимчасової повіреної у справах США Крістіни Квін на церемонії передачі командування в Центрі бойової підготовки в Яворові, 16 Квітня, 2021 //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-charge-daffaires-kristina-a-kvien-at-the-change-of-command-ceremony-at-combat-training-center-yavoriv/> (дата звернення 16.05.2021)
4. Заява міністрів закордонних справ країн Великої сімки щодо України, 18 березня 2021 року. //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/g7-foreign-ministers-statement-on-ukraine/> (дата звернення 16.05.2021)
5. Заява Президента Байдена на річницю незаконного вторгнення Росії в Україну, 26 лютого 2021 року //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/statement-by-president-biden-on-the-anniversary-of-russias-illegal-invasion-of-ukraine/> (дата звернення 16.05.2021)
6. Зустріч Державного секретаря Блінкена з Міністром закордонних справ України Кулебою, 13 квітня 2021 року //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/blinken-kuleba-april2021ua/> (дата звернення 16.05.2021)
7. Інформаційний аркуш: накладання кошту за шкідницьку закордонну діяльність уряду Росії //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/fact-sheet-imposing-costs-for-harmful-foreign-activities-by-the-russian-government/> (дата звернення 16.05.2021)
8. Намір Росії обмежити судноплавство в частинах Чорного моря. Заява для преси Нед Прайс (речник Державного Департаменту США), 19 квітня 2021 року //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/russias-intention-to-restrict-navigation-in-parts-of-the-black-sea/> (дата звернення 16.05.2021)
9. США надали 155 млн. доларів на підтримку розвитку України 20 квітня 2021 року //Посольство США в Україні: офіційна сторінка. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/united-states-provides-155-million-in-development-support-to-ukraine/> (дата звернення 16.05.2021)

Моїсєєва Т. М.

к. і. н., доцент кафедри міжнародних відносин та права,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Горбачук О. І.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ІЗРАЇЛЮ В СФЕРІ ОСВІТИ (ДОГОВІРНА БАЗА)

Важливою складовою зовнішньої політики України є співробітництво з зарубіжними партнерами в освітній сфері, зокрема, – з Ізраїлем, який має сильну базу для проведення наукових досліджень, високий рівень освіти, а також багату культуру. Україно-ізраїльська співпраця в галузі освіти ґрунтується на широкій договірній основі.

Першим, і по суті, базовим документом, який дав старт співробітництву незалежної України та держави Ізраїль в освітній сфері, стала «Угода між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль про співробітництво в галузі освіти і культури» (від 12.01.1993 р.). У другій та третій статтях угоди, присвячених питанням освіти, визначено головні «інструменти» співпраці, серед яких – **двосторонні обміни:** викладачами, науковими співробітниками, профільними фахівцями («для ознайомлення з системою освіти...., проведення лекцій»); студентами, аспірантами... («для навчання, стажування та наукових досліджень»); науковою та педагогічною інформацією. Договір, в тому числі, встановлював можливості **прямого співробітництва** «між університетами і науковими установами обох країн по конкретних програмах» (ст. 2). Варто зауважити, що вже на цьому етапі взаємодії, сторони підкреслювали необхідність вивчення питання щодо взаємного визнання дипломів, свідоцтв про освіту, вчених ступенів і звань (ст. 3). Для забезпечення виконання пунктів угоди, передбачалося створення Спільної комісії з питань співробітництва в галузі культури і освіти,

яка мала проводити свої засідання раз на два роки, «по черзі в Києві та Єрусалимі» [4].

Положення Угоди знайшли свій розвиток та деталізацію в наступних двосторонніх актах: «Угода про Програму співробітництва між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль у галузі культури і освіти на 1994-1996 роки» (від 16.06.1994), «Протокол спеціальних заходів у галузі освіти на виконання Угоди між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль про співробітництво у галузі культури і освіти (від 16.06.1994), «Програма співробітництва в галузях освіти, культури, молоді та спорту між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль на 2019-2022 роки» (від 19.08.2019).

Зупинимося на **ГОЛОВНИХ ПОЛОЖЕННЯХ** цих міжнародних документів.

Визначення основних засад та принципів співробітництва: наголошено на вагомості загальнолюдських цінностей (виходячи із Загальної Декларації прав людини Організації Об'єднаних Націй, Конвенції про права дитини) та здійснення співпраці, що базується на «дружбі, взаєморозумінні та довірі», у відповідності до принципів і норм міжнародного права [2; 3].

Взаємовизнання сторонами всіх типів освітніх і навчальних установ, їх рівних прав «у рамках їх національної системи, незважаючи на мову навчання». На наш погляд, не можна обійти увагою той факт, що, закладаючи широке «поле» освітньої співпраці, сторони, в той же час, підтверджували суверенність державних систем освіти, їх відповідальність за «національний і культурний розвиток загальнолюдських цінностей народів, які проживають у цих країнах, незважаючи на їх громадянство і етнічну належність» та потребу відродження національних систем освіти, «зберігаючи їх національні особливості та національну самосвідомість» [3].

Взаємне визнання Міністерствами освіти обох держав **атестатів** про повну середню освіту [3].

НАПРЯМКИ ТА ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ.

Спільне ознайомлення з освітніми системами різних рівнів та специфікою організації навчального процесу і викладання, за окремими напрямками та категоріями учнів (професійна освіта, освіта

обдарованих дітей та дітей з розумовими і фізичними вадами, інклюзивна освіта та освіта дорослих, викладання іноземних мов, антинаркотичні програми, технології та інновації для шкіл, вчителів і студентів та ін.) [2; 5].

З метою **удосконалення освітніх систем, якості викладання, впровадження в навчальний процес новітніх технологій, поширення передового досвіду:**

- проведення семінарів з академічних і професійних питань;
- встановлення прямих наукових зв'язків між науковими та дослідницькими установами;
- обмін фахівцями для роботи за довгостроковими педагогічними програмами вищих учбових закладів у галузі гуманітарних, природних наук, техніки;
- обмін досвідом і знаннями між експертами освітніх установ і педагогічного складу навчальних закладів усіх рівнів;
- сприяння у розповсюдженні наукових, інструктивних, методичних, аудіо-візуальних матеріалів, підручників у школах; обмін технічною документацією з питань підготовки наукових і навчальних посібників, технічних засобів навчання, проектами освітніх структур і стандартів;
- підтримка співробітництва між навчальними закладами у різноманітних проектах з інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та у сфері електронного навчання (включаючи проектування, розробку і впровадження програмно-апаратного забезпечення та професійну практику) [2; 3; 5].

Обміни школярами (віком від 14 до 18 років) та **аспірантами** для навчання в школах та вищих навчальних закладах держави-партнера. Для останніх, сторони окреслили (щорічне, паритетне) виділення двох спеціалізованих стипендій, з повним, або частковим покриттям витрат на навчання, проживання, медичне обслуговування [2; 3; 5].

Забезпечення необхідних умов навчання рідною мовою, долучення до власної культури та історії, для відповідних національних меншин. З цією метою, передбачено: двостороннє сприяння відкриттю та функціонуванню дошкільних закладів і шкіл з

рідною мовою навчання, в районах компактного проживання україномовного (в Ізраїлі) та єврейського (в Україні) населення; створення умов для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів («у відповідних центрах і університетах в Україні та Ізраїлі») для роботи в цих навчальних закладах; обмін досвідом викладання; забезпечення зразками навчально-методичної, художньої, дитячої літератури та підготовка спільних видань педагогічної, довідкової літератури, словників (українською мовою та мовою іврит); підтримка взаємодії між «видавництвами у підготовці підручників і методологічних посібників» [3, статті 4-7; 5].

Окремої уваги заслуговує, підписаний у липні 2001 р., «**Меморандум про наміри щодо співпраці між Міністерством освіти і науки України та Міністерством праці і соціальних справ Держави Ізраїль з метою здійснення довгострокової навчально-оздоровчої програми для дітей сиріт і дітей, які залишилися без батьківської опіки**». Цей міжнародний акт підтверджує дієвість, закладених в основу двостороннього співробітництва, принципів загальнолюдських цінностей, гуманізму, взаєморозуміння.

Меморандум було укладено на трирічний термін, з можливістю пролонгації «на наступні трирічні періоди, якщо жодна із Сторін не повідомить іншу Сторону, не пізніше ніж за шість місяців до закінчення відповідного періоду, про свій намір припинити» його дію.

Згідно Меморандуму, Ізраїль брав на себе зобов'язання реалізації, на своїй території, довгострокової навчально-оздоровчої програми, яка включала: «навчальну програму в обсязі загальної середньої школи, гарантування повного медичного обслуговування та забезпечення учнів підручниками, харчуванням і житлом»; «покриття витрат на перевезення учнів до Ізраїлю та їхнього повернення в Україну» [1].

Отже, україно-ізраїльське співробітництво в освітній сфері, регламентується низкою двосторонніх угод, якими визначено:

- принципи та головні засади співпраці;
- напрямки та форми взаємодії;
- механізми реалізації поставлених завдань.

Список використаних джерел:

1. Меморандум про наміри щодо співпраці між Міністерством освіти і науки України та Міністерством праці і соціальних справ Держави Ізраїль з метою здійснення довгострокової навчально-оздоровчої програми для дітей сиріт і дітей, які залишилися без батьківської опіки: Міжнародний документ від 23.07.2001. №376_014. //Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_014/sp:max100#Text (дата звернення: 19.05.2021)
2. Програма співробітництва в галузях освіти, культури, молоді та спорту між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль на 2019-2022 роки: Міжнародний документ від 19.08.2019. №376_004-19. // Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_004-19/sp:max100#Text (дата звернення: 19.05.2021)
3. Протокол спеціальних заходів у галузі освіти на виконання Угоди між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль про співробітництво у галузі культури і освіти: Міжнародний документ від 16.06.1994. №376_007. // Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_007/sp:max100#Text (дата звернення: 19.05.2021)
4. Угода між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль про співробітництво в галузі освіти і культури: Міжнародний документ від 12.01.1993. №376_004 //Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_004/sp:max100 (дата звернення: 19.05.2021)
5. Угода про Програму співробітництва між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль у галузі культури і освіти на 1994-1996 роки: Міжнародний документ від 16.06.1994. № 376_009. // Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_009#Text (дата звернення: 19.05.2021)

Науменко Н. Д.

здобувач вищої освіти

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

Науковий керівник – **Татакі Д. Д.**, старший викладач кафедри

міжнародних відносин та права

Державний університет «Одеська політехніка»

(Одеса, Україна)

ВИТОКИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

На сучасному етапі Туреччина все більш активно претендує на роль регіонального лідера та одночасно, використовує своє вигідне геополітичне розташування між двох цивілізацій. Туреччину цікавлять не тільки відносини з європейським вектором, а й відносини з Близьким Сходом, Кавказом, Чорноморським та Каспійським регіонами. Порухення процесу євроінтеграції спровокувало логічну перестановку геополітичних акцентів Туреччини. 2002 рік став новим етапом формування зовнішньої політики, він приніс нові, більш послідовні і стратегічно обґрунтовані рішення.

Концепція “Стратегічної глибини” стала базою та основою для сучасних зовнішньополітичних пріоритетів ТР. Запропонував цю концепцію міністр закордонних справ цієї країни, відомий науковець Ахмет Давутоглу [1; с. 177].

Праця цього науковця сприймається, як виклад теоретичних основ політики, що дістав назву “нового османізму”. Автор стверджує, що турецька зовнішня політика є незбалансованою, оскільки з 1923 р. сильно залежить від відносин з Західною Європою та США та водночас не приділяє увагу ситуації на Близькому Сході, особливо в країнах - колишніх провінціях Османської імперії.

Нинішній турецький уряд відходить від політики невтручання в конфліктні події на Близькому Сході, яка була традиційною, підтримуючи вищезгадану ідею[2; с. 186]. Проте невтручання було вигідним для Туреччини, воно дозволяло утримуватись від вибору конкретної позиції, що в свою чергу зберігало гарні сусідські відносини з країнами арабського світу. Міністр закордонних справ А.Давутоглу заявив, що Туреччина має унікальне географічне

розташування, історичний та дипломатичний досвід і це має забезпечити країні роль не тільки регіональної, а й світової держави [3].

Тривалі намагання Туреччини, щодо євроінтеграції були невдалими. Це стало одним із чинників, що змусив країну змінити вектор своєї політики та звернути увагу на Близькосхідне співробітництво. Як відомо, Туреччина є стратегічним партнером НАТО і плацдармом організації на південному напрямку. Проте ця інтеграція не стала причиною для поліпшення процесу інтеграції з ЄС [3]. Зовнішньоекономічні відносини зіграли необхідну роль, але в той же час недостатню для євроінтеграції [4; с. 66].

Економічне зростання у 2002 році позитивно вплинуло на можливості Туреччини активніше вести зовнішньополітичні відносини. До цього всі перспективи країни у політиці не мали достатніх економічних ресурсів. На нинішній момент Туреччина має серед мусульманських країн порівняно стабільну та потужну економіку. Зростанню економіки цієї країни не зміг завадити навіть світова фінансова криза, темпи не тільки не впали, а й були найбільшими в Європі.

Для того, щоб зрозуміти тривалий шлях Туреччини до встановлення стабільних та стійких соціально-економічних умов у межах її територіальних кордонів, необхідно поглянути через три лінзи.

Перша лінза зображує Туреччину як країну, що перебуває у стані виживання. Зокрема, після проголошення республіки - пріоритетом Мустафи Кемалю Ататюрка було заселення країни, яка втратила значну частину свого населення та трудових ресурсів наприкінці ХІХ - початку ХХ століть після війн. Це було центральним елементом зміцнення демографічної основи нової турецької держави, сприяючи ініціації процесів урбанізації та індустріалізації, до яких тоді прагнула слаборозвинена країна.

Друга лінза приділяє увагу періоду, починаючи з епохи після Другої світової війни і аж до розпаду Радянського Союзу, коли Туреччина застосовувала оборонний реалізм до своєї зовнішньої політики. Численні невизначеності та загрози, що виникали з боку Радянського Союзу, такі як претензії на східні території Туреччини, становили велику проблему для нової держави. Більше того, Туреччина також опинилася у жорсткій боротьбі за пріоритет в культурному та військовому відношенні та в постійному суперництві

з сусідніми країнами, які були колишніми колоніями або васальними державами.

Третій об'єктив розглядає події, що стосуються Туреччини з 1992 року. Ці події відкрили шлях для офіційного переходу від оборонного до наступального реалізму, в якому турецька політична еліта рішуче прагнула перевтілити країну в регіональну супердержаву. Постійні, здавалося б, коливання Туреччини між наступальними та оборонними реалізмами підкреслили її міжнародні відносини. У зв'язку з цим можна стверджувати, що турецька політична еліта неправильно встановила межі того, наскільки потужність державі потрібна для досягнення своїх гегемоністичних цілей з 1992 року.

Натомість вони розглядали багато регіональних та глобальних проблем з точки зору владоцентризму та надмірно підкреслювали той факт, що влада все ще є основною рисою політики в умовах швидко глобалізованого та стабільно лібералізованого нового світового порядку.

Безперечно, це призвело до періодичних непослідовностей у впровадженні м'яких і жорстких механізмів влади у турецькій зовнішній політиці. Набір дуже критичних помилок у зовнішній політиці Туреччини, таких як соціально-політична неоднозначність Туреччини щодо Балкан та Центральної Азії після розпаду Радянського Союзу, були особливо важливими. Це саме тому, що Туреччина не змогла концептуалізувати терміни м'яка і жорстка сила і відкинула взаємозв'язок між ними. Іншими словами, турецька політична еліта не зрозуміла того факту, що в силу вступають жорсткі силові методи, коли механізми м'якої сили вважаються неефективними та / або безплідними.

Для того, щоб зрозуміти схильність Туреччини до жорсткої сили, необхідно заглянути історичний досвід Туреччини, який певним чином за формою зіграв свою роль у прийнятті неминучого жорсткого підходу. Це видно з подій, що відбулися на Кіпрі з 1963 р. До 1974 р., коли систематична дискримінація та тиск на етнічних турків перетворилася на різанину, що змусило Туреччину втрутитися на Кіпр військовим шляхом для встановлення миру. Незважаючи на те, що Збройні сили Туреччини проводили операції лише проти озброєних грецько-кіпрських ополченців, на Заході це трактувалось як пряме порушення Цюрихської угоди 1959 року. Як наслідок, проти

Туреччини були введені військові та економічні санкції, що створило гіркий спадок навколо цього питання в Туреччині.

Такий історичний досвід посилив недовіру Туреччини до Заходу. Після цього було прийнято рішення Туреччини зайняти більш скептичну позицію щодо Заходу і стати більш самодостатніми. Насправді це було головною мотивацією для Туреччини, коли вона почала розвивати свою військову промисловість, випускаючи високотехнологічні системи озброєння, а також літаки, вертольоти та ракети для досягнення цілей, поставлених у 1980-х. Зовсім недавно драматичні події, які сколихнули арабський світ, і поточні спроби радикальних (ДАШ) та сепаратистських угруповань (переважно РПК) на півночі Сирії сформувати незалежну державу сприймалися як загроза національній безпеці, що спонукало Туреччину прискорити реформування своєї оборонної промисловості.

Зовнішня стратегія Туреччини, чия могутність зростає, передбачає власний логічно виправданий послідовний курс на лідерство. У зв'язку з призупиненням дипломатичного процесу, спрямованого на євроінтеграцію, уряд країни прогнозовано переглянув головний акцент у зовнішній політиці, змістивши його у бік Близького Сходу.

Після приходу до влади прем'єр-міністра Р.Т.Ердогана турецька політика «неоосманізму» набула значної підтримки серед населення з огляду на її успішність і конструктивність. Згідно з її ключовими положеннями вважається, що саме Туреччина повинна взяти на себе роль регіонального лідера задля уникнення утворення прірви між ісламом і Заходом. За сприятливих умов для реалізації даної зовнішньополітичної стратегії у вигляді економічного піднесення, поміркованого іміджу міжнародного гравця для країн Заходу та лояльного ставлення ісламських країн, ТР має всі шанси досягти бажаних цілей.

Стратегія лідерства ТР передбачає реалізацію власної економічної та політичної вигоди у даному регіоні, що поступово витіснятиме США та Захід із «зони своїх інтересів». У процесі втілення цієї мети Туреччина за рахунок позиціонування себе як бажаного партнера для США, країн Євросоюзу та РФ вдало балансуватиме між їх інтересами, перебираючи на себе їх ролі у врегулюванні близькосхідних питань і завдяки цьому здобуватиме все більшої рівноправності у відносинах із ними.

Список використаних джерел:

1. Мхитарян Н. І. Особливості формування сучасної зовнішньої політики Туреччини // Стратегічні пріоритети. 2012., № 1. С. 177–182.
2. Коцюруба К. О. Арабські революції як перше реальне випробування нової стратегічної концепції НАТО // Проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць; КиМУ, 2012. № 5. С. 181–192.
3. Рудь І. М. Зовнішня політика Туреччини на сучасному етапі та її роль в інтеграції у Чорноморському регіоні // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : наук. вісник : зб. наук. праць. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Спецвипуск. С.632–639.
4. Нікітіна М. Г., Гріваков К.А. Туреччина: розширення інтеграційного співробітництва // Проблеми й перспективи розвитку співробітництва між країнами Південно-Східної Європи в рамках Чорноморського економічного співробітництва й ГУАМ: зб. наук. праць. Донецьк: 2008. С. 70–71.

Озернюк Г. В.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри
міжнародних відносин та права
Державного університету «Одеська політехніка»
адвокат, член Одеської обласної колегії адвокатури
(Одеса, Україна)

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Сучасні світові тенденції інтеграції та глобалізації свідчать про поступове зростання впливу зовнішніх факторів на цілісність державних суверенітетів та незалежність прийняття рішень й формування зовнішньополітичного курсу національними урядами. Питання впливу міжнародних економічних організацій на політичний аспект внутрішньої та зовнішньої економіки країн-учасниць додатково актуалізується спостереженням розбіжностей первісних цілей та реального практичного результату участі в зазначених інституціях.

Загальний розвиток міжнародного співробітництва, удосконалення норм міжнародного приватного та публічного права,

рецепція та впровадження міжнародного законодавства в національне законодавство сучасних держав створює необхідність їх неодмінної участі в міжнародних організаціях різного спрямування. Тому, не вдаючись в визначення загального кола міжнародних організацій, членом яких є Україна, необхідно зупинитися на основних міжнародних організаціях, які сучасні науковці відносять до економічних.

Однією із самих розвинутих наднаціональних структур сьогодні є ООН [1], в яку входять майже всі країни світу. В структуру ООН входить група спеціалізованих фінансових структур, які несуть відповідальність за кредитування та спостереження за економічним розвитком країн світу. Основною фінансовою структурою ООН є Міжнародний валютний фонд [2], послугами якого наша країна користується не одне десятиліття.

Іншою досить розголюдженою в сенсі впливу на національні економіки є структури Світового Банку [3]. Його діяльність направлена на налагодження міжнародної співпраці з урядами країн та приватним сектором економіки. До групи Світового Банку входять Міжнародна агенція з розвитку, Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку, Багатостороння агенція по інвестиційним гарантіям, Міжнародна фінансова корпорація тощо.

Однією із самих розвинутих наднаціональних інституцій залишається Світова організація торгівлі, основним завданням якої є спостереження за правилами міжнародної торгівлі. Привабливістю вказаної структури є її друга функціональна роль – переговорний майданчик для країн-учасниць.

Необхідно зазначити, що світові інтеграційні сучасні процеси відобразилися на регіональному співробітництві та створенні ряду міжнародних організацій регіонального значення. Як приклад, можливо навести Організацію за демократію та економічний розвиток, Лігу Арабських держав, Організацію Африканської єдності тощо.

Щодо України то основним зовнішньоекономічним напрямком співпраці було обрано Європейський Союз, який, серед інших, однією з основних цілей має економічне співробітництво між країн-учасниць. Додатково серед Європейських економічних міжнародних інституцій можливо зазначити Центральноевропейську ініціативу, Організацію економічного співробітництва та розвитку

тощо. До останньої спочатку входили тільки Європейські країни, згодом коло учасників було розширене.

Таким чином, спираючись на основні напрямки зовнішньої політики України, які визначені на законодавчому рівні та пріоритетами двостороннього співробітництва, участь України в міжнародних економічних організаціях представлена на світовому та регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. ООН. Офіційний сайт. URL: <https://www.un.org/ru/> (дата звернення 10.05.2021).
2. Міжнародний валютний фонд. Офіційний сайт. URL: <https://www.imf.org/ru/Home> (дата звернення 05.05.2021).
3. Світовий банк в Україні. Офіційний сайт. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення 05.05.2021).

Татакі Д. Д.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Царюк Ю. С.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

СХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ З КОРОЛІВСТВОМ БАХРЕЙН

Після Революції гідності зовнішня політика України спрямовувалась переважно у західному напрямку. Це легко простежити навіть за географією закордонних візитів перших осіб. Так П.О.Порошенко за п'ять років президентства здійснив сорок закордонних візитів і лише чотири з них були у східному напрямку. Ситуація дещо стала змінюватися з приходом до влади В.О. Зеленського: за перші два роки президент здійснив двадцять дев'ять

закордонних візитів, з яких сім у східному напрямку (три до країн Перської затоки)[1].

На початку 2020 рік В.О.Зеленський відвідав Оман з приватним візитом. Поїздка не мала офіційного статусу, але через багаторічну відсутність візитів найвищого рівня між Україною та Оманом президент вирішив використати поїздку для зміцнення дипломатичних відносин.

14 лютого 2021, президент здійснив офіційний візит до Об'єднаних Арабських Еміратів. Цей напрямок більш традиційний для української зовнішньої політики: у лютому 2015 року П.О.Порошенко відвідував International Defence Exhibition в Абу-Дабі та зустрічався з прем'єр-міністром ОАЕ Мохаммедом ібн Рашид Аль Мактумом.

5 квітня В.О. Зеленський з офіційним візитом відвідав Катар, де сторони обговорили перспективи співпраці у сферах енергетики, продовольчої безпеки, інфраструктури та військово-технічної співпраці. А вже 6 квітня на сайті Президента України з'явилися накази про звільнення шістьох послів України. Серед інших, без своїх посад залишились посол у Королівстві Саудівська Аравія, Султанаті Оман та в Єменській Республіці В.Вахрушев (Указ №147/2021), посол в Республіці Ірак В.Недопас (Указ №144/2021) та посол України в Об'єднаних Арабських Еміратах і Королівстві Бахрейн Ю.Полурез (Указ №141/2021). Такі радикальні кадрові рішення, на нашу думку, є свідченням незадоволення вищого керівництва держави рівнем дипломатичної роботи в регіоні Перської затоки. Також, можемо припустити, що на рішення президента вплинув дипломатичний скандал з порушенням етикету представниками української делегації, що може свідчити про низький рівень підготовки візиту. Порушення етикету може бути маркером низького рівня обізнаності з культурою, традиціями та історією країн, з якими Україна намагається розвивати політичну та економічну співпрацю.

Однією з таких недооцінених та маловідомих у нас країн є Бахрейн – невелике за площею (460 кв. км) та населенням (1,526,929 осіб) острівне Королівство, розташоване між півостровом Катар та північно-східним узбережжям Саудівської Аравії[2].

Королівство Бахрейн характеризується стабільним економічним розвитком, не дивлячись на уповільнення темпів зростання світової економіки та погіршення ситуації з продажем нафти на світовому ринку. Існує кілька причин збереження

економічної стабільності, перш за все, це політика диверсифікації економіки, активна участь у міжнародних економічних подіях, розвиток людського капіталу (тобто рівень освіченості населення) та співпраця в рамках регіональної інтеграційної мережі. Наприклад, ще у 1970 р. Бахрейн приєднався до Організації арабських країн-експортерів нафти (ОАПЕК), створеної в 1968 році і яка об'єднала так звані другорядні експортери нафти із числа арабських нафтовиробників, а також імпортерів. Сьогодні ОАПЕК об'єднує 11 членів, у тому числі і великих постачальників вуглеводнів: Алжир, Бахрейн, Єгипет, Ірак, Кувейт, Лівію, Катар, Саудівську Аравію, Сирію, Туніс і ОАЕ [3]. З 1972 р. країна приєдналася до організації «Ісламська конференція», а також входить до засновників Ісламського банку розвитку з часткою в 0,14% від загального капіталу [4]. У 1981 році Бахрейн став членом Ради співробітництва арабських держав Перської затоки. Приєднання Бахрейну до інтеграційного блоку відкрило нові горизонти і можливості для економічного зростання держави, особливо приватного сектора. У 1983 р. держави-члени РСАДПЗ заснували зону вільної торгівлі, в якій переміщення товарів, вироблених цими державами, звільнялося від митних зборів, що стало першим кроком до економічної інтеграції.

Наступним кроком на шляху до встановлення міжнародних мирних зв'язків стало створення митного союзу в 2003 році. Пізніше держави поступово підійшли до питання створення спільного ринку, який передбачав би не тільки зняття всіляких тарифних і нетарифних бар'єрів, але і вільне переміщення людей і капіталу, а також гармонізацію економічної політики. Більше того, Королівство має підписані угоди про економічну, торговельну і технічну співпрацю і протоколи про наміри роботи в цих галузях із 31 країною. З групою країн (їх кількість становить 35) Бахрейн підписав угоди про заохочення і захист інвестицій, у тому числі з Великобританією, Німеччиною, Францією, США та Росією, що підтверджує стабільний і довготривалий розвиток держави саме в контексті партнерства та співробітництва з союзниками. Така кількість угод, підписаних Бахрейном з іншими державами, говорить про високий рейтинг країни на регіональному та міжнародному рівні, в тому числі і як фінансового центру.

Серед 17 країн Близького Сходу Бахрейн традиційно займає одне з лікуючих місць за показником економічної свободи. У 2015 р.

у звіті Doing Business Report Бахрейн знаходився на 53-му місці у світі і на 2-му місці після ОАЕ в арабському регіоні [5]. Завдяки сучасному стилю життя та легкості інтеграції у 2009 р. Королівство було визнано найбільш дружелюбною державою світу [6]. Бахрейн відрізняється високим рівнем толерантності та комфортом проживання.

До факторів, що впливають на досить високу конкурентоспроможність Бахрейну можна віднести такі:

- інвестиційне партнерство з країнами імпортерами та експортерами;
- розвиток транспортної інфраструктури, що дозволяє формувати розвинуту і сучасну логістично-транспортну мережу, будувати зручні офісні центри, житлові комплекси, ресторани та інше;
- висока функціональність банківської системи (діє статус міжнародного фінансового центру);
- вигідне законодавство стосовно міжнародного бізнесу, що дозволяє легко реєструвати та функціонувати компанії, що створює комфортне середовище для розвитку бізнесу;
- розвиток людського капіталу, оскільки для обслуговування міжнародних компаній потрібні висококваліфіковані спеціалісти (фінансисти, бухгалтери, юристи, перекладачі, аудиторі, а також шофери, секретарі, помічники та ін.);
- діяльність багатьох університетів.

Отже, незважаючи на обмеженість територіальних і людських ресурсів, Королівство прагне створити економіку сучасного типу. Політика диверсифікації економіки, співпраця в рамках РСАДПЗ, сприятливий діловий клімат, розвинена інфраструктура, наявність кваліфікованих кадрів – все це дозволяє Бахрейну зберігати конкурентоспроможність на світових ринках і в майбутньому.

Досвід розвитку Бахрейну протягом декількох останніх десятиліть переконливо свідчить про те, що навіть найменші країни можуть у тій чи іншій мірі забезпечувати відповідність своїх відтворювальних систем сучасному рівню розвитку світової економіки. Вони переконливо довели свою здатність досить швидко «підтягуватися» до світових стандартів організації економічних процесів. На прикладі Королівства Бахрейн можна спостерігати стрімкий розвиток держави, історія якої бере початок із розвитку перлової промисловості і продовжується розширенням нафтогазової.

Бахрейн один із перших з арабських країн-експортерів нафти Перської затоки зазнав абсолютну нестачу рідких вуглеводнів як ресурсу сталого розвитку, однак подібне обставина не стало несподіванкою і правлячий режим зміг завчасно переорієнтуватися і заздалегідь почав створювати схеми переходу до інших джерел накопичення, вишукувати альтернативні механізми підтримки національного відтворювального процесу. Перетворення королівства в найбільший банківсько-фінансовий центр для регіону Перської затоки, а певною мірою і для всього Арабського Сходу, заклало досить міцний фундамент активного функціонування бахрейнської економіки на поточному етапі. Успішний розвиток процесів економічної інтеграції дозволяє проводити сучасні реформи для населення держави та підтримувати дружні відносини і з сусідніми державами, і з країнами-лідерами, що в майбутньому матиме свій позитивний характер.

Пожвавлення зовнішньополітичної активності України у близькосхідному напрямку розширює можливості розвитку торгівлі та сфери послуг між Україною та Королівством Бахрейн. Як зазначалося вище, Бахрейн у наш час став перехрестям важливих економічних зв'язків і націлений на розвиток торгівельних відносин з іншими країнами. Україна, володіючи низкою товарів і послуг, що користуються попитом на світовому ринку, також потребує розширення географії своїх торгових партнерів. У цьому інтереси Бахреїну та України співпадають, тому розвиток взаємних торгово-економічних відносин між Королівством і Україною є важливим аспектом у розвитку їх відносин.

Головні проблеми у розвитку україно-бахрейнських економічних відносин полягають у:

- відсутності розвиненої правової бази у сфері захисту інвестицій, уникнення подвійного оподаткування, взаємної допомоги в цивільних і судових справах;
- практично повній відсутності політичної підтримки в Україні при реалізації проектів у сфері економіки, освіти, науки і культури;
- існуванні пропагандистських стереотипів щодо арабського бізнесу, ускладнюють розвиток контактів, в контексті проголошеної «боротьби з міжнародним тероризмом» [7].

Подолання цих проблем допоможе обом державам створити комфортне середовище для майбутньої співпраці, а також будувати

спеціалізовану платформу для вигідного торговельно-економічного співробітництва. Так, за даними Посольства України в ОАЕ (Королівстві Бахрейн за сумісництвом), показники експорту-імпорту між обома державами мають досить обмежені результати для сторін. Наприклад, загальний обсяг двосторонньої торгівлі України з Бахрейном за результатами 2020 року склав 8 млн. 692 тис. дол. США. У 2020 році експорт товарів з України до Бахрейну становив 8,2 млн. дол. США, що на 33,8% менше порівняно з 2019 роком.

У галузевому розрізі найбільшу частку співробітництва між Україною та Бахрейном в економічному вимірі займає торгівля агропромисловою (понад 65%) та металургійною (близько 15%) продукцією. Експорт чорних металів та виробів з них у 2020 році склав 1,2 млн. дол. США. Експорт аграрної продукції склав майже 5,5 млн. дол. США. Імпорт товарів до України з Бахрейну – 398,8 тис. дол. США, що на 25,6% більше ніж за аналогічний минулорічний період. Позитивне для України сальдо торгівлі товарами з Бахрейном склало 7,8 млн. дол. США.

Можна підвести підсумок, що незважаючи на масштабність, темпи і складність перетворень на світових ринках країнам вдалося зберегти велику частку товарообігу. Це, у свою чергу, може стати передумовою до більшого зближення України та Королівства Бахрейн у світовому політичному та економічному просторі. З огляду на націленість обох держав на диверсифікацію зовнішньоекономічних партнерів і підвищення конкурентоспроможності енергетичного сектора, можна говорити про відкриття спільних україно-бахрейнських підприємств для здійснення діяльності як в нашій державі, так і в Бахреїні.

Список використаних джерел:

1. Скільки міжнародних поїздок здійснив Зеленський за два роки на посаді // Слово і діло. 19 травня 2021. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/19/infografika/polityka/skilky-mizhnarodnyx-poyizdok-zdijsnyv-zelenskyj-dva-roky-posadi> (дата звернення: 30.04.2021).
2. The World Factbook: Explore all countries – Bahrain. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bahrain/> (дата звернення: 30.04.2021).

3. Організація арабських країн експортерів нафти. URL: <https://www.oaprecorg.org/Home/About-Us/Member-Countries> (дата звернення: 30.04.2021)
4. Країни-члени: Ісламський Банк Розвитку. URL: <https://www.isdb.org/bahrain> (дата звернення: 30.04.2021).
5. Ведення бізнесу 2015. Група Світового Банку . URL: <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2015> (дата звернення: 30.04.2021).
6. Найбільш дружні країни світу URL: <https://www.forbes.com/2009/11/30/worlds-friendliest-countries-lifestyle-travel-canada-bahrain-hsbc-chart.html> (дата звернення: 30.04.2021).
7. Торговельно-економічне співробітництво України з Бахрейном. URL: <https://uae.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/torgovelnо-ekonomichne-spivrobotnictvo-ukrayini-z-bahrejnom> (дата звернення: 30.04.2021).

Шевченко Б. Г.

старший викладач кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Зеленін М. О.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

СТОСУНКИ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ З 2010 РОКУ

Трагедія під Смоленськом і загибель президента Л. Качинського призвели до дострокових виборів глави польської держави. Перемога Б. Коморовського супроводжувалася концентрацією влади по лінії президент-прем'єр у руках партії Громадянська Платформа. Попередні заяви і перші рішення нового керівництва України і Польщі дозволяють говорити про настання з середини 2010 р. нового етапу в українсько-польських відносинах. Народний депутат України, президент Українського союзу промисловців і підприємців, Співголова координаційного комітету Польсько-української господарчої палати, співголова Українсько-польського форуму партнерства Анатолій Кінах і депутат

Європейського Парламенту від Громадянської Платформи, Член Європейської Народної партії (ЕРП), заступник голови комітету міжнародної торгівлі та голови комітету закордонних справ, член комісії з питань безпеки та оборони Європейського Парламенту Павел Залевскі в публікації в газеті «День» від 7 вересня 2010 р. «Скористаймося сприятливим моментом» окреслили нові підходи до польсько-українського співробітництва в умовах зміни політичного керівництва в Україні та Польщі, схарактеризувавши цей етап розвитку як «нову еру польсько-українських відносин». Ще в 1990-х рр. йшлося про початок «нової ери» в українсько - польських стосунках, відлік якої датували прикінцевим етапом горбачовської «перебудови», коли представники Народного Руху України налагоджували контакти з діячами «Солідарності».

Ключовими напрямками цього етапу для двох країн було визначено реформування, розширення економічних контактів між Україною та Польщею, інвестиційна співпраця наших країн, підтримка й допомога Польщі у питаннях інтеграції України в європейську спільноту та скасування візового режиму для українців з країнами ЄС. Для України важливим був досвід сусідньої держави, адже саме Польща в 2009 році, коли в усій Європі спостерігалось падіння економіки, продемонструвала зростання своєї економіки на рівні 2,4 %, і це був найкращий показник по ЄС. Станом на 2009 рік Україна й Польща мали розвинену мережу контрактів на міжрегіональному рівні, було підписано близько 430 партнерських угод про співпрацю між суб'єктами місцевого самоврядування обох країн.

У 2009—2010 рр. найбільші закордонні інвестиції Польща має саме в Україні — 730 млн доларів. Українські інвестиції в Польщі також були найбільшими за кордоном і становили 1,2 млрд доларів. В Україні було понад 1 тис. польських фірм з польським або змішаним капіталом.

Сьогодні розвиток стратегічного партнерства між Україною та Республікою Польща відповідає національним інтересам обох держав. Польща — важливий союзник нашої держави у міжнародних організаціях та регіональних об'єднаннях. Як держава-член ЄС і НАТО, Польща послідовно підтримує євроінтеграційні та євроатлантичні устремління України, постійно акцентує увагу на необхідності збереження політики «відкритих дверей» для нових країн-членів, одним з найбільших контрибуторів СММ ОБСЄ в

Україні. Прикладом успішної співпраці наших країн є діяльність ЛІТПОЛУКРБРИГУ ім. князя Костянтинського.

На усіх міжнародних майданчиках Польща засуджує російську агресію проти України, займає рішучу позицію на підтримку територіальної цілісності і суверенітету України у міжнародно визнаних кордонах, відстоює звільнення політичних в'язнів Кремля та послідовно підтримує політику санкцій ЄС щодо Росії за окупацію Автономної Республіки Крим і міста Севастополь та окремих районів Донецької і Луганської областей.

Україна і Польща активно взаємодіють з питань енергетичної безпеки та диверсифікації джерел енергопостачання, кібербезпеки, військово-технічній та оборонній галузях. Підтримується тісний діалог і співпраця в культурно-гуманітарній сферах. Важливий внесок у зміцнення відносин між двома державами роблять чисельна українська громада в Польщі та польська громада в Україні.

Активно розвивається торговельно-економічна співпраця. За підсумками 2019 р. рівень товарообігу між Україною та РП склав 8,03 млрд.дол. США, що на 6,7 % більше у порівнянні з 2018 р. Тенденція до подальшого зростання обсягу двосторонньої торгівлі з Польщею зберігається.

Україна залишається пріоритетною країною, якій з боку Польської держави надається допомога на розвиток. У період 2014—2019 рр. Уряд РП, використовуючи свої багатосторонні і двосторонні інструменти допомоги, надав Україні гуманітарну допомогу на загальну суму ~8,4 млн дол. США. У рамках Програми співпраці на цілі розвитку Республіки Польща на 2016—2020 р. реалізовано 36 проєктів на загальну суму ~5,4 млн.дол. США.

Стрімко набирає обертів міжрегіональне співробітництво, а також співпраця у сфері освіти, науки, культури, молодіжних обмінів. Між Україною і Польщею функціонують більше десятка важливих двосторонніх інституційних механізмів.

З цього можливо зробити висновок, що як писалося раніше, Польща є гарним союзником України у міжнародних організаціях та регіональних об'єднаннях. Польща й Україна мають взаємокорисні відносини, які надають можливості нашій державі і не тільки їй прогресувати у плані економіки, культурного розвитку й освіти українського населення, енергопостачання, кібербезпеки, військово-технічній та оборонній галузях.

Список використаних джерел:

1. <https://poland.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/228-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-polyshheju>
2. <https://www.prostir.ua/?news=polsko-ukrajinski-vidnosyny-potentsial-bilshyj-za-problemy>
3. Мусієнко І. В. Сприйняття України та українців у Польщі (на матеріалах Центру дослідження громадської думки, Варшава) / І. В. Мусієнко // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: матер. Всеукраїнської наук. Конф., 17 грудня 2011 р. — У 2-х ч. — Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2011. — Ч. 1. — С. 102—104.
4. Мусієнко І. В. Сприйняття України та українців у Польщі (на матеріалах Центру дослідження громадської думки, Варшава) / І. В. Мусієнко // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: матер. Всеукраїнської наук. конф., 17 грудня 2011 р. — У 2-х ч. — Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2011. — Ч. 1. — С. 102—104.

Яковлєв І. В.

к.і.н., старший викладач кафедри
міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Реутський В. А.

аспірант кафедри історії та етнографії України
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ЩОДО УКРАЇНИ

В роботі йде мова про зовнішньо - політичні зв'язки Сполучених Штатів Америки та України. Розглядається проамериканська державницька політика третього президента України В.А. Ющенко та його внесок на становлення української державності. Робиться аналіз діяльності США у відношенні до країн третього світу, в особливості країн східної Європи. Вказано на вплив США щодо розвитку націонал-патріотичних організацій в Україні, та формуванні ідеологічної політики держави стосовно спірних питань вітчизняної історії.

Сполучені штати Америки на протязі всієї своєї історії безперервно втручались у внутрішні справи інших країн, відстоюючи свої власні інтереси. При цьому, зона інтересів Сполучених Штатів Америки покриває практично всю земну кулю. Якщо говорити про інтереси США в східноєвропейському регіоні, то тут є цілий спектр позицій в яких зацікавлена Америка. Вплив на громадсько-політичне життя країн, ринки збуту, політична залежність менш розвинутих країн від США, що дає для країни гегемонії ряд переваг для задоволення своїх власних інтересів.

Тема дослідження є актуальною в наш час. Про це засвідчує і та кількість робіт американських дослідників та аналітиків, присвячених даній проблематиці. Зокрема, можна виділити дослідження А. Гетьманчук, І. Мединського[1,3], а також нормативні документи, такі як Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, Хартія про стратегічне партнерство між Україною та США.[2,4]

Сполучені Штати Америки є найбільшим в світі постачальником зброї. І країни східної Європи в цьому плані є чудовим місцем для збуту американської військової продукції. Крім того, США ставить за мету розповсюдження свого бачення світової історії, навіть якщо вона йде в супереч історичним фактам та загальноприйнятим концепціям національного суб'єктивізму в іноземних країнах. Про що свідчить тенденція переписування офіційної історії в країнах, які розпочали тісні взаємозв'язки зі сполученими штатами.

Якщо розглянути взаємовідносини США а України за останні 17 років то можемо побачити, що саме з початком революційних подій в Україні в восени 2004 року розпочався процес політичної колонізації нашої країни. Під гучними гаслами свободи, демократії, толерантності, та свободи слова в країні розпочато формування підконтрольного націоналістичного прошарку населення. Що було б не можливо без іноземної допомоги в пострадянській країні, яка доклала максимум зусиль в боротьбі с нацизмом в другій світовій війні. Нагадаю, що Українці понесли значні втрати, а саме понад сім мільйонів українців було знищено під час військового конфлікту. До помаранчевої революції питання неонацизму в країні зовсім не підіймалось. Загально прийнято було вважати, що радянські солдати боролись з гітлерівською Німеччиною та її прибічниками в обличчі різного роду поліцаїв та регіональних банд формувань що

здійснювали контроль над окупованими територіями. Саме до таких банд належали, за уявленнями радянського народу і представники УПА, української повстанської армії. І до приходу проамериканського президента до влади в січні 2005 року питання у зрівняні в правах Ветеранів великої вітчизняної війни та вояків УПА не підіймалось. Крім розбіжностей в поглядах на значимість вояків УПА, загострилось акцентування на історичних періодах пов'язаних з конфліктами Українських земель з Московським царством, Російською імперією, чи то внутрішнім протесаним настроєм в середині радянського союзу. Родзинкою переписування історичних концепцій можна вважати зміну бачення подій голоду на Україні 1932-1933 років. Знову таки до приходу проамериканського президента до влади в Україні питання голоду сприймалось як загальнолюдська трагедія обумовлена природними катаклізмами та неефективною системою адміністративного управління в країні тих років. А з приходом концепція змінилась, голод в Україні 1932-33 років визнано геноцидом українського народу, невизнання його таким є неправомірним діянням. Йде процес постійного накручування кількості жертв голоду в Україні подекуди його показники різняться в 16 разів від 600 тисяч до 10 мільйонів жертв. і на цьому спірному питанні пов'язаному з відстоюванням історичної справедливості зроблено акцентування державними інституціями. всі аспекти проамериканського бачення світової історії відображені в сучасних українських реаліях.

Що стосується твердження про ринки збуту для американської військової продукції то ми бачимо як Україна систематично закупляє в США військову техніку та спорядження іноді на багатомільйонні контракти. При цьому постає питання в доцільності таких закупівель, адже на витрачені кошти по меншій мірі можна було б налагодити випуск своєї власної продукції такої ж якості, чи придбати значно більше озброєння в інших постачальників військової продукції. Проте ні, Україна має зв'язки з великим другом і цими зв'язками пишається. Тому в збиток собі країна продовжує користуватися послугами заокеанських друзів.

Пріоритет військових за купівель в сполучених штатах Америки економічно не обґрунтований і подекуди йде в супереч національним інтересам українського народу. Про що неодноразово говорилось в дослідженнях вітчизняних науковців та журналістів. Самі ж Сполучені Штати Америки розглядають свою діяльність з

позиції «інтереси США понад усе». І тому національні інтереси інших країн їх майже не цікавлять.

Чому США зацікавлені в формулюванні радикально налаштованих націонал патріотів. Тут все просто: перше. Лише патріот може бути господарем своєї землі, тому вони беруть під контроль патріотичні організації, здійснюючи фінансування їх тим самим нівелює сам факт патріотизму і вводячи в залежність від впливу іноземного капіталу. Це в свою чергу говорить про необхідність нагляду за так би мовити націонал-патріотичними організаціями, які в своїй сутті діють на інтереси іноземних держав. Також важливим чинником в боротьбі за владу є засоби масової інформації які в переважній більшості є приватними, і транслюють інформацію в вигідному для певних сторін руслі.

Дякуючи революційним перетворенням в Україні з'явилась реальна можливість співпрацювати з грантовими організаціями які під видом надання грантів на розробки та наукові дослідження займались лобізмом іноземних інтересів в Україні. Проамериканськими поглядам третього президента України присвячені ряд публікацій у вітчизняних засобах масової інформації. В яких дані погляди розглядаються як з позитивної сторони так і з негативної

Треба відмітити, що Америка велика держава, з насиченою на події історією, і в цій історії було чи мало героїзму, та моментів якими американці досі пишаються. Проте, треба розуміти, що американська історія, культура, спосіб мислення та життя в значній мірі відрізняється від українських реалій.

Висновки

Підсумовуючи вище сказане, можемо прийти до висновку, що В.А. Ющенко будучи проамериканським президентом незалежної України доклав чи мало зусиль задля налагодження тісних зав'язків зі Сполученими Штатами Америки. Для України такі зв'язки принесли чимало нововведень як позитивних так і негативних.

Список використаних джерел:

1. Гетьманчук А. Аудит зовнішньої політики: Україна–США [Електронний ресурс] / Альона Гетьманчук. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/0B7i_OSucRX5wakQ3VWdUejV0Vkk/view.
2. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_158.
3. Мединський І. Летальне озброєння США для України: механізми і наслідки [Електронний ресурс] / Іван Мединський. – 2016. – Режим доступу: http://iwrp.org.ua/img/US_weapons_ukr.pdf.
4. Хартія про стратегічне партнерство між Україною та США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.state.gov/p/eur/rls/or/142231.htm>

СЕКЦІЯ 6

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ НА СВІТОВИЙ РОЗВИТОК

Зазімко Н. С.

ст. вик. кафедри фізичного виховання та спорту
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Герасіменко Н. К.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

КАРАНТИН – НЕ ЗАВАДА ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я

Карантинні заходи накладають певні обмеження щодо повноцінного освітнього процесу у закладах вищої освіти і не тільки. Постало питання: яким чином забезпечити дистанційне навчання студентів з різних дисциплін і фізичне виховання не виняток. Але не всі розуміють необхідність такого навчання саме з фізичної культури. Працюючи дистанційно, переважна кількість викладачів зіткнулася з проблемою нерозуміння студентами значення і необхідності щоденного виконання фізичних вправ. Тому перед кафедрою фізичного виховання постала задача більш детального пояснення поняття фізичного виховання та його ролі у розвитку та становленні людини як особистості.

Фізичне виховання є складовою всебічного розвитку людини. Воно спрямоване на забезпечення фізичного розвитку індивіда,

зміцнення здоров'я, морфологічне і функціональне вдосконалення організму в цілому. Чим більше розвинені фізичні і духовні сили людини, тим вищий рівень її працездатності і результативності праці. Здорова людина більш активна, мобільна, життєрадісна і загалом життєздатніша.

Виховання здорового покоління з гармонійним розвитком фізичних і духовних якостей – одне з основних завдань сучасного суспільства. У будь-якій країні, що заснована на гуманістичних і демократичних принципах, здоров'я людини є вищою цінністю, найважливішим надбанням держави, воно – безперечний пріоритет, запорука життєстійкості і прогресу суспільства. Тому фізичне виховання студентської молоді має дуже велике значення для підготовки гармонійно розвинених, висококваліфікованих фахівців.

Воно вирішує ряд значущих суспільних завдань, а саме: підвищення функціональних можливостей організму засобами фізичної культури; сприяння всебічному гармонійному розвитку, відмова від шкідливих звичок, покращення розумової і фізичної працездатності; формування думки про систематичні заняття фізичними вправами з урахуванням особливостей майбутньої професії, фізичне самовдосконалення та здоровий спосіб життя; отримання необхідних знань, умінь та навичок у галузі фізичної культури з метою профілактики захворювань, відновлення здоров'я та підвищення професійної працездатності; використання засобів фізичної культури в лікувально-профілактичній діяльності; оволодіння методами визначення фізичного стану та самоконтролю; виховання організаторських навичок, особистої гігієни та загартовування організму; уміння складати та виконувати вправи з комплексів ранкової гігієнічної гімнастики; виховання патріотичних, морально-вольових і естетичних якостей; удосконалення спортивної майстерності студентів, що займаються обраними видами спорту.

У процесі занять фізичними вправами зміцнюється не лише тіло людини але й розвиваються такі моральні якості, як працьовитість, дисциплінованість, наполегливість, вольові якості. Систематичне виконання фізичних вправ сприяє прояву вольових зусиль, які є дуже необхідними в подальшій професійній діяльності, наприклад, при збереженні уваги при втомі; подоланні труднощів, обумовлених функціональними зрушеннями в організмі (небажання продовжувати роботу, біль, потреба «терпіти»); подоланні негативних емоцій (страху, невпевненості, розгубленості); дотриманні певного

режиму життя, тренування і харчування. Формування вольових якостей сприяє становленню студентів як особистостей здатних вільно, в рамках усвідомленої необхідності, визначати свою поведінку і діяльність та нести відповідальність за її результати.

Карпеченкова А.О.

аспірант кафедри культурології, мистецтвознавства та філософії
культури

Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ НА СВІТОВИЙ РОЗВИТОК В СФЕРІ ТУРИЗМУ НА ПРИКЛАДІ ТУРЕЧЧИНИ

Пандемія коронавірусу внесла значні зміни в життєдіяльність світу, не виключенням стало и сфера міжнародних зв'язків та туризму. Якщо говорити про останнє, то туристичний бізнес потерпає від значних незручностей, через карантинні заходи та нові нормативно-правові акти що регулюють відносини в сфері туризму.

Туреччина як одна з найпривабливих країн світу, всіма силами намагається зберігти цей статус за собою, а в деяких випадках й отримати перевагу над іншими туристичними країнами, саме для цього в країні максимально лояльне відношення до туристів. Про що говорить сам факт введення жорсткого карантину в країні з комендантським часом для всіх хто проживає на території Туреччини, проте ці незручності не зачіпають сферу туризму. Інший цікавий момент, це позиція держави щодо носіння захисних масок у людних місцях, штраф в розмірі 300 євро, якщо ви громадянин країни, або постійно в ній проживаєте, проте для туристів дана норма є більш рекомендаційною ніж обов'язковою.

Та все таки і в Туреччині діють карантинні заходи, через які туристи втрачають змогу в повній мірі познайомитись зі світовим надбанням культури. Як приклад можна сказати, що в Стамбулі, культурній столиці даної країни, через карантин закриті більшість музеїв та культурних і духовних споруджень. Таких як Цистерна Базиліка, Єгипетський базар, та частина релігійних споруд, що приваблювали туристів зі всього світу.

Проте продовжують функціонувати такі визначні місця, як Галатська вежа, головний палац оманської імперії Топкапи, Собор Святої Софії. Під час впровадження локдауну в квітні-травні 2021

року, були запроваджені нові карантинні обмеження, що негативно вплинули на привабливість даного туристичного напрямлення.

Як висновок можна сказати, що пандемія корона вірусу значно вплинула на процес розвитку та функціонування туризму в Туреччині. Незручності, що виникають під час транспортування до даної країни, закриті готелі та ресторани, що не витримали карантинних заходів і відсутності клієнтів. А також відсутність доступу до значної частини туристично привабливих місць, які закриті у зв'язку з карантинними обмеженнями. Проте, Туреччина переймаючись долею вітчизняного туризму всіляко допомагає як представникам бізнесу що здійснює свою діяльність в даній сфері, так і пересічним туристам створюються зручні умови для перебування на території турецької держави.

Яковлєв І. В.

к.і.н., ст. викл. кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Юнко І. П.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТУ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ
ПАНДЕМІЇ**

У цей самий момент, коли коронавірус є найбільшою проблемою в нашому світі, люди починають замислюватися, що ж буде після його закінчення. Зараз, всі компанії перейшли на Дистанційна робота, а навчальні заклади почали вчитися онлайн. І це не могло ні позначитися на людях і на подальше розвитку подій. Білл Гейтс сказав: "Після COVID-19 світ зіткнеться з двома загрозами" Перша, це зміна клімату. Білл Гейтс вважає що через зміни клімату в нашому світі щорічно буде зростати фактор смертності. Другою загрозою людства, для всього світу, Білл Гейтс вважає-біотероризм. Він сказав: «Хтось, хто хоче завдати шкоди, може створити вірус, а це означає, що ймовірність зіткнутися з цим вище, в порівнянні з природними епідеміями подібними нинішньої». В кінці січня 2021

року Гейтс відзначив той факт, що наступна пандемія може бути в 10 разів гірше нинішньої. Це може статися через 20 років, а може і через 3 роки, заявив він в своєму останньому інтерв'ю. І тому, він вважає, що до загрози біотероризму треба ставитися так само як і до загрози світової війни. [1. С 1-2] Доктор філософських наук Олександр Володимирович Білокобильський, висловив свій прогноз, яким світ буде після пандемії, і які трансформації відбудуться. Як підкреслює Олександр Володимирович Білокобильський: «На побутовому рівні зміни очевидні, а тому зрозумілі» Подорожі вільні найближчим часом мало ймовірні. Все через те, що люди продовжать боятися переміщень з урахуванням ризиків захворіти і перенести нові штампи, що ускладнить і прискорить мутацію вірусу і збільшення тривалості звільнення світу від цього вірусу. Так само він відзначив появу 3 хвили. Яка називається психологічної хворобою. Це коли люди перехворіли корона вірусом боятися захворіти знову. Вони не виходять з дому, не спілкуються зі сторонніми людьми, і навіть зі своїми рідними. Так само в його аналітиці показано, як відсоток розлучень збільшився після початку пандемії. Люди живуть разом почали занадто переживати і конфліктувати через те що весь час знаходяться разом і нікуди не можуть вільно вийти. Так само він у своїй аналітиці наголошує на тому, що люди у яких немає рідні, почали все частіше оброщається до психологів. Через те, що їм не вистачало спілкування, і їм було складно під час карантину залишатися наодинці з собою. Так само він наголошує на тому, що люди поступово почали позбавлятися робочих місць. Тим самим відкриваючи для себе щось нове. Білокобильський Олександр Володимирович наголошує на тому, що компанії залишаться на дистанційній роботі. Деякі компанії по створенню ігор наприклад, вже заявили про те, що вони не збираються повертатися в офлайн режим роботи. Тим самим, вони заощають гроші на оренді офісу, обігріві офісу під час холодів, витрати на електроенергію, воду і обслуговуючий персонал, а так же, це створює більш комфортне середовище для працівників. Так само ВВС в своїй статті зазначила, що відсоток ефективності працівників на дому збільшився на 20%. Це все через те, що працівники не витрачають час на поїздку на роботу і не расфокусірують на спілкування з колегами. що відсоток ефективності працівників на дому збільшився на 20%. Це все через те, що працівники не витрачають час на поїздку на роботу і не расфокусірують на спілкування з колегами. що відсоток ефективності

працівників на дому збільшився на 20%. Це все через те, що працівники не витрачають час на поїздки на роботу і не расфокусіруйте на спілкування з колегами. Але так само він відзначає той факт, що пандемія зруйнувала глобальні межлічностні тєвязі. Багато держав закрили свої кордони за кілька тижнів. І розірвали або призупинили виробничі ланцюжки. [2. С 1-2]

Глава ЮНІСЕФ так само представив то, як на його думку змінитися світ, і яким він може бути після пандемії. Фор заявила, про необхідність скорочення цифрового розриву. Близько 30-31 відсотків дітей у світі, у Веремій карантин, не могли вчитися через те, що у них не було доступу до ітернет, або мобільного пристрою, яке могло б підійди для навчання. Так само вона наголосила на тому, що від коронавіруса страждають в першу чергу меншини. Приклад: афроамериканци складають всього 13 відсотків США. Але на них припало 25% всіх смертей від коронавіруса. Генрієтта Фор закликала боротися з дискримінацією і надати всім членам суспільства рівних можливостей. Незалежно від расової відмінності, статі або релігії. Так само вона сказала, що саме COVID-19 навчив нас тому, що планетарні проблеми потрібно вирішувати не однією країною, а колективно вона підкреслила що членство повинно спільно боротися не тільки з короновирусом а й зі зміною клімату спільно. [3. С 1]

Бернда Кортманна і Гюнтера Г. Шульце та їх роздумі про те, що ж залишиться після пандемії теж цікаві. Вони наголошують на тому, що люди які заслуговували бути в центрі уваги, але не перебували в ньому, після початку пандемії стали цінується як повинні були завжди. Це медперсанал, послуги доставки, педагоги. Але на жаль вони так само розглядаються, як потенційні носія вірусу. Тому навіть постачальник, дотримувалися чітку дистанцію при передачі їжі / продуктів / медикаментів. Вони так само наголошують на небезпеці з якою зіткнулася планета. Третя хвиля, яка згубно впливає на психіку людей. Вони так само відзначають, що захід короновируса вже близько так як створили вакцину, але не виключають проблеми пов'язані з мутацією вірусу. І в найближчі час при правильному підході проблема найімовірніше зникне. Але економіка світу сильно похитнулася і за їхніми прогнозами вона зможе повернутися до норми тільки до 2023 року. Вони висловили свою думку так само щодо дистанційної роботи. Наголошуючи на тому, що після переходу на онлайн, ринок нерухомості буде менш

затребуваним так, як тепер не потрібно шукати житло ближче до роботи.

З усього вищевикладеного, можна зробити наступні висновки: світ після коронавірусу сильно зміниться, економічна криза не завтавіт себе чекати. Зміни будуть не тільки в економіці, але і в кліматі. Кожен з вище перерахованих ораторів говорив про те, що люди стали Менне товариські. І так само, що перехід роботи в інтернет це добре. Я вважаю практично так само, але соціальними комунікаціями і взаємовідносинами не варто прінібрігать. Те що люди зараз почали працювати на дому, дає працівникам більше часу на сам розвиток і на самопізнання. Що дуже хорошоо впливає на їх роботу з одного боку, але з іншого етоже дає поняття роботодавцям, що вигідніше максимально автоматизувати всілякі сфери діяльність. Що негативно скажімо на робочих місцях, але позитивно на непріривності процесі будь-якого виробництва.

Список використаних джерел:

7. Гейтс предупредил о двух угрозах человечеству после пандемии/ВТБ/2021/
<https://www.rbc.ru/society/08/02/2021/6020ab349a7947cfd0cb14b7>
8. Глава ЮНИСЕФ представила, каким может быть мир после пандемии/ЮНИСЕФ/2021/
<https://news.un.org/ru/story/2021/02/1396982>
9. Мир после пандемии трансформации, которые невозможно отменить/АлександрБелокобыльский/2021/
<https://www.prostranstvo.media/mir-posle-pandemii-transformacii-kotorye-nevozmozhno-otmenit>

Наукове видання
МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса

Українською, російською та англійською мовами

Відповідальний за випуск – І. Б. Кривдіна

Підписано до друку 24. 05. 2021 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 11,5. Обл.-вид. арк 11,5.
Наклад 100 прим.

Керівник видавничих проектів Ю.В. Піча

Видавництво «Каравела»,
просп. Рокосовського, 8а, м. Київ, 04201, Україна.
Тел. (044) 592-39-36, (050) 355-77-75.

E-mail: caravela@ukr.net

WWW.CARAVELA.KIEV.UA

Свідоцтво
про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції:
ДК №2035 від 16.12.2004 р.

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції

«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРІ»

*Світлій пам'яті нашого друга та колеги
Валентини Петрівни Шевченко
присвячується*

Роки роботи та спільної діяльності з Валентиною Петрівною Шевченко для всіх нас залишаться світлими, наповненими радістю спілкування з цією достойною людиною. Тонка душевна організація, високі моральні норми в поєднанні з чесністю, принциповістю та послідовністю назавжди залишаться в нашій пам'яті та наших серцях